

PEDAGÓGUSKOMPETENCIÁK ÉRTELMEZÉSE

Tartalomjegyzék

PEDAGÓGUSKOMPETENCIÁK ÉRTELMEZÉSE	1
1. A pedagóguskompetenciák és indikátorok szakmaspecifikus értelmezése a bölcsődében és a mini bölcsődében	2
2. Kompetenciák és indikátorok/indikátorpéldák kisgyermeknevelők számára.....	17
3. Kompetenciák és indikátorok/indikátorpéldák a szaktanácsadók és a bölcsődevezetők számára	30
4. Kompetenciák és indikátorok/indikátorpéldák a konduktorok, gyógypedagógusok számára.....	43
5. Kompetenciák és indikátorok/indikátorpéldák a pszichológusok számára.....	54

1. A pedagóguskompetenciák és indikátorok szakmaspecifikus értelmezése a bölcsődében és a mini bölcsődében

A bölcsőde a 3 éven aluli kisgyermek számára napközbeni ellátást nyújtó intézmény. A bölcsődei nevelés középpontjában a kisgyermek és közvetett módon a kisgyermeket nevelő családok állnak. (forrás: A Bölcsődei Nevelés-gondozás Országos Alapprogramja, továbbiakban: Alapprogram). A pedagóguskompetenciák és indikátorok szakmaspecifikus értelmezésének segítése érdekében a bölcsődei nevelésben is meghatározottak a pedagóguskompetenciák sztenderdjei, továbbá ezeknek a kompetenciáknak megfelelően a bölcsőde, mini bölcsőde területén alkalmazott változatai a pedagógus munkakörbe sorolt kisgyermeknevelő, szaktanácsadó, bölcsődevezető/intézményvezető, valamint külön a gyógypedagógus, konduktor és a pszichológus tekintetében. Fontos hangsúlyozni, hogy a pedagóguskompetenciák nem statikusak, a szakmai életút során folyamatosan fejlődnek, de a fejlődés íve egyéni, ezért a pedagógusok ebben a folyamatban egyéni eltéréseket mutathatnak. Az egyes kompetenciák indikátorokra bontása, és azok szakmaspecifikus magyarázatai az e-portfólió dokumentumainak értékelését, a helyszíni látogatás, illetve a reflektív interjú során tapasztaltak értelmezését kívánják segíteni.

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás						
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés					
	kisgyermeknevelő részére	szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	gyógypedagógus részére	konduktor részére	pszichológus részére	
1.1.	Pedagógiai tevékenysége biztos szaktudományos tudást tükröz.	Pedagógiai munkája megalapozott, korszerű szaktudományos szakterületi ismereteire épül.	Megalapozott, átfogó és korszerű szaktudományos ismerettel és a bölcsődei ellátás vonatkozásában szakmai tudással rendelkezik.	Megalapozott, átfogó és korszerű szaktudományos szakterületi tudással rendelkezik.	Megalapozott, átfogó és korszerű szaktudományos szakterületi tudással rendelkezik.	Megalapozott, átfogó és korszerű szaktudományos szakterületi tudással rendelkezik.
1.2.	Rendelkezik a munkaköréhez szükséges szakmódszertani tudással.	Nevelő-gondozó munkáját az Alapprogramra és a bölcsőde szakmai programjára alapozza, figyelembe véve annak alapelveit, célrendszerét. Céljait széleskörű módszertani eszköztár alkalmazásával éri el.	Szakmai munkáját, tevékenységét az Alapprogramra és a bölcsőde szakmai programjára alapozza. Széleskörű módszertani eszköztárral rendelkezik.	Ismeri a kisgyermekkorai fejlődési nehézségek/akadályok tüneteit, korrekciós, beavatkozási lehetőségeit.	Ismeri a kisgyermekkorai fejlődési nehézségek/akadályok tüneteit, a korrekciós, beavatkozási lehetőségeket.	Rendelkezik az állapotfelméréshez és beavatkozásokhoz szükséges módszertani tudással.
1.3.	Ismeri és tudatosan felhasználja a különböző tudományterületekhez tartozó, de a szakterületéhez kapcsolódó ismereteket, különös tekintettel a gyermeki fejlődés különböző szakaszaira, valamint a kora gyermekkorai intervencióra.	A családokkal, szülőkkel, gyermekkel való kapcsolatát komplexitás jellemzi. Épít a családlátogatás, beszoktatás során szerzett tapasztalatokra, érvényesíti a bölcsődei nevelés alapelveit, különös tekintettel a család rendszer-szemléletű megközelítésére, és a koragyermekkorai intervenciók szemlélet befogadására, a kisgyermeki személyiség tisztelésére.	Jól ismeri a kisgyermekkorai fejlődés menetét, és a bölcsődei nevelés szakmai és jogi követelményrendszerét, alapelveit. Munkájában alkalmazza a különböző szakterületekről származó ismereteit és ennek révén képes támogatni munkatársai szakmai munkáját.	Használja és munkájában alkalmazza a szakterületen belüli és a társszakmák szakterületeivel való kapcsolódási lehetőségeket.	Ismeri és használja a szakterületen belüli és más szakterülettel való kapcsolódási lehetőségeket.	Tudatosan kihasználja a kliens egyedi jellemzői közötti (belső) és a támogató társas környezet erőforrásai közötti (külső) kapcsolódási lehetőségeket.
1.4.	Ismeri és tudatosan alkalmazza a szakterülete sajátosságaihoz igazodó nevelési módszereket, eszközöket, segédanyagokat.	Pedagógiai módszerei a nevelési helyzetekben, tevékenységekben a gyermek igényeihez igazodóak. Módszerhasználatát tudatosság, célszerűség és változatosság jellemzi. Pedagógiai munkáját folyamatosan monitorozza, tapasztalatait elemzi, reflektál rá.	A szakmai, módszertani anyagokat, eszközöket ismeri, kritikusan értékeli és célszerűen, tudatosan használja. Pedagógiai/vezetői munkáját folyamatosan elemzi, értékeli, reflektál rá.	A rendelkezésére álló szakmai, módszertani anyagokat, eszközöket, az állapotfelmérő és tanácsadó/terápiás eszközöket (a digitális eszközöket is) ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja. Tapasztalatait folyamatosan elemzi, értékeli.	A rendelkezésére álló szakmai, módszertani anyagokat, eszközöket, az állapotfelmérő és tanácsadó/terápiás eszközöket ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja.	A rendelkezésre álló állapotfelmérő és fejlesztő/tanácsadó/terápiás eszközöket (a digitális eszközöket is) ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja. Tapasztalatait folyamatosan elemzi, értékeli.

1.5.	Ismeri a szakterülete szempontjából fontos hagyományos és digitális információforrásokat, azok pedagógiai felhasználásának lehetőségeit, megbízhatóságát, etikus módját.	Tudatosan használja a nyomtatott vagy online platformokon elérhető korszerű szakirodalmat, szakmai/módszertani anyagokat. Tájékozott a digitális eszközök etikus használatában, a bölcsődés korosztály igényeihez igazodva képes azokat alkalmazni pedagógiai munkájában.	Felhasználja a korszerű és hiteles, nyomtatott vagy online formában elérhető szakirodalmat és szakmai anyagokat, információ feldolgozási stratégiákat és eszközöket munkája során. Példát mutat az infokommunikációs eszközök bölcsődében lehetséges alkalmazására.	Az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű kisgyermek igényeinek és az adott problémahelyzetnek megfelelő változatos- egyéni/csoportos, illetve szervezeti segítő beavatkozási formákat alkalmaz. A digitális eszközök etikus használatát ismeri, képes adekvát módon alkalmazni munkájában.	Az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű kisgyermek igényeinek és az adott problémahelyzetnek megfelelő változatos- egyéni/csoportos, illetve szervezeti segítő beavatkozási formákat alkalmaz.	Ismeri a kliens igényeinek és egy adott probléma-helyzetnek megfelelő változatos – egyéni/ intrapszichikus, csoportos, illetve szervezeti segítő – beavatkozási formákat, azokat alkalmazza. A digitális eszközök etikus használatát ismeri, képes adekvát módon alkalmazni munkájában.
1.6.	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, az adott pedagógiai, nevelési helyzethez igazodó.	Nevelő-gondozó munkájában jól érthető a biztos szakmai tudás közvetítése. Fogalomhasználata pontos, szakmailag tartalmas, és a gyermek igényeihez igazodó. Mondanivalója a gyermek, szülő számára érthető.	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, jól érthető, szakmailag tartalmas, az adott helyzethez igazodó.	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, igazodik az adott pedagógiai helyzethez.	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, a klienshez, az adott helyzethez igazodó.	Fogalomhasználata szakszerű, pontos és következetes az állapotfelmérés eredményének és a segítő beavatkozások folyamatának leírása során.

2. kompetencia: Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók

Bölcsődei értelmezés						
Indikátorok	kisgyermeknevelő részére	szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	gyógypedagógus részére	konduktor részére	pszichológus részére	
2.1.	Tervezés során a célok meghatározásánál figyelembe veszi a szakmai előírásokat, az intézmény szakmai programját, valamint az egyén fejlődésmenetét.	A célok meghatározásánál figyelembe veszi az Alapprogram szakmai elveit, követelményeit. Munkájában épít az intézmény szakmai programjában kitűzött célokra, törekszik azok megvalósítására. Képes a tervezés során a rendszerszemléletű megközelítésre, és az egyéni fejlődésmenet komplex támogatására.	A tervezés folyamatában a célok meghatározásánál figyelembe veszi a bölcsődei nevelés szakmai elvárásait, az intézmény szakmai programjában foglaltakat. Képes perspektívában gondolkodni, átgondolja szerepét az egyéni fejlődésmenet támogatásában.	A tervezés során a célok meghatározásánál figyelembe veszi az egyéni fejlődésmenetet, a szakmai előírásokat, valamint az intézmény szakmai programjában megjelölt célokat.	A célok meghatározásánál figyelembe veszi a szakmai előírásokat, az intézmény szakmai programját, valamint az egyén fejlődésmenetét.	A célok meghatározásához figyelembe veszi a kliens állapotát és az állapothoz illeszkedő eljárásokat, a szakmai protollokat, valamint az intézmény szakmai programját.
2.2.	Egységes rendszerbe illesztve hosszabb-rövidebb időszakra tervezi az adott célok megfelelő stratégiát, folyamatot, módszereket, eszközöket.	Munkáját az évszakok, események tükrében, tudatosan tervezi az adott nevelési évre vonatkozóan. Terveit kisebb időegységekre (hónapokra) bontja le. Mindezekhez rugalmasan megtervezi a módszereket, eszközöket.	Képes perspektívában gondolkodni. Munkáját az adott nevelési évre tudatosan, kisebb időegységekre (hónapokra) bontva tervezi meg. A megvalósítást szolgáló eszközöket, módszereket rugalmasan társítja hozzá.	Munkáját az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű kisgyermek szükségleteinek figyelembevételével, a beavatkozás eredményességét szem előtt tartva tervezi meg.	Munkáját az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű kisgyermek szükségleteinek figyelembevételével, a beavatkozás eredményességét szem előtt tartva tervezi meg.	Szakmai munkáját a kliens szükségleteinek figyelembevételével, a beavatkozás eredményességét szem előtt tartva tervezi meg.
2.3.	Terveiben kiemelt szerepet kap a gyermekek tevékenységeinek és a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatoknak a támogatása.	Tervezéskor figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a csoport összetételét, aktivitását, érdeklődését, motíváltságát.	Szakmai programjában/munkatervében meghatározza a tanulási folyamatok és a szakmai munka támogatásának módját, eszközeit.	Az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű kisgyermek tevékenységét, a gondozási, nevelési, fejlesztési folyamatot tartja szem előtt.	Fejlesztő/terápiás munkáját a gyermek képességeinek és haladási tempójának megfelelően, a fejlődési folyamatot szem előtt tartva tervezi.	A kliens tevékenységét, a terápiás/tanácsadói intervenció lehetőségeit tevékenységet és a fejlődési folyamatot tartja szem előtt.

2.4.	Tervező tevékenységében épít a társas helyzetekben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.	Tudatosan tervez, alakít olyan pedagógiai helyzeteket, választ olyan módszereket, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a megfelelő viselkedésminta, kommunikáció, együttműködés elsajátítását.	Pedagógiai nézeteiben, tevékenységében, dokumentumaiban megjeleníti, hogy épít a társas helyzetekben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.	Olyan módszereket tervez, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a helyes viselkedési normák megismerését, az együttműködési és kommunikációs minták beépülését.	Olyan módszereket tervez, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a helyes viselkedési normák megismerését, az együttműködési és kommunikációs minták beépülését.	Csoportos tevékenységi terv készítésénél támaszkodik a társas helyzetekben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.
2.5.	A gyermekek optimális fejlődését elősegítve, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz, különleges bánásmódhoz igazodóan, differenciáltan segíti a kognitív folyamatok fejlődését.	A gyermek egyéni képességeinek, fejlettségének, valamint az adott tevékenység motiváló hatásának figyelembevételével tervezi meg az egyéni fejlődést segítő helyzeteket.	A gyermekek optimális fejlődése érdekében, az egyéni fejlődési sajátosságokat figyelembe véve biztosítja a pedagógiai munka alapfeltételeit.	A gyermek egyéni képességstruktúrájának, fejlettségének, valamint az adott tevékenység motiváló hatásának figyelembevételével tervezi meg az egyéni fejlődést segítő differenciált tevékenységeket.	A gyermek egyéni képességstruktúrájának, fejlettségének, valamint az adott tevékenység motiváló hatásának figyelembevételével tervezi meg az egyéni fejlődést segítő differenciált tevékenységeket.	Szakképzésétől függően a kliens problémájához igazodó és a protokollok ajánlásait figyelembe vevő egyéni vagy csoportos tevékenységi-, terápiás vagy tanácsadási tervet készít.
2.6.	Terveiben szerepet kap a gyermekek érdeklődésének felkeltése és fenntartása, a tevékenységben megvalósuló tapasztalatszerzés és tanulás támogatása.	A tapasztalatszerzés támogatására olyan tevékenységeket, módszereket tervez, melyek a gyermekek érdeklődésére építenek és optimális lehetőséget biztosítanak az aktivitásuk fenntartására.	Terveiben differenciáltan megjeleníti intézményére vonatkozóan a tapasztalatszerzés, tanulás, és a szakmai munka támogatásának lehetséges módjait, helyzeteit.	Tudatosan törekszik az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű kisgyermek és családjai motiválására, aktivizálására együttműködésük érdekében.	Tudatosan törekszik az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű kisgyermek, családjai motiválására, aktivizálására együttműködésük érdekében.	A vizsgálat/beavatkozás során ráhangolódik a kliens érzelmi-motivációs állapotára, törekszik annak pozitív befolyásolására.
2.7.	Tervező tevékenysége során a tanulási folyamatba illeszti a spontán érés támogatását, többféle módszertani megoldásban gondolkodik, és alternatívákat is létrehoz egy-egy beavatkozási lépés kimenetelét illetően.	Többféle módszertani megoldásban, eljárásban gondolkodik egy-egy helyzet tekintetében. A spontán érés támogatása kiemelt jelentőséget kap, melyben a gyermek életkori sajátosságaira különös figyelmet fordít.	Szakmai munkájában kiemelt jelentőséget kap a spontán érés támogatásának szemlélete.	Többféle módszertani megoldásban, állapot-felmérési/beavatkozási eszközben/eljárásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy lépés kimeneteli eshetőségét illetően.	Többféle módszertani megoldásban, állapot-felmérési/beavatkozási eszközben/eljárásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy lépés kimenetelét illetően.	A tervezés során többféle vizsgálati/beavatkozási eszközben/eljárásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy lépés kimeneteli eshetőségét illetően.
2.8.	A gyermekek fejlettségét, egyéni sajátosságait, és a kora gyermekkori intervenció lehetőségeit figyelembe véve bevonja őket a nevelés. gondozás helyzeteibe.	Figyelembe veszi a nevelési-gondozási folyamat elemeit, tartalmát, a tudást (a gyermek és családja vonatkozásában), a motiváltságot, az életkori sajátosságokat, és a tárgyi környezet jellemzőit.	Nevelés-gondozás helyzeteit a kora gyermekkori intervenció figyelembevételével, komplex módon szemléli és biztosítja a feltételeket.	Komplex módon veszi figyelembe a gondozási, nevelési, fejlesztési folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, az érintett kisgyermek és családjai meglévő tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, az ellátási környezet lehetőségeit, korlátait stb.	Komplex módon veszi figyelembe a gondozási, nevelési, fejlesztési folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, az érintett kisgyermek és családjai meglévő tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, az ellátási környezet lehetőségeit, korlátait stb.	Komplex módon veszi figyelembe a vizsgálati/beavatkozási folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a kliens(ek) és családjai meglévő tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, az ellátási környezet lehetőségeit, korlátait stb.
2.9.	Terveit a céljai elérésének függvényében felülvizsgálja, indokolt esetben módosítja.	Nevelési elveit, feladatait a megvalósítás után rendszeresen elemzi, értékeli. Mindezek alapján tudatosítja a felkészülés szerepét az elért eredményekben. Felismeri a tervezés során elkövetett hibáit, képes azok szakszerű korrekciójára, korábbi tapasztalatait felhasználásával.	Pedagógiai elveit, feladatait a tevékenységek megvalósítása után rendszeresen elemzi. Tudatosítja a felkészülés szerepét az elért eredményekben. Felismeri a tervezés során elkövetett hibákat, reflektál azokra és a korábbi tapasztalatait beépíti pedagógiai/vezetői munkájába.	Terveit az állapot felmérési és a beavatkozási cél elérésének függvényében felülvizsgálja.	Terveit az állapot felmérési cél és a beavatkozási cél elérésének függvényében felülvizsgálja.	Terveit az állapot felmérési és a beavatkozási cél elérésének függvényében felülvizsgálja.

2.10.	Nevelési, tevékenysége tervezése során a pedagógiai céljainak megfelelően, ezekkel összhangban választ digitális eszközöket.	A tervezés során tudatosan alkalmazza a digitális eszközöket. Képes azokat pedagógiai céljához igazítani.	Képes a digitális eszközök pedagógiai céljaihoz igazodó tudatos és szakszerű alkalmazására.	Terveiben a digitális eszközök alkalmazása segíti pedagógiai céljai megvalósítását.	Terveiben a digitális eszközök alkalmazása segíti pedagógiai céljai megvalósítását.	Terveiben a digitális eszközök alkalmazása segíti pedagógiai céljai megvalósítását.
-------	--	---	---	---	---	---

3. kompetencia: A tanulás támogatása

Indikátorok	Bölcsődei értelmezés					
	kisgyermeknevelő részére	szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	gyógypedagógus részére	konduktor részére	pszichológus részére	
3.1.	A gyermekek és családjaik szükségleteire és a csoport sajátosságaira épít, az együttműködés érdekében igyekszik fenntartani az érdeklődést, a motivációt.	A csoport sajátosságain túl munkájában figyelembe veszi a családok és az egyes gyermekek igényét, érdeklődését. A gyermekek tevékenységéhez kapcsolódó kezdeményezéseivel gazdagítja játékukat, új tapasztalatszerzési lehetőségeket kínál számukra. A tevékenységek, kezdeményezések alkalmazásával indirekt módon igyekszik felkelteni, fenntartani a gyermekek érdeklődését, aktivitását.	A gyermekek és családjaik szükségleteire és az adott csoportok sajátosságaira építve tervező, szervező tevékenységével biztosítja a gyermekek, családjaik és munkatársai motiváltságát.	Épít az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik speciális szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani motivációjukat.	Épít az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik speciális szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani motivációjukat.	Épít a kliensek egyéni szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődésüket.
3.2.	Figyelembe veszi a gyermekek – különösen az eltérő fejlődési üteműek – aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és ehhez igazítja, szervezi a teendőit, szükség esetén változtat előzetes tervein.	A kisgyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát figyelembe veszi, ehhez igazítja a kezdeményezéseket. A tudatosan megtervezett tevékenységek lebonyolításához nem ragaszkodik mereven, szükség esetén rugalmasan változtat elképzelésein. Kiemelt figyelmet fordít a spontán érés támogatására.	Megfigyeléseivel és szakmai javaslataival támogatja a kisgyermeknevelők kezdeményezéseit. Figyelmet fordít a spontán érés támogatásának érvényesülésére. Hangsúlyt fektet a pályakezdők, gyakornokok szakmai fejlődésének támogatására.	Figyelembe veszi az eltérő fejlődésmenetű/sajátos nevelési igényű gyermekek aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és szükség esetén igyekszik változtatni előzetes gondozási, nevelési, fejlesztési tervein.	Figyelembe veszi az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű gyermekek aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és szükség esetén igyekszik változtatni előzetes gondozási, nevelési, fejlesztési tervein.	Viselkedési és beilleszkedési problémák esetén különösképpen figyelembe veszi a kulturális különbségekkel, a hátrányos helyzettel, a gyermek családjának befolyásoló hatásával összefüggő következményeket, saját reagálásában ehhez igazodik.
3.3.	Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal telt légkört alakít ki, ahol minden kisgyermeknek lehetősége van a fejlődésre.	Nyugodt, szeretetteljes, bizalomteli légkört teremt a tevékenységek, kezdeményezések során. A gyermeki fejlődésbe vetett hit, segítő, támogató attitűd jellemzi. Figyel arra, hogy a gyermekek önálló kezdeményezéseit bátorítsa. Pozitív visszajelzésekkel támogatja a gyermekeket. Törekszik a szülői kompetencia erősítésére.	Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakít ki intézményében. A gyermeki fejlődésbe vetett hit, segítő, támogató attitűd jellemzi.	Pozitív visszajelzésekre épülő, szeretet- és bizalomteli légkört alakít ki, ahol a gyermekek fejlődésébe vetett hit alakítja a kapcsolatot. Tudatosan figyel az önálló kezdeményezések bátorítására, támogató attitűd jellemzi.	Pozitív visszajelzésekre épülő, szeretet- és bizalomteli légkört alakít ki, ahol a gyermekek fejlődésébe vetett hit alakítja a kapcsolatot. Tudatosan figyel az önálló kezdeményezések bátorítására, támogató attitűd jellemzi.	A klienssel megvalósított kapcsolatban pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakít ki, amiben lehetséges a hibázás is.

3.4.	A csoportszoba berendezésével, elrendezésével együttműködést támogató, nyugodt és biztonságos környezetet teremt.	A csoportszoba elrendezésével, funkciószarkok kialakításával, a pedagógiai szempontból értékes, mennyiségében is elegendő játékkészlet biztosításával megfelelő feltételeket teremt az elmélyült játéktevékenységekhez, tapasztalatszerzéshez a gyermekek számára. Törekszik arra, hogy elegendő tér legyen a mozgáshoz és az elmélyült tevékenységhez, pihenéshez. A gyermekek fejlődésével összhangban alakítja a környezetet.	Gondoskodik csoportszoba berendezésének, eszközkészletének meglétéről. Folyamatosan monitorozza azt. Szükség szerint szakmai javaslatokkal segíti az együttműködést támogató, nyugodt és biztonságos környezet megteremtését a csoportokban.	Együttműködést támogató környezetet teremt például a környezet elrendezésével, az eszközök használatával.	Együttműködést támogató környezetet teremt például a környezet elrendezésével, az eszközök használatával.	Együttműködést támogató környezetet teremt például a környezet elrendezésével, az eszközök használatával. Beilleszkedési problémák és viselkedésszerű állapotfelmérése során speciális erőfeszítést tesz az egyéni fejlődési ritmus megismerésére, a hiányosságok feltárására, az érzelmi és motivációs akadályok azonosítására.
3.5.	Felismeri a spontán érés támogatási folyamatában felmerülő nehézségeket, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget biztosít.	Ismeri a gyermekek egyéni fejlettségét, ehhez tervezi meg a támogató tevékenységeket. Felismeri az érés támogatása során felmerülő problémákat, és tudatosan ehhez igazítja a pedagógiai munkája cél- és eszközrendszerét. A kompetenciahatárok betartásával szakszerűen közvetíti a szülők felé a szakmai segítség igénybevételének lehetőségeit, módjait.	A spontán érés támogatási folyamatában felmerülő nehézségek esetén szakszerű szakmai segítséget biztosít munkatársai számára. Felismeri a nehezítő tényezőket, törekszik azok enyhítésére.	Felismeri és azonosítja a kisgyermek fejlődési folyamatában tapasztalható nehézségeket, megtorpanásokat, akadályokat, és szakszerű szakmai segítséget biztosít számukra.	Felismeri és azonosítja a kisgyermek fejlődési folyamatában tapasztalható nehézségeket, megtorpanásokat, akadályokat, és megfelelő szakmai segítséget biztosít számukra.	Felismeri és azonosítja a kisgyermek és családjai problémáit, és megfelelő szakmai segítséget biztosít számukra. Szűrést végez az eltérő fejlődésment/személyiségfejlődési anomália megfelelő időben történő felismerésére.
3.6.	Támogatja és elősegíti a gyermekek, a munkatársak, a hallgatók fejlődési, tanulási folyamatait, a családokban szükség esetén igyekszik kialakítani a fejlődés érdekében való együttműködés igényét.	Tevékenységekkel, kezdeményezésekkel ösztönzi a gyermekek, fejlődését. Gazdag tapasztalatszerzési lehetőségek kínálásával segíti őket önmaguk megismerésében, környezetük felfedezésében.	Szakmai munkája során ösztönzi, támogatja a gyermekek, munkatársak, hallgatók fejlődését. Tapasztalatszerzési lehetőségek kínálásával, megfigyelésekkel segíti őket önmaguk megismerésében, környezetük felfedezésében. Nagy hangsúlyt fektet a családokkal való partneri viszony kialakítására, fenntartására.	Tevékenysége során olyan módszereket, munkaformákat és terápiás eljárásokat választ, mellyel a kisgyermekben és a családjaikban kialakítja a fejlődés és együttműködés igényét.	Tevékenysége során olyan módszereket, munkaformákat és terápiás eljárásokat választ, mellyel a kisgyermekben és a családjaikban kialakítja a fejlődés és együttműködés igényét.	A kliens(ek)ben és családjaikban igyekszik kialakítani a fejlődés és együttműködés igényét.
3.7.	A játéktevékenységhez az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő eszközöket biztosít.	A bölcsődei csoportban nevelt, gondozott kisgyermek játéktevékenységéhez az életkornak, a spontán érés ütemének és a képességeknek megfelelő mennyiségű és pedagógiai szempontból értékes eszközöket biztosít. A játékok tárházát folyamatosan szintenz tartja, a gyermekek igényeihez, érdeklődéséhez igazítja. A játékeszközöket a gyermekek számára elérhető helyen, megfelelően csoportosítva, rendezetten helyezi el a csoportszobában és a játszókertben is.	Az intézményben nevelt, gondozott kisgyermek játéktevékenységéhez az életkornak, a spontán érés ütemének és a képességeknek megfelelő eszközöket biztosít. Ügyel arra, hogy a csoportokban és a játszókertben is megfelelő, változatos legyen a játékkészlet. Szakmai javaslatokkal segíti a játékkészlet kialakítását.	Az inkluzív környezetben nevelődő kisgyermek játéktevékenységéhez az életkornak, az egyéni fejlődési ütemnek és a képességeknek megfelelő mennyiségű és minőségű eszközöket biztosít.	Az inkluzív környezetben nevelődő kisgyermek játéktevékenységéhez az életkornak, az egyéni fejlődési ütemnek és a képességeknek megfelelő mennyiségű és minőségű eszközöket biztosít.	A kisgyermek terápiás tevékenységéhez az életkornak, az egyéni fejlődési ütemnek és a képességeknek megfelelő minőségű és mennyiségű eszközöket biztosít.

3.8.	A kisgyermek életkori sajátosságait – különösen a megszo- kottól eltérő fejlődésment jellemzőit, – reakcióit tolerán- san, empátiával kezeli, adekvát pedagógiai módszerekkel segíti az adott helyzet pozitív megoldását.	Képes arra, hogy felismerje a kisgyer- mekek életkorának sajátos jellemzőit, az egyes gyermekek fejlődési nehé- zségeit. Szükség esetén megfelelő, adekvát nevelési, gondozási segítsé- get nyújt. Lehetőségeket és elegendő időt biztosít az önálló tapasztalatszer- zésre. A spontán érés támogatását ki- emelten kezeli. Képes a szülői kompe- tencia erősítésére ezen a téren is.	Ismeri a kisgyermek életkorának sa- játos jellemzőit, az egyes gyermekek fejlődési nehézségeit. Szükség esetén képes megfelelő, adekvát szakmai se- gítséget nyújtani a munkatársainak, családoknak.	Felismeri a kisgyermek fejlődési problémáit, szükség esetén megfe- lelő, adekvát szakmai segítséget kínál számukra. Figyelmet fordít a szülői kompetencia erősítésre.	Felismeri a kisgyermek fejlődési prob- lémáit, szükség esetén megfelelő, adek- vát szakmai segítséget kínál számukra. Figyelmet fordít a szülői kompetencia erősítésre.	Egyéni/csoportos segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott fejlődési- és adaptációs jellemzők ese- tében (terápia, tanácsadás, konzultá- ció).
3.9.	Támogatja a gyermekek, munkatársak, hallgatók krea- tivitását, gondolkodását, elis- meri kezdeményezéseiket és ötleteiket.	Igyekszik kialakítani az önállósodás igényét, a gyermekek igényeihez iga- zodó segítséget nyújt a kompetencia- igény, önállósodási törekvések fejlő- désében.	A gyermekek tevékenységéhez kap- csolódóan támogatja a munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodá- sát, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket.	Az integrációba vont kisgyermek- ben igyekszik kialakítani az önálló cse- lekvés igényét.	Az integrációba vont kisgyermekben igyekszik kialakítani az önálló cselekvés igényét.	nem releváns.
3.10.	Támogatja a munkatársak, hallgatók kreativitását, gon- dolkodását, elismeri kezde- ményezéseiket és ötleteiket. Segít a digitális technológiá- kat kreatívan és körültekintően használni.	A munkatársak, hallgatók, egyéni kez- deményezéseit, ötleteit elismeri, tá- mogatja szakmai fejlődésüket. Saját tapasztalataira építve, segítséget ad a digitális technológiák kreatív és etikus használatához.	Segítséget nyújt a munkatársaknak, hallgatóknak abban, hogy képesek le- gyenek digitális környezetben infor- mációkat, tartalmakat keresni, ele- mezni és felhasználni.	nem releváns	nem releváns	nem releváns

4. kompetencia: A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség						
		Bölcsődei értelmezés				
	Indikátorok	kisgyermeknevelő részére	szaktanácsadó, bölcsovevő részére	gyógypedagógus részére	konduktor részére	pszichológus részére
4.1.	A nevelés folyamatában a gyermekek komplex személyi- ségfejlődésére fókuszál.	Dokumentumaiban megjeleníti, hogy a nevelést tervszerű és tudatos tev- kenységnek tekinti, mely a gyermek optimális fejlődésének támogatására irányul.	Dokumentumaiban megjelenik, hogy támogatja a nevelés tervszerű és tuda- tos alkalmazását, melyben a célrend- szer a gyermek fejlődésének komplex támogatására irányul.	Az általános gyógypedagógiai célrend- szert és az egyéni szükségletekhez iga- zodó fejlesztési célokat egységben ke- zeli.	Tevékenysége során a gyermek kognitív jellemzőire, érzelmi, szociális és testi sajátosságaira egyaránt figyelmet fordít.	Munkájában egyaránt figyelembe veszi a kliens kognitív jellemzőit és a szemé- lyiségállapotot tükröző fejlődési szük- ségleteit is.
4.2.	Tudatosan teremt olyan pe- dagógiai helyzeteket, amelyek segítik a gyermekek, munka- társak, hallgatók komplex sze- mélyiségfejlődését.	Pedagógiai tevékenységében megjele- nik a gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztésére, képességei- nek kibontakoztatására irányuló tö- rekvés.	Szakmai tevékenysége során tudato- san teremt olyan pedagógiai helyzete- ket, amelyek segítik a gyermekek, munkatársak, hallgatók komplex sze- mélyiségfejlődését.	A különleges bánásmódot igénylő gyermekek teljes személyiségének fej- lesztésére, autonómiájának kibonta- koztatására törekszik.	A gyermek teljes személyiségét fejlődésé- ben szemléli, komplex fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására tö- rekszik.	A kliens teljes személyiségének fejlesz- tésére, autonómiájának kibontakozta- tására törekszik.

4.3.	Tiszteli a gyermekek, munkatársak, hallgatók személyiségét, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket, mindenkihez felelősen és elfogadóan viszonyul.	Kisgyermeknevelői munkájában figyelembe veszi és kifejezi, hogy az egyén egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Minden gyermeket különleges védelem, bánásmód illet meg.	Munkájában figyelembe veszi és dokumentumaiban is kifejezi, hogy a gyermekek, munkatársak, hallgatók személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésben szemléli, az erősségeikre fókuszál. Tiszteletben tartja egyediségüket, szükségleteiket.	Az eltérő fejlődésmentű gyermekek személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli, az erősségeikre fókuszál.	Tiszteletben tartja a gyermekek személyiségét, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket, a gyermekekhez felelősen és elfogadóan viszonyul.	A kliens személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli.
4.4.	Lehetőséget biztosít a sajátos (speciális) nevelési igény megismerésére, a kora gyermekkori intervenció megvalósulására, támogatja a társadalmi, emberi értékek, normák elfogadását és beépülését.	A gyermekek neveléséhez, gondozásához megad minden segítséget, szükség esetén különleges ellátásban részesíti őket, mellyel a gyermeki személyiség kibontakoztatását, fejlődését, az esetleges veszélyeztetett helyzet megelőzését, megszüntetését, a társadalomba való beilleszkedését szolgálja.	Szakmai tevékenysége során minden kisgyermek számára biztosítja a koragyermekkori intervenció megvalósulásának feltételeit, illetve e folyamatokban közreműködik.	Szakmai tevékenységének keretei között a különleges bánásmódot igénylő kisgyermek számára hosszabb távú fejlesztési terveket dolgoz ki, ezeket megvalósítja, illetve e folyamatokban közreműködik.	Különleges bánásmódot igénylő gyermek ellátásában probléma-specifikus módszertant alkalmaz.	Különleges bánásmódot igénylő kliens ellátásában probléma-specifikus módszertant alkalmaz.
4.5.	Erősíti a pozitív énkép kialakulását, nevelői módszereivel támogatja a gyermek személyiségének kibontakoztatását.	Pedagógiai tevékenységével, pozitív visszajelzéseivel támogatja az énkép kialakulását és kiteljesedését.	Munkája során figyelmet fordít a kisgyermek személyiségének kibontakoztatását elősegítő, erősítő helyzetek folyamatos alkalmazására.	Munkájában a gondozást, nevelést, a fejlesztést és a tanácsadást egységben szemléli és kezeli. A kisgyermek személyiségének kibontakoztatását erősítő módszereket alkalmaz.	Munkájában a gondozást, a nevelést, a fejlesztést és a tanácsadást egységben szemléli és kezeli. A kisgyermek személyiségének kibontakoztatását erősítő módszereket alkalmaz.	Munkájában egyaránt figyelembe veszi a kliens kognitív jellemzőit és a személyiségállapotot tükröző fejlődési szükségleteit is.
4.6.	Tudatosan törekszik a gyermekek – köztük az eltérő fejlődésmentű/sajátos nevelési igényű/hátrányos helyzetű gyermekek – sokoldalú megismerésére.	A szülőkkel, kollégáival és szakemberekkel együttműködik. Saját képességeinek ismeretében önállóan vagy segítséget kérve törekszik az egyéni bánásmód megvalósítására. Önmagához viszonyítja a gyermek előrehaladását.	A szülőkkel, kollégáival és szakemberekkel együttműködik, a fennálló helyzetet feltárja, elemzi, és folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermek fejlődésében bekövetkező változásokat.	A kisgyermek személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel.	Tudatosan alkalmazza a gyermek sokoldalú megismerését szolgáló pedagógiai-pszichológiai, problémáspecifikus módszereket.	A kliens személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel.
4.7.	Felismeri a kisgyermek fejlődési megtorpanásait, lemaradásait, a megszokottól eltérő fejlődésment jeleit, és képes számukra és családjaik számára segítséget nyújtani vagy szükség esetén más szakembertől segítséget kérni.	Érzékeli, ha a gyermek fejlődésében elmaradás vagy megtorpanás van, de döntően a gyermek korábban tapasztalt fejlettségi szintjéhez, önmagához viszonyítja az előrehaladást vagy elmaradást.	A kisgyermek megszokottól eltérő fejlődésmentének tapasztalása esetén képes számukra és családjaik számára segítséget nyújtani, vagy szükség esetén más szakembertől segítséget kérni.	Felismeri a kisgyermek fejlődési megtorpanásait, lemaradásait, a megszokottól eltérő fejlődésment jeleit, és képes számukra és családjaik számára segítséget nyújtani vagy szükség esetén más szakembertől segítséget kérni.	Felismeri a gyermek tanulási vagy fejlődési nehézségeit, és képes számára hatékony segítséget nyújtani, együttműködve szülővel, a fejlesztésbe bevont más szakemberrel.	Felismeri a kliensek kognitív és személyiségfejlődési problémáit, kiemelkedő képességeit, és képes számukra segítséget nyújtani vagy más szakembertől segítséget kérni.
4.8.	Felismeri az egyénben rejlő képességeket, a kiemelkedő fejlődést, a valamely területen mutatkozó rendkívüli képességeket, és tudatosan segíti azok kibontakozását.	Figyel a gyermek egyéni fejlődési ütemére. Önálló gondolatait, kreativitását, alkotó tevékenységét értékeli és fejleszti, a tudatosság, fokozatosság és változatosság elveit követve.	A szakmai feltételek megteremtésével tudatosan segíti a gyermekben rejlő képességek kibontakoztatását.	Felismeri az egyénben rejlő képességeket, a kortársakhoz képest gyorsabb fejlődést, a valamely területen mutatkozó rendkívüli képességeket (ld. 1. oszlop és 19. megjegyzés), tudatosan segíti annak kibontakozását.	Felismeri gyermekekben a tehetség ígéretét, és tudatosan segíti annak kibontakozását.	nem releváns

4.9.	Az együttnevelés keretei között módot talál az egyéni bánásmód lehetőségeinek megteremtésére.	A napközbeni kisgyermekellátás során a kisgyermeknevelő a csoportot egyébként kezeli, de tisztában van azzal, hogy a csoport személyiségekből, és önálló egyénekből tevődik össze.	Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját intézménye vonatkozásában az egyéni bánásmód megvalósítását.	Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósítását.	Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában terve megvalósítását, az egyéni bánásmód alkalmazását.	Egyéni beavatkozásra vonatkozó munkáját a kliens elégedettsége és az elfogadott állapotfelmérési /beavatkozási protokollok alapján elemzi és értékeli.
------	---	--	---	---	---	--

5. kompetencia: A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre és a fenntarthatóság szempontjaira, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység

Bölcsődei értelmezés						
Indikátorok	kisgyermeknevelő részére	szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	gyógy pedagógus részére	konduktor részére	pszichológus részére	
5.1.	A csoport sajátosságainak ismeretében támogatja a családokat, és segíti a gyermekeket a szocializációban.	A csoport profiljának, a társas kapcsolatok rendszerének ismeretében alakítja ki a közösségfejlesztés stratégiáját.	Szakmai tevékenységében megjelenik az együttműködést támogató, motiváló módszerek alkalmazása.	Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a tevékenységek, mind a tanácsadási folyamat során.	Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a tevékenységek, mind a tanácsadási folyamat során.	Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a tevékenységi egység keretében, mind a szabadidős tevékenységek során.
5.2.	Megteremti az együttműködési képességek fejlődéséhez szükséges feltételeket, szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkört megteremtésére törekszik.	Kommunikációjával állandó értékrendet adó, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes, elfogadó légkört teremt. Személyisége nyitott, derűnyugalmat áraszt.	Szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	Szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	Szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	A csoportos fejlesztő/tanácsadó/terápiás/ tréning során harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt.
5.3.	Szakszerűen és eredményesen alkalmazza a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módszereit, következetes szabályalkotással és kiszámítható értékeléssel.	Csoportjában (gyermekcsoport, munkatársi kollektíva) tudatosan alkalmazza a konfliktus megelőzés módjait: a közös szabályalkotást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését.	A feladatellátás során a konfliktusok megelőzésére törekszik, például megbeszélések szervezésével, közös szabályok megfogalmazásával, diszkrét viselkedéssel. A felmerülő konfliktusokat felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli.	A feladatellátás során a konfliktusok megelőzésére törekszik, például megbeszélések szervezésével, közös szabályok megfogalmazásával, diszkrét viselkedéssel. A felmerülő konfliktusokat felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli.	A feladatellátás során a konfliktusok megelőzésére törekszik, például megbeszélések szervezésével, közös szabályok megfogalmazásával, diszkrét viselkedéssel. A felmerülő konfliktusokat felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli.	Szakmai hozzáértéssel reagál a csoportos tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés különféle helyzeteire.
5.4.	Ösztönzi a gyermekek egymás felé irányuló kommunikációs tevékenységét, ingergazdag kommunikációs környezetet biztosít.	Mindennapi tevékenységekben, játékokban a gyermekek természetes közlési vágyának feltételeit megteremti. Érdeklődésével, kérdéseivel ösztönzi a gyermekek egymás közötti kommunikációját.	Szakmai dokumentumaiban kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a változatos kommunikációs helyzetek teret kapjanak.	Az eltérő fejlődésű kisgyermekkel kapcsolatban állók közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi, fejleszti vitakultúrájukat.	Az eltérő fejlődésű kisgyermekkel kapcsolatban állók közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi, fejleszti vitakultúrájukat.	A kliensek közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi, fejleszti vitakultúrájukat.
5.5.	A közösség iránti elkötelezettséget és szerepvállalást erősítő pedagógiai helyzeteket teremt a családokkal és a munkatársakkal, valamint egyéb szakemberekkel együttműködésben.	Tevékenységei során együttműködik a családokkal, munkatársakkal, társintézményekkel, és azokkal a szakemberekkel, akik leginkább a közösségformáló attitűdöt képviselik.	Munkája során többféle módon együttműködik a kisgyermeknevelőkkel, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek szüleivel, a társszakmák képviselőivel, a közösséget erősítő munkaformákat, folyamatokat preferálja.	Munkája során többféle módon együttműködik a kisgyermeknevelőkkel, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek szüleivel, a társszakmák képviselőivel, a közösséget erősítő munkaformákat, folyamatokat preferálja.	Munkája során többféle módon együttműködik a kisgyermeknevelőkkel, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek szüleivel, a társszakmák képviselőivel, a közösséget erősítő munkaformákat, folyamatokat preferálja.	A csoportszervezésben és vezetésben érvényre juttatja a beavatkozások elfogadott protokolljait, melyek a minőségi ellátáshoz, a kliens és a segítő szakember közti kapcsolat létrehozásához adnak útmutatót.

5.6.	Munkájában figyelembe veszi a gyermekek és a gyermekcsoport eltérő szociokulturális háttéréből, valamint a különleges bánásmódot igénylők speciális helyzetéből adódó sajátosságokat.	Tájékozott a gyermekek szociokulturális háttérét illetően, amelyet pedagógia munkája során befolyásoló tényezőként értelmez. Törekszik az eltérő szociokulturális háttérből adódó sajátosságok és az ebben rejlő értékek megismertetésére.	Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, empátia, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák, valamint a speciális nevelési igények elfogadása jellemzi.	Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, empátia, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák, valamint a speciális nevelési igények elfogadása jellemzi.	Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, empátia, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák, valamint a speciális nevelési igények elfogadása jellemzi.	Munkájában figyelembe veszi a kliensek és családjaik eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságokat.
5.7.	A gyermekeket egymás elfogadására, tiszteletére neveli.	Személyes példájával kölcsönös tiszteletre, egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevel.	Személyes példájával kölcsönös tiszteletre, egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevel.	Szakmai tevékenysége során egymás elfogadására, tiszteletére nevel.	Szakmai tevékenysége során egymás elfogadására, tiszteletére nevel.	Szakmai tevékenysége során egymás elfogadására, tiszteletére nevel.

6. kompetencia: A pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése

Indikátorok	Bölcsődei értelmezés					
	kisgyermeknevelő részére	szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	gyógypedagógus részére	konduktorok részére	pszichológus részére	
6.1.	Jól ismeri a kisgyermekkorai fejlődési szakaszok mutatóit, valamint a szakterületi protokollokat, melyek szabályait a gyermekek aktuális állapotához/szintjéhez igazítva, adaptívan alkalmazza.	Ismeri a fejlődési folyamatokat és a bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai szerint képes a feladatait az egyes gyermekek fejlettségéhez igazítani.	Biztos szakmai tudása van a fejlődési folyamatokról, szakmai tevékenységében az Alapprogramban megfogalmazott alapelveket alkalmazza, intézményében ellenőrzéssel nyomon követi azokat.	Jól ismeri a fejlődési folyamatok alapelveit, és képes saját munkamódszereit ezek figyelembevételével az eltérő fejlődésmentű kisgyermek és családjai ismeretében pontosan körülhatárolni, következetesen alkalmazni.	Szakterülete tevékenységének szakmai kritériumait képes a gyermek egyéni szükségleteihez, aktuális állapotához adaptálni, eredményesen alkalmazni.	Jól ismeri szakterületén a protokollok által támogatott állapotfelmérő és beavatkozási eljárásokat, ezek figyelembevételével, valamint saját kompetenciáinak és a kliens szükségleteinek ismeretében következetesen alkalmazza azokat.
6.2.	A kora gyermekkorai nevelés sajátosságainak és az adott nevelési/beavatkozási helyzetnek megfelelő ellenőrzési, fejlődési skálákat, megfigyelési módszereket alkalmaz, a kapott információk elemzését, és a következtetések levonását önállóan végzi.	A kora gyermekkorai nevelés sajátosságainak és az adott nevelési/beavatkozási helyzetnek megfelelő fejlődési skálákat, megfigyelési módszereket alkalmaz, a kapott információk elemzését és a következtetések levonását önállóan végzi. Cél és módszer meghatározásával megjeleníti a fejlődés gyermekhez igazodó támogatását.	Céljainak megfelelően tervezi feladatait, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző megfigyelési, értékelési módszereket, eszközöket, a kapott eredményekből önálló következtetéseket von le.	Céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző megfigyelési, értékelési módszereket, eszközöket, a kapott eredményekből önálló következtetéseket von le.	Céljainak megfelelően változatosan és nagy körültekintéssel választja meg a különböző megfigyelési, értékelési módszereket, eszközöket, a kapott eredményekből önálló következtetéseket von le.	A klienssel fenntartott kapcsolatában szem előtt tartja, hogy a segítő kapcsolat a direkt értékeléstől mentes hatásokon nyugszik. Az értékelés szükségessége esetén segítő értékelést alkalmaz, minősítő értékelést csak az állapotfelmérés eredményének közlése során végez.
6.3	Személyre szabott elemzést készít. Megfigyelési és elemzése alapján a gyermekek egyéni fejlődésmentét fejlődési naplóban dokumentálja.	Személyre szabott elemzést készít. Megfigyelési és elemzése alapján a gyermekek egyéni fejlődésmentét fejlődési naplóban dokumentálja. Spontán érés folyamatainak támogatása nyomon követhető.	A fejlődési folyamatok nyomon követésére irányuló szakmai munka megfigyelése és a dokumentáció ellenőrzése, elemzése kapcsán az eredményeit dokumentálja.	A fejlődési folyamatok hatékonyságát mérő eszközöket használ, a folyamat eredményeit dokumentálja.	A fejlődési folyamatok hatékonyságát mérő eszközöket használ, a folyamat eredményeit dokumentálja.	Szakterületének megfelelő standardizált és protokollok által támogatott állapotfelmérő eszközöket használ munkájában, szükség esetén kérdőíveket dolgoz ki.

6.4.	A pedagógiai módszerek alkalmazása során figyelembe veszi azok várható hatását a gyermekek spontán éréseinek/eltérő fejlődési ütemének, a kora gyermekkori intervenció megvalósulásának támogatására.	A nevelési folyamat irányításánál figyelembe veszi a fejlődés eredményeit és saját megfigyelési tapasztalatait. A gyermekhez viszonyítva adekvát visszajelzéseket ad.	Intézményében a nevelési folyamatok irányításánál támogatja, visszajelzéssel segíti a koragyermekkori intervenció megvalósulását.	Az állapotfelmérő, tanácsadó, terápiás folyamatok során folyamatos visszajelzést ad.	Az értékelési módszerek alkalmazása során figyelembe veszi azok várható hatását a gyermekek személyiségének fejlődésére.	A tanácsadó/terápiás/konzultatív kapcsolatban a segítő beszélgetés – direkt értékeléstől mentes – speciális készségeit alkalmazza, a képességfejlesztés során törekszik a folyamatos visszajelzésre.
6.5.	A gyermekek számára adott visszajelzései rendszeresek, egyértelműek.	Pedagógiai tevékenysége során folyamatos, pozitívumokra épülő visszajelzést ad, cselekvéshez kötötten a gyermekeknek. A gyermek fejlődését önmagukhoz viszonyítja.	Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyyszerűek, a gyermek fejlődését önmagához, induló állapotához viszonyítja.	Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyyszerűek, a gyermek fejlődését önmagához, induló állapotához viszonyítja.	Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyyszerűek, a gyermek fejlődését önmagához, induló állapotához viszonyítja.	Értékelései, visszajelzései pontosak, világosak, egyértelműek.
6.6.	Elősegíti a gyermekek önértékelési képességeinek kibontakoztatását, pozitív énképének fejlődését.	A gyermek tevékenysége során a saját képességeiről szerzett tapasztalata, a kisgyermeknevelő tevékenységre történő visszajelzései, a társakkal való interakciós helyzetek az önértékelést és az énkép kialakulását támogatják.	Dokumentumaiban megjelenik, hogy értékeléseivel, visszajelzéseivel támogatja a bátorító nevelési módszereket. Az intézménybe járó gyermekek önértékelési képességeit, családjaik fejlődését segíti.	Értékeléseivel, visszajelzéseivel az érintett gyermekek önértékelési képességeit, családjaik fejlődését segíti.	Fejlesztés során adott visszajelzései hozzájárulnak a gyermekek pozitív énképének alakuláshoz, személyiségük fejlődéséhez.	Ha az ellátott szakfeladat a kliens értékelését lehetővé teszi, értékeléseit és visszajelzéseit úgy végzi, hogy ezzel a kliens fejlődését segítse.
6.7.	A pedagógiai munkája során világos, egyértelmű, következetes módszereket, szabályokat alkalmaz.	A tevékenységeiben a szabályok jól érthetőek a gyermekek és szülők számára. Értékelése objektív, megjelenik, hogy a társas együttélés szabályait alkalmazza, amely érthető és következetes.	A megfigyelései és ellenőrzései során értékelése objektív, érthető és következetes. Ösztönzi a kisgyermeknevelőket az önreflexió gyakorlati alkalmazására munkájuk értékelése során.	Állapotfelmérési, tanácsadó és a fejlődés-támogató munkája során következetes, egyértelmű határokat jelöl ki és tartat be a gyermekek és családjaik fejlődése érdekében.	Állapotfelmérési, tanácsadó és a fejlődés-támogató munkája során következetes, egyértelmű határokat jelöl ki és tartat be a gyermekek és családjaik fejlődése érdekében.	A tanácsadás/ fejlesztés/ terápia/ konzultáció során olyan módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a kliens önértékelési képességének kialakulását, fejlődését.
6.8.	Önállóan képes a gyermekek spontán éréseinek folyamatos értékeléséből kapott információkat elemezni és az egyéni, illetve csoportos tevékenység alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.	A gyermek aktuális fejlettségi szintje adja a kisgyermeknevelői beavatkozások alapját. Ez a gyermek fejlődésének megfigyelése és a kapott információk értékelése nyomán meghatározott egyéni fejlődési napló alapján biztosítható. A gyermek fejlődésének megfigyeléséből kapott adatokat értékelve, elemezve az adott gyermek további fejlődését elősegítve tűz ki célokat és jelöl ki hozzá nevelői munkájában feladatokat.	A bölcsődevezető a munkatervi beszámolójában reflektál arra, hogyan valósultak meg a munkatervben megfogalmazottak. A szaktanácsadó a mentori munkája során a kisgyermeknevelő/ hallgató fejlődését elemzi, értékeli.	Önállóan képes a fejlődési folyamatok értékeléséből kapott adatokat elemezni, az egyéni, illetve a csoportos fejlesztés alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.	Önállóan képes a fejlődési folyamatok értékeléséből kapott adatokat elemezni, az egyéni, illetve a csoportos fejlesztés alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.	Önállóan képes a kliens állapotának, változásának folyamatos értékeléséből kapott adatokat elemezni (folyamatdiagnosztika), az egyéni/csoportos beavatkozás alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.

7. kompetencia: A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja						
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés					
	kisgyermeknevelő részére	szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	gyógypedagógus részére	konduktor részére	pszichológus részére	
7.1.	Segíti a gyermekeket, hogy megértsék a nem fenntartható és fenntartható fejlődés különbségeit.	A gyermekek és a szülők felé közvetíti a fenntarthatóság szemléletét (családi rendezvények programjaival, példamutatásával, környezettudatos szemléletével, eszközhasználatával).	Szakmai programjában, munkatervében megjelenik a környezettudatos szemlélet. Olyan rendezvényeket szervez, ahol a családok megismerhetik a környezetvédelem fontosságát.	Fejlesztési terveiben megjelenik, hogy hogyan közvetíti a környezettudatosság szemléletét, amely megnyilvánul pl. az eszközkészletében, mely természetes anyagokat is tartalmaz.	Fejlesztési terveiben megjelenik, hogy hogyan közvetíti a környezettudatosság szemléletét, amely megnyilvánul pl. az eszközkészletében, mely természetes anyagokat is tartalmaz.	Módszertani eszköztárában szerepet kap a környezet, a körülöttünk lévő természet szeretetének és védelmének ismeret-átadása.
7.2.	Kihasználja saját szakterületén, illetve intézményében a környezeti fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit.	Kisgyermeknevelőként munkájában környezettudatos magatartást tanúsít. Megismerteti a gyermekeket a hulladék-kezelési szokásokkal, gondozási művelet közben felhívja a figyelmet az energiatakarékosságra. Dekorációban újrahasznosított anyagokat is használ.	A bölcsődevezető ösztönzi, motiválja a kisgyermeknevelőket az újrahasznosított anyagok használatára, amely szemlélet megjelenik a tárgyi eszközök alkalmazása során. Segíti a kisgyermeknevelőket kreativitásuk kibontakoztatásában házi továbbképzések szervezésével.	A fejlesztési folyamat alkalmával használ újrahasznosított eszközöket. Példamutatóan viselkedik a hulladék- és energiatakarékosság terén.	A fejlesztési folyamat alkalmával használ újrahasznosított eszközöket. Példamutatóan viselkedik a hulladék- és energiatakarékosság terén.	Szakmai fórumokon, szülőknél, kisgyermeknevelőknél tartott előadásaiban, szerepet kap környezettudatos, vagy egészséghez kapcsolódó szemléletformáló témák beemelése (pl. hogyan hat a természet a mentális egészségünkre).
7.3.	Lehetővé teszi a kisgyermek számára, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájáruljanak a fenntarthatósághoz, tudatosítva bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik.	A kisgyermeknevelő lehetővé teszi tapasztalatok útján, hogy a gyermekek az élő és élettelen természet változosságát megismerhessék, ehhez biztosítja a próbálkozás, ismerkedés lehetőségét (pl. virág-, vetemény ültetés, állatok, bogarak megfigyelése).	Vezetőként biztosítja az önálló tapasztalatszerzéshez kapcsolódó eszközöket, az élményalapú környezet kialakításának lehetőségét. Szorgalmazza az élővilágról és az egészséges életmódról szóló ismeret átadását.	A kisgyermek számára beemeli az érzékszervi élmény megtapasztalásának lehetőségét, a természettel való ismerkedést.	A kisgyermek számára beemeli az érzékszervi élmény megtapasztalásának lehetőségét, a természettel való ismerkedést.	Gyermekekkel és szüleikkel folytatott konzultáció során a gyermekek számára biztosít egyszerű, mindennapi használatban megtalálható újrahasznosított eszközöket.
7.4.	Segíti a kisgyermekeket, hogy a múlt és a jelen tükrében kreatívan gondolkodjanak a lehetséges jövőről.	A kisgyermekeket nevelő a családok felé közvetíti a természeti környezethez való pozitív hozzáállást, az egészséges életmód szemléletét (pl. családok bevonása gyűjtő munkába, újrahasznosítás céljából).	A bölcsődevezető olyan szabály- és szokásrendszert alkalmaz, amely során hagyománnyá válik a környezetünk tisztelése és védelme (pl. zöld napok megtartása), amely minta, példa a kisgyermek nevelő családok számára.	A gyermek számára olyan természetközeli feladatokat tervez, amelyet a szülő a gyermekkel közösen otthon elvégezhető feladat formájában is megvalósíthat (pl. termékek gyűjtése, válogatása, szárítása stb.).	A gyermek számára olyan természetközeli feladatokat tervez, amelyet a szülő a gyermekkel közösen otthon elvégezhető feladat formájában is megvalósíthat (pl. termékek gyűjtése, válogatása, szárítása stb.).	Családoknak, kollégáknak olyan programokat javasol, amelyben szerepe van a környezettel összhangban álló egészségtudatos életmódnak, és a prevenciónak.

8. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás						
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés					
	kisgyermeknevelő részére	szaktanácsadó, bölcsődevezető részére	gyógypedagógus részére	konduktor részére	pszichológus részére	
8.1.	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel, szakmai partnerekkel. Az együttműködés során digitális technológiát is alkalmaz.	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a szülőkkel, munkatársakkal, segítő szakemberekkel, szakmai partnerekkel. A digitális eszközöket tudatosan és etikusan használja az együttműködés során.	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel, szakmai partnerekkel, szervezetekkel. A digitális eszközöket tudatosan és etikusan használja az együttműködés során.	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel, szakmai partnerekkel, szervezetekkel. A digitális eszközöket tudatosan és etikusan használja az együttműködés során.	A gyermek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik szülőkkel, kollégákkal, szakmai partnerekkel, szervezetekkel. A digitális eszközöket tudatosan és etikusan használja az együttműködés során.	A kliens érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel. A digitális eszközöket tudatosan és etikusan használja az együttműködés során.
8.2.	A gyermek érdekében történő együttműködés elveit és formáit, a megoldási stratégiákat a szülőkkel és a társszakmákkal egyeztetve alakítja ki, és valósítja meg.	A gyermekek érdekében történő együttműködés elveit és formáit a szülők bevonásával, a szaktanácsadóval és a bölcsődevezetővel egyeztetve tervezi meg. Törekszik a közös megoldási stratégiák kidolgozására és megvalósítására. Javaslati szakszerű, kommunikációja partneri, konstruktív.	Törekszik a konstruktív együttműködésre, a közös megoldási stratégia kidolgozására és megvalósítására. Kommunikációját partnerség, kölcsönösség és konstruktivitás jellemzi. .	Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.	Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.	Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.
8.3.	Munkája során pedagógiai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen, a szakmai elvárásoknak megfelelően kommunikál.	Kommunikációja a kisgyermek, a szülők, a munkatársak, a hallgatók felé egyértelmű, érthető, szakmai hozzáértést tükröz. Munkája során mind a hagyományos csatornákon zajló interakciókban, mind a digitális kapcsolattartás során pedagógiai céljainak megfelelően, hitelesen, a szakmai elvárásoknak megfelelően kommunikál. Dokumentumaiban tükröződik a partnerség, kölcsönösség, konstruktivitás.	Munkája során mind a hagyományos csatornákon zajló interakciókban, mind a digitális kapcsolattartás során szakmai céljainak megfelelően érthetően, hitelesen és a szakmai elvárásoknak megfelelően kommunikál. Dokumentumaiban tükröződik a partnerség, kölcsönösség, konstruktivitás.	Munkája során szakmai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen kommunikál.	Munkája során szakmai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen kommunikál.	A kliensnek nyújtott szakmai kommunikációjában érzékenyen reagál a kulturális különbségekre, alkalmazkodik a kliens mindenkori nyelvi és problémaészlelési készségeihez.
8.4.	Igényli pedagógiai munkájával kapcsolatban a családok, a munkatársak visszajelzéseit és nyitott azok felhasználására szakmai fejlődése érdekében.	Igényli a szülők, a gyermekek, a bölcsődevezető, a munkatársak, a szaktanácsadó visszajelzéseit. Ezeket önkritikusan elemzi, értékeli, és tudatosan felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.	Igényli a gyermekek családjainak, és a munkatársaknak a visszajelzéseit, és tudatosan felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.	Nyitott a gyermekek családjainak, a bölcsődevezetőnek, a munkatársaknak a visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.	Nyitott a gyermekek, a szülők, a bölcsődevezető, és a gyermekkel kapcsolatban álló más szakemberek visszajelzéseire, felhasználja azokat szakmai fejlődése érdekében.	Nyitott a szülő, a gyermek/serdülő, a bölcsődevezető, a munkatársak, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.

8.5.	Szakmai megbeszéléseken kifejti álláspontját, képes másokat meggyőzni és ő maga is meggyőzhető.	Szakmai megbeszélések, értekezletek, házi továbbképzések aktív résztvevője, lehetőség szerint előadója is. Kulturált, konstruktív vitára képes. Érvei szakmailag megalapozottak. Keresi a megoldást, alternatívákban gondolkodik. Nézetkülönbség esetén kompromisszumra törekszik. Hiteles, másokra odafigyel, együttműködésre kész.	A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető. Rendszeresen szervez házi továbbképzéseket, amelyen lehetőség szerint előadó is. Hiteles, kompromisszum képes.	A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.	A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.	
8.6.	Pedagógiai munkája során képes értő figyelemmel reagálni a gyermekek, szülők, munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában kompromisszum-készséget mutat.	Szakemberként ismeri és képes munkájában alkalmazni azokat a kommunikációs technikákat, melyek segítik a gyermekek, szülők, munkatársak megértését. Értő figyelemmel fordul a környezetéhez, kompromisszum-készsége megmutatkozik kommunikációjában.	Szakmai munkájában alkalmazza a különböző kommunikációs technikákat. A szülők, kisgyermek, munkatársak jelzéseire kompromisszumkészséget mutat.	Munkája során figyel a gyermekek, szülők, munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában az asszertivitást részesíti előnyben.	Munkája során figyel a gyermekek, szülők, munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában az asszertivitást részesíti előnyben.	A titoktartási és az információ-megosztási kötelezettségeit különös felelősséggel alkalmazza akut krízishelyzet és gyermekbántalmazás vélelme esetén.
8.7.	A gyermeki tevékenységekhez, valamint az egyéb feladatai végzéséhez megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	Megfelelő, biztonságot nyújtó, szeretetteljes és nyugodt kommunikációs teret alakít ki. Szemléletmódja dokumentációjában is megjelenik.	Biztosítja intézményében a megfelelő, biztonságot nyújtó, szeretetteljes és nyugodt kommunikációs teret, annak feltételét megteremti. Szemléletmódja dokumentációjában is megjelenik.	Gondozási, nevelési, fejlesztési folyamatok során megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	A gyermekkel folytatott tevékenységéhez hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	A klienssel folytatott munkához megfelelő, hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.
8.8.	Tudatosan támogatja a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	Saját megfigyeléseire építve, tudatosan támogatja a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját. Elfogadja és felismeri a beszéd egyéni ütemű fejlődését.	Saját megfigyelési, ellenőrzési tapasztalataira építve tudatosan támogatja a gyermekek, családjaik, munkatársaik egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését. Szükség esetén szakmai javaslatokat tesz.	Tudatosan támogatja az ellátottak, családjaik egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	Tudatosan támogatja az ellátottak, családjaik egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	Foglalkozik szociális kompetenciák, szociális készségek fejlesztésével.

9. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért						
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés					
	kisgyermeknevelő részére	szaktanácsadó, bölcsoődevezető részére	gyógypedagógus részére	konduktor részére	pszichológus részére	
9.1.	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival és alkalmazkodik a szerepelvárásokhoz.	Tisztában van személyiségének sajátosságaival. Reálisan értékeli szakmai felkészültségének aktuális szintjét, erősségeit és gyengeségeit, a fejlődés érdekében tudatosan tervezi a saját szakmai jövőjét. Tisztában van a vele szembeni szerepelvárásokkal, törekszik arra, hogy megfeleljen ezeknek.	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, vezetői attitűdjével. A szakmai munkaszakszerű irányítása, következetessége a dokumentációjában is megjelenik, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.
9.2.	Pedagógiai tevékenységében együttműködik munkatársaival és a segítő szakemberekkel.	Pedagógiai munkáját nyitottság, érdeklődés, együttműködésre törekvés jellemzi. A kompetenciahatárok betartásával együttműködik a segítő szakemberekkel.	Tevékenységét nyitottság, érdeklődés, kompromisszumra törekvés jellemzi. Tudatosan formálja a kollektíván belüli együttműködést.	Tevékenységét érdeklődés, kompromisszumra törekvés jellemzi. Együttműködik kollégáival, más segítő szakemberekkel.	Szakmai feladatai megoldásában együttműködik munkatársaival, a szakmai teammel, a segítő alkalmazottakkal, a gyermek fejlődését támogató más szakemberekkel.	Tevékenységét érdeklődés, kompromisszumra törekvés jellemzi. Együttműködik kollégáival, más segítő szakemberekkel.
9.3.	Részt vesz szakmai kooperációkban, aktív szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen belül és kívül is, problémafelvetéseivel, javaslataival kezdeményező szerepet is vállal.	Az együttműködésről, a családról, a családi nevelés elsődlegességéről szaktudományos és módszertani ismeretekkel rendelkezik. Tájékozott az egészségvédelem, a családvédelem és a családsegítés lehetőségeit és módszereit illetően. Rendelkezik olyan tanácsadói ismeretekkel, melyek segítségével a szülőket támogatni tudja a gyermek otthoni nevelésében, szülői szerepük kiteljesítésében.	Tevékenységében kiemelt figyelmet fordít a szakmai kapcsolatrendszer kialakítására a szakmai munka minőségének emelése érdekében.	Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen belül és kívül is.	Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen belül és kívül is.	Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen belül és kívül is.
9.4.	Fontos számára szakmai tudásának folyamatos frissítése, megújítása.	Rendszeresen tájékozódik a pedagógia tudományára és a bölcsődei nevelésre, gondozásra vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket. Az új ismereteket megfelelően felhasználja és beépíti munkájába.	Rendszeresen tájékozódik a szakterületét érintő tudományokra vonatkozó legújabb eredményekről, használja a továbbképzési lehetőségeket. Hozzásegíti kollégáit a szakmai munkával kapcsolatos információkhoz.	Rendszeresen tájékozódik a szakterületét érintő tudományokra vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.	Rendszeresen tájékozódik a szakterületét érintő tudományokra vonatkozó legújabb eredményekről, használja a továbbképzési lehetőségeket.	Rendszeresen tájékozódik a szakterületére vonatkozó és a szakterülethez kapcsolódó legújabb tudományos eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.
9.5.	Pedagógiai munkáját reflektivitás jellemzi.	Pedagógiai gyakorlatát szakmai fejlődését, kommunikációját folyamatosan elemzi, értékeli és	Munkáját, szakmai fejlődését, kommunikációját folyamatosan elemzi, értékeli és fejleszti. Reflexiói tartalmak, tudatosságot tükrözöek.	Saját szakmai, pedagógiai gyakorlatát, valamint kommunikációját folyamatosan elemzi és fejleszti.	Saját szakterületére vonatkozó gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti. Tudatosan fejleszti	Saját szakterületére vonatkozó gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti. Tudatosan fejleszti szakterületével kapcsolatos kommunikációját.

		fejleszti. Reflexiói tartalmasak, tudatosságot tükröznek.			szakterületével kapcsolatos kommunikációját.	
9.6.	Tisztában van digitális kompetenciái szintjével, keresi a lehetőséget azok fejlesztésére. Segíti pedagógustársait digitális kompetenciájuk fejlődésében.	Rendszeresen tájékozódik az infokommunikációs eszközökről, a nevelést támogató digitális technológia legújabb eredményeiről, és alkalmazza őket a munkája során. Felkészült és jártas az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában.	Rendszeresen tájékozódik az infokommunikációs eszközökről, a nevelést támogató digitális technológia legújabb eredményeiről, és alkalmazza őket a munkája során. Ismeri és használja a munkájához elengedhetetlen online programokat. Felkészült és jártas az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában.	Rendszeresen tájékozódik a digitális szakmai fejlesztések legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat. Felkészült és jártas az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában.	Rendszeresen tájékozódik a digitális szakmai fejlesztések legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat. Felkészült és jártas az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában.	Rendszeresen tájékozódik a digitális állapotfelmérő/ fejlesztő eszközökről, a szakterület érintő, azt támogató digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat. Felkészült és jártas az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában.

2. Kompetenciák és indikátorok/indikátorpéldák kisgyermeknevelők számára

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás

Ismeri a bölcsődei nevelés-gondozás alapvető dokumentumait, jogszabályi hátterét, a bölcsődei nevelés-gondozás céljait, alapelveit, feladatait, tevékenységformáit, módszertani eszköztárát és az azok közötti összefüggéseket. Rendelkezik a bölcsődei tevékenységek tartalmának közvetítéséhez szükséges szaktudományos és művészeti ismeretekkel. Ismeri a tevékenységek szervezéséhez szükséges módszertani eljárásokat a gondozás, a játék, a mondókázás, verselés, mesélés, az ének-zene, énekes játék, a rajzolás, festés, mintázás, alkotás, a mozgás, az egyéb tevékenységek, és a tevékenységekben megvalósuló tanulás területén. Tisztában van a játéknak, mint a kisgyermek legfontosabb tevékenységének, és mint a tanulás legfontosabb színterének a fejlődésben betöltött szerepével. Ismeri a kisgyermekkor tanulás jellemzőit. Ismeri a szakmódszertan hazai és nemzetközi eredményeit, szakirodalmát, aktuális kérdéseit. Ismeri a bölcsődés gyermek megismerő tevékenységének sajátosságait, és az élményszerű tevékenységszervezés eljárásait. Ismeri a bölcsődei tevékenységi formák céljait, feladatait, szerepét a gyermekek személyiségfejlődésében. Ismeri a 3 év alatti korosztály fejlődésének, érésének jellemzőit, a kisgyermek biológiai és pszichés szükségleteinek kielégítésével kapcsolatos feladatokat, korszerű gondozástani ismeretekkel rendelkezik, tisztában van az egészséges életmód kialakítását megalapozó eljárásokkal. Ismeri az első életévek megalapozó szerepét, a 3 év alatti gyermekek fejlődési, érési folyamatairól és azok alakulását befolyásoló tényezőkről szaktudományos ismeretekkel rendelkezik. Képes megfelelő módszerekkel és eszközökkel a korosztály fejlődésének nyomon követésére. Ismeri a fejlődés támogatásához az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével választható stratégiákat és módszereket. Ismeri a műveltségtartalmak közvetítése során felhasználható nyomtatott, nem nyomtatott és digitális információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit. Képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban. Képes a pedagógiai-pszichológiai módszerek, eljárások alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások felismerésére, megvalósítására. Képes szaktudományi, szakmódszertani, nevelési, gondozási és tanuláselméleti tudásának hatékony integrálására. Képes a nevelő, gondozó tevékenységével kapcsolatos önreflexióra és önkorrekcióra.

	Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
1.1.	Pedagógiai tevékenysége biztos szaktudományos tudást tükröz.	Pedagógiai munkája megalapozott, korszerű szaktudományos szakterületi ismereteire épül.	Tevékenységi terveiben, szóbeli és írásbeli megnyilvánulásaiban korszerű elméleti tudáson alapuló tudástartalmat tükröz vissza. Az Alapprogramban szereplő tevékenységterületek keretében általános emberi értékek és azok beépülését segítő kompetenciák megalapozására törekszik. Pl.: sokrétű játék- és tapasztalatszerzési lehetőséget biztosít a környezet élményszerű megismerésére. Portfóliójában bemutatja korszerű tudását - pl. a mondókás játékok tudatos alkalmazása különböző nevelési területeken, zenei érzékenyítő tevékenység közösen a családdal, hangszer tudatos használata a megfelelő helyzetekhez.	A tevékenységekben alkalmazza a korszerű tudástartalmakat. Pl.: a nagymozgásos tevékenységeket a képességeket fejlesztő mozgásos játékokra építi. Támogatja a gyermekek próbálkozásait, kihívást jelentő teret biztosít. Pl. Alkotó játékoknál a nyomhagyások különböző lehetőségeit és technikáit a gyermekek számára (festékekkel, vízzel, homokkal, sárral, hóval, nyomdákkal, tenyérrel, gyümölcscsel, terménnyel, levéllel).
1.2.	Rendelkezik a munkaköréhez szükséges szakmódszertani tudással.	Nevelő-gondozó munkáját az Alapprogramra és a bölcsőde szakmai programjára alapozza, figyelembe véve annak alapelveit, célrendszerét. Céljait széleskörű módszertani eszköztár alkalmazásával éri el.	Tevékenységi terveiben bemutatja azokat a módszereket és eszközöket, amelyeket a nevelő-gondozó munka során használ. Ezt például tervezési dokumentumok, vagy konkrét módszertani leírások formájában teheti meg. Emellett részletezi, hogy az Alapprogram és a szakmai program alapelveit és céljait hogyan építi be a mindennapi munkájába.	A helyszíni látogatáson az értékelők azt figyelik, hogy hogyan alkalmazza a portfólióban bemutatott módszereket a gyakorlatban. Vizsgálják, hogy mennyire következetesen és hatékonyan használja a szakmai programokat és mennyire képes a módszertani eszköztárát adaptálni a gyermekek igényeihez. A látogatás során az értékelők gyakorlati példákon keresztül győződnek meg arról, hogy valóban birtokában van a szükséges szakmódszertani tudásnak és képes azt a mindennapi munkájában alkalmazni.
1.3.	Ismeri és tudatosan felhasználja a különböző tudományterületekhez tartozó, de a szakterületéhez kapcsolódó ismereteket, különös tekintettel a gyermeki fejlődés különböző szakaszaira, valamint a kora gyermekkor intervencióra.	A családokkal, szülőkkel, gyermekkel való kapcsolatát komplexitás jellemzi. Épít a családlátogatás, beszoktatás során szerzett tapasztalatokra, érvényesíti a bölcsődei nevelés alapelveit, különös tekintettel a család rendszer-szemléletű megközelítésére, és a koragyermekkor intervenció szemlélet befogadására, a kisgyermeki személyiség tiszteletére.	Tevékenységeinek tervezése során épít a gyermekek tapasztalataira, hozott ismereteire, tudására. A családból érkező információkat, ismereteket beépíti a munkájába. Pl.: Gyermekorvos szülő esetében a gyermek gyakran van a rendelőben, többet információval rendelkezik a szülő munkájáról. A csoportban is előkerülnek az orvosi eszközök és a többi gyermeknek is vannak emlékei, tapasztalatai orvosi vizsgálatokról. Babákat és egymást vizsgálják a csoportban, orvosost játszanak. Célzott beszélgetés történik az egészséges életmódról, betegségekről, gyógyításról, az orvos tevékenységéről. Közben félelmek kibeszélésére, oldására nyílik lehetőség. Az egészséges szokások erősítése és gyakorlása (kézmosás, zsebkezdőhasználat, fogmosás) is a témához kapcsolható.	A gyermek érdeklődését felkeltő és fenntartó eszközökkel, tevékenységekkel, az előzetes élményekre utalással, kérdéseivel előhívja a gyermekek korábban szerzett tapasztalatait, melyet értékként kezel, és azokhoz illeszti nevelő munkáját. Pl.: A néptánc művelése egy adott gyermeknél családból hozott ismeret és a többi gyermek különböző rendezvényeken már átélt élményként találkozott tánc-házzal. Az előzetes élmények hatására gyakori tevékenység a csoportban a tánc. A kisgyermeknevelő megfelelő ruhadarabokkal, zenével, énekléssel felidéz az előző élményeket és lehetőséget teremt népi játékok és hagyományok megismerésére a tánchoz való illesztésére. (Jeles napokhoz igazodó zenei anyag összeállítása a tánchoz).
1.4.	Ismeri és tudatosan alkalmazza a szakterülete sajátosságaihoz igazodó nevelési módszereket, eszközöket, segédanyagokat.	Pedagógiai módszerei a nevelési helyzetekben, tevékenységekben a gyermek igényeihez igazodóak. Módszerhasználatát tudatosság, célszerűség és változatosság jellemzi. Pedagógiai munkáját folyamatosan	Tervezőmunkájában a nevelési módszereket, megismerési folyamatokat, különböző forrásból származó segédanyagokat, fejlesztő játékeszközöket ismeri, céljainak megfelelően használja. Változatos módszereket, eszközöket használ, figyelembe véve, hogy a bölcsődés gyermek érdeklődésének felkeltése, képességei fejlődésének támogatása, környezetének számos eleme, tárgya lehet motíváló hatású.	A megismerési folyamatok fejlődésének segítéséhez változatosan alkalmazza a különböző eszközöket, segédanyagokat. Alkalmazott módszereivel és eszközhasználatával felkelti a gyermekek kíváncsiságát, önkéntelen figyelmet vált ki a tevékenység iránt a nyomhagyás különböző formájában.

		monitorozza, tapasztalatait elemzi, reflektál rá.	Pl.: A bölcsődei nevelésben, a helyi szakmai programban rendelkezésre álló jó gyakorlatok, ajánlások alapján egy-egy tevékenységet, témakört hogyan tudott beépíteni a munkájába. Bölcsőde-család program. Önreflexiójában elemzi és értékeli ezeket.	
1.5.	Ismeri a szakterülete szempontjából fontos hagyományos és digitális információforrásokat, azok pedagógiai felhasználásának lehetőségeit, megbízhatóságát, etikus módját.	Tudatosan használja a nyomtatott vagy online platformokon elérhető korszerű szakirodalmat, szakmai/módszertani anyagokat. Tájékozott a digitális eszközök etikus használatában, a bölcsődés korosztály igényeihez igazodva képes azokat alkalmazni pedagógiai munkájában.	Az infokommunikációs eszközök használata során tiszteletben tartja a személyiségi jogokat, méltó tartalmakat közöl és jelenít meg. Online információ esetén is megjelöli a forrást. Tevékenységi terveibe, ahol erre lehetőség nyílik, beépíti az online információszerezés lehetőségét (képek, zenék, hangok, tanulmányok, üzenetek stb.). Ismereteit, információit időközönként megosztja a családokkal, munkatársaival rendezvényeken, szakmai napokon (prezentációt és szakmai anyagokat készít).	A gyermekekkel végzett tevékenységek során felhasználja és beépíti a munkájába az online formában szerzett információkat. Pl. Képek, sablonok letöltése, ezekből dekoráció készítése, gyermekek számára képeskönyv összeállítása, fényképekből csoportkönyv, tabló készítése, gyermekdalok letöltése.
1.6.	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, az adott pedagógiai, nevelési helyzethez igazodó.	Nevelő-gondozó munkájában jól érzékelhető a biztos szakmai tudás közvetítése. Fogalomhasználata pontos, szakmailag tartalmas, és a gyermek igényeihez igazodó. Mondanivalója a gyermek, szülő számára érthető.	Helyesen és a közlés tartalmához igazodóan alkalmazza a szakmai terminológiát valamennyi írásos anyagában, szóbeli reflexiójában. A portfólió dokumentumaiban következetesen fogalmaz, biztos szakmai fogalomkészlettel rendelkezik. Pl.: hátrányos helyzet, kompetencia, egyéni bánásmód.	A gyermekekkel való kommunikációjában, egyszerűen, érthetően fogalmaz gondozási és nevelési helyzetekben. A tudástartalmak közvetítése tevékenységbe ágyazottan történik. Pl.: öltözködés, mosakodás helyzetei, gyöngyfűzés.

2. kompetencia: Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók				
Képes a 3 év alatti gyermekek tevékenységének, tudatos, korosztály specifikus tervezésére. Ismeri a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodó pedagógiai–pszichológiai szempontokat. Képes, az Alapprogram értelmezésére, a nevelési célok, alapelvek érvényesítésére. Munkájának megtervezésekor az Alapprogram alapján, a gyermekek életkorának, a rendelkezésre álló tárgyi feltételeknek és eszközöknek a figyelembevételével határozza meg a célokat (tevékenységi terv, beszoktatási terv, napirend, tevékenységek tervezése). Képes az adott korosztály gyermeki tevékenységeinek tudatos kiválasztására és ehhez konkrét célok kitűzésére. A nevelési folyamatok tervezésével kapcsolatban szakmai önreflexióra képes. Fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást. A tervezés során együttműködik a munkatársakkal és igyekszik figyelembe venni az adott gyermekcsoport sajátosságait.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján	
2.1.	Tervezés során a célok meghatározásánál figyelembe veszi a szakmai előírásokat, az intézmény szakmai programját, valamint az egyén fejlődésmenetét.	A célok meghatározásánál figyelembe veszi az Alapprogram szakmai elveit, követelményeit. Munkájában épít az intézmény szakmai programjában kitűzött célokra, törekszik azok megvalósítására. Képes a tervezés során a rendszerszemléletű megközelítésre, és az egyéni fejlődésment komplex támogatására.	Tevékenység-terveiben konkretizálja az adott témakörrel kapcsolatban céljait, feladatait. Tervezési és önreflexiós dokumentumaiban, elsődlegesen a célok meghatározásából indul ki. Figyelembe veszi a szakmai előírásokat, a bölcsődei nevelés specifikumait, az intézmény szakmai programját, alapelveit, feladatait és azokat megjeleníti dokumentációjában.	A gyermek tevékenységébe ágyazottan jelenik meg a cél. Pl.: Ünnephez, természeti jelenséghez kapcsolódó fogalom beépüljön a gyermekek gondolat- és ismeret világába, beszélgetéssel, bábozással, énekléssel, mondókázással, festéssel stb.
2.2.	Egységes rendszerbe illesztve hosszabb-rövidebb időszakra tervezi az adott céloknak megfelelő stratégiát, folyamatot, módszereket, eszközöket.	Munkáját az évszakok, események tükrében, tudatosan tervezi az adott nevelési évre vonatkozóan. Terveit kisebb időegységekre (hónapokra) bontja le. Mindezekhez rugalmasan megtervezi a módszereket, eszközöket.	Tevékenység-terveit az adott csoport életkori és fejlettségi szintjének megfelelően készíti el, a tanulási folyamatokat logikusan, tematikusan, rugalmasan tervezi mellé. Fokozatosan bővíti, gazdagítja az információk és tapasztalatok tartalmát.	Tevékenységét az előzményekre építette, szélesítve a gyermek látásmódját, tudását, kognitív képességeinek fejlődését mélyítve, gyarapítva.
2.3.	Terveiben kiemelt szerepet kap a gyermekek tevékenységeinek és a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatoknak a támogatása.	Tervezéskor figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a csoport összetételét, aktivitását, érdeklődését, motiváltságát.	Portfóliójában megjelennek a gyermekek napi tevékenységei, melyekből tükröződik tervező- szervező munkája annak érdekében, hogy a mindennapi tevékenységekben megjelenjenek a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatok. (Pl.: gondozási tevékenység- fogmosás-tanulási folyamat, a cselekvésbe ágyazva)	A tervezett és megvalósult tevékenységében megjelenik a tudatosság, a gyermeki tevékenység szinte minden részletébe beépül a tanulási folyamat.

2.4.	Tervező tevékenységében épít a társas helyzetekben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.	Tudatosan tervez, alakít olyan pedagógiai helyzeteket, választ olyan módszereket, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a megfelelő viselkedésminta, kommunikáció, együttműködés elsajátítását.	Tervező munkájában és nevelői tevékenységében megjelenik a felnőttek és a gyermekek által közvetített pozitív példára és a társas kapcsolatokban rejlő szociális hatásra építkezés.	Megteremti a szociális tanulás feltételeit a tevékenységek során. Támogatja a gyermekek pozitív társas kapcsolatainak alakulását pl. játék cserével, egymás segítésére ösztönzéssel. A tevékenységekben alkalmazza az egyéni differenciálást az egyéni igény és fejlettségi szintnek megfelelően - a tempóban, az eszközökben, a segítségadás mértékében, az érdeklődés fenntartásában, a tartalomban, a megvalósítás módjában is.
2.5.	A gyermekek optimális fejlődését elősegítve, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz a különleges bánásmóddhoz igazodóan, differenciáltan segíti a kognitív folyamatok fejlődését.	A gyermek egyéni képességeinek, fejlettségének, valamint az adott tevékenység motiváló hatásának figyelembevételével tervezi meg az egyéni fejlődést segítő helyzeteket.	Tervező munkájában, nevelői tevékenységében megjelenik a gyermekek ismeretén alapuló egyénileg differenciáló bánásmód, követelményállítást, motiválás, értékelés.	A tevékenységekben alkalmazta az egyéni differenciálást az egyéni igény és fejlettségi szintnek megfelelően.
2.6.	Terveiben szerepet kap a gyermekek érdeklődésének felkeltése és fenntartása, a tevékenységben megvalósuló tapasztalatszerzés és tanulás támogatása.	A tapasztalatszerzés támogatására olyan tevékenységeket, módszereket tervez, melyek a gyermekek érdeklődésére építenek és optimális lehetőséget biztosítanak az aktivitásuk fenntartására.	Változatos, a gyermekek egyénileg különböző pszichés és kulturális adottságaihoz igazodó tevékenységeket, módszereket és eszközöket tervez és alkalmaz a gyermekek érdeklődésének felkeltésére és fenntartására.	Terve megvalósításánál gyermekek spontán játékához igazodóan kelti fel a gyermekek érdeklődését. Pl.: Az élményszerzés és együtt tevékenykedés (cselekvés) eredményeként jól látható a motivációs szint emelkedése.
2.7.	Tervező tevékenysége során a tanulási folyamatba illeszti a spontán érés támogatását, többféle módszertani megoldásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy beavatkozási lépés kimenetelét illetően.	Többféle módszertani megoldásban, eljárásban gondolkodik egy-egy helyzet tekintetében. A spontán érés támogatása kiemelt jelentőséget kap, melyben a gyermek életkori sajátosságaira különös figyelmet fordít.	Pedagógiai tevékenységében olyan módszereket, eszközöket, tevékenyszerszervezési formákat alkalmaz, melyek megfelelnek a gyermekek fejlesztésében tervezett hatások kiváltásának. Reflexiójában értékeli az alkalmazott eljárások eredményességét.	Az egyes gyermekek tevékenységét a spontán érés támogatásának előtérbe helyezésével a céloknak megfelelően szervezi meg, közben figyelmet fordít a gyermek aktuális pszichés állapotára pl. vigasztal, biztat.
2.8.	A gyermekek fejlettségének és egyéni sajátosságainak, a kora gyermekkori intervenció lehetőségeinek figyelembevételével bevonja őket a nevelés, gondozás helyeteibe.	Figyelembe veszi a nevelési-gondozási folyamat elemeit, tartalmát, a tudást (a gyermek és családja vonatkozásában), a motiváltságot, az életkori sajátosságokat, és a tárgyi környezet jellemzőit.	Tudatosan épít a szocializációs környezetre, a gyermekek spontán és tudatosan szerzett tapasztalataira és a gyermek tanulási sajátosságaira, bevonja a gyermeket a nevelés-gondozás helyeteibe. Önreflexiójában kitér ezen sajátosságok megnyilvánulási lehetőségeire.	A nevelési folyamatokban megnyilvánul a kora gyermekkori intervenció szemlélete, tevékenységében látható, hogy a lemaradással küzdő kisgyerekek megkapja a kiemelt figyelmet. (Amennyiben nincs a látogatás napján a csoportjában kiemelt figyelmet igénylő kisgyermek, a szakmai beszélgetésben ismerteti szemléletét, korábbi tapasztalatát.)
2.9.	Terveit a céljai elérésének függvényében felülvizsgálja, indokolt esetben módosítja.	Nevelési elveit, feladatait a megvalósítás után rendszeresen elemzi, értékeli. Mindezek alapján tudatosítja a felkészülés szerepét az elért eredményekben. Felismeri a tervezés során elkövetett hibáit, képes azok szakszerű korrekciójára, korábbi tapasztalatait felhasználásával.	Terveihez kapcsolódó önreflexiói az eredmények és sikertelenségek okát feltárják, ezek alapján megfogalmazza a következő időszak nevelési tennivalóit. Pl.: nem jelentett optimális kihívást az adott feladat, zavaró körülmény merült fel, nem volt elegendő számú vagy megfelelő minőségű a tervezett eszköz.	Rugalmasan, jó helyzetfelismerő képességgel reagál a váratlan helyzetekre. Pl.: olyan váratlan eseményre, mely megzavarta a tevékenységeket.
2.10.	Nevelési, tevékenysége tervezése során a pedagógiai céljainak megfelelően, ezekkel összhangban választ digitális eszközöket.	A tervezés során tudatosan alkalmazza a digitális eszközöket. Képes azokat pedagógiai céljához igazítani.	A digitális eszközök használata megjelenik a tervezés és a tevékenység végrehajtása során, a gyermekek ismeretbővítéséhez, érdeklődésének felkeltéséhez.	Az interjú során kitér, hogy tevékenységterveinek elkészítése során használ digitális eszközt. A csoportszobában fellelhető a dekorációhoz, és megismerési folyamathoz kapcsolódó IKT eszköz alkalmazása.

3. kompetencia: A tanulás támogatása

Ismeri a 3 év alatti gyermekek fejlődési területeit és folyamatait. Az általános pedagógiai, pszichológiai és fejlődéslélektani ismereteket képes a kisgyermek fejlődésének támogatásában felhasználni. Tájékozott a korosztálynál alkalmazható nevelési, gondozási módszerek és eszközök kérdésében. Képes a gyermekek állapothoz (érzelmi, fizikai) igazítva az egyéni megsegítésre, a spontán érés támogatására. Képes biztonságot nyújtó, nyugodt, de az aktivitást, a gyermekek játéktevékenységét ösztönző, érdeklődésüket fenntartó környezetet kialakítani.

	Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
3.1.	A gyermekek és családjaik szükségleteire és a csoport sajátosságaira épít, az együttműködés érdekében igyekszik fenntartani az érdeklődést, a motivációt.	A csoport sajátosságain túl munkájában figyelembe veszi a családok és az egyes gyermekek igényét, érdeklődését. A gyermekek tevékenységéhez kapcsolódó kezdeményezéseivel gazdagítja játékkukát, új tapasztalatszerzési lehetőségeket kínál számukra. A tevékenységek, kezdeményezések alkalmával indirekt módon igyekszik felkeltetni, fenntartani a gyermekek érdeklődését, aktivitását.	A mindennapi tevékenységeket úgy tervezi meg, hogy a szabad játéktevékenységhez kapcsolódóan változatos, a világ megismerésére irányuló, tapasztalatszerzésre alkalmas tevékenységeket tervez és kínál.	A megvalósult tevékenység, kezdeményezés igazodott a csoport és azon belül az egyes gyermekek igényeihez. Belső készletük felszínre kerülnek. Beszámol arról, hogy milyen eszközöket használ az érdeklődés felkeltésére, milyen helyzetekhez tud kezdeményezéssel csatlakozni, az életkori sajátosságok figyelembevételével milyen motivációs lehetőségeket használ a csoportban.
3.2.	Figyelembe veszi a gyermekek – különösen az eltérő fejlődési üteműek – aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és ehhez igazítja, szervezi a teendőit, szükség esetén változtat előzetes tervein.	A kisgyermek aktuális fizikai és érzelmi állapotát figyelembe veszi, ehhez igazítja a kezdeményezéseket. A tudatosan megtervezett tevékenységek lebonyolításához nem ragaszkodik mereven, szükség esetén rugalmasan változtat elképzelésein. Kiemelt figyelmet fordít a spontán érés támogatására.	A tevékenységtervezet leírásában megjelenik az, hogy hogyan igazodik az aktuális kezdeményezés a gyermekek aktuális állapotához. A tervezethez képest miért és hogyan történt változtatás.	Külső hatás, gyermeki igény miatt vagy a kedvezőbb hatás érdekében képes változtatni a megtervezett tevékenységen. Nem végez olyan tevékenységet, mely a kisgyermek érzelmi, fizikai állapotával nem összeegyeztethető.
3.3.	Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal telt légkört alakít ki, ahol minden kisgyermeknek lehetősége van a fejlődésre.	Nyugodt, szeretetteljes, bizalomteli légkört teremt a tevékenységek, kezdeményezések során. A gyermeki fejlődésbe vetett hit, segítőkész, támogató attitűd jellemzi. Figyel arra, hogy a gyermekek önálló kezdeményezéseit bátorítsa. Pozitív visszajelzésekkel támogatja a gyermekeket. Törekszik a szülői kompetencia erősítésére.	Értékelései, összefoglaló jellemzései minden esetben tükrözik hitét a fejlődésben. Tevékenységterveiben a segítőkész attitűd és a gyermekkel való szeretetteljes kapcsolat megjelenik. Visszajelzései a gyermeki tevékenységre irányulnak és nem magára a gyermekre.	A játéktevékenység és a hozzá illeszkedő kezdeményezés során biztonságot nyújtó környezetet terem, szabadon tevékenykedhetnek a gyermekek, új ismereteket szerezhetnek, ismerkedhetnek egymással. Döntésük lehet arról, hogy csatlakoznak vagy kilépnek tevékenységekből, szabadon, saját igényeik szerint.
3.4.	A csoportszoba berendezésével, elrendezésével az együttműködést támogató, nyugodt és biztonságos környezetet teremt.	A csoportszoba elrendezésével, funkciószarkok kialakításával, a pedagógiai szempontból értékes, mennyiségében is elegendő játékkészlet biztosításával megfelelő feltételeket teremt az elmélyült játéktevékenységekhez, tapasztalatszerzéshez a gyermekek számára. Törekszik arra, hogy elegendő tér legyen a mozgáshoz és az elmélyült tevékenységhez, pihenéshez. A gyermekek fejlődésével összhangban alakítja a környezetet.	A csoportszoba elrendezése, játékkészlete igazodik a gyermekek életkorához, fejlettségéhez, igényeihez. A játéktér és a csoportszoba alakíthatóságával – akár a gyermekek által is – támogatja és ösztönzi az önálló tevékenykedést.	Biztosítja az egyéni igényeknek megfelelő tárgyi környezetet, szükség szerint alakítja. Az egyes tevékenységekhez megfelelő környezetet teremt, akár a gyermekeket is bevonva.

3.5.	Felismeri a spontán érés támogatási folyamatában felmerülő nehézségeket, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget biztosít.	Ismeri a gyermekek egyéni fejlettségét, ehhez tervezi meg a támogató tevékenységeket. Felismeri az érés támogatása során felmerülő problémákat, és tudatosan ehhez igazítja a pedagógiai munkája cél- és eszközrendszerét. A kompetenciahatárok betartásával szakszerűen közvetíti a szülők felé a szakmai segítség igénybevételének lehetőségeit, módjait.	Szokásos munkáiban megjelenik a fejlődésbeli, érésbeli lemaradások, problémák felismerése. Képes a kompetenciahatárok betartásával segítséget kérni és biztosítani. A nehézségekre megoldásokat keres.	Ingergazdag környezetben biztosítja a rendszeres éneklést, mondókázást, verselést, mesélést, képeskönyv-nézegetést, mozgásos tevékenységeket, beszéd-és finommotorika fejlesztését, az alkotó tevékenységeket. Az érési folyamatok megfigyelése alapján differenciál.
3.6.	Támogatja és elősegíti a gyermekek, a munkatársak, a hallgatók fejlődési, tanulási folyamatait, a családokban szükség esetén igyekszik kialakítani a fejlődés érdekében való együttműködés igényét.	Tevékenységekkel, kezdeményezésekkel ösztönzi a gyermekek, fejlődését. Gazdag tapasztalatszerzési lehetőségek kínálásával segíti őket önmaguk megismerésében, környezetük felfedezésében.	A feltöltött dokumentumokban és az önreflexiókban tükröződik, hogy milyen módszereket, hogyan alkalmazott, milyen szempontok alapján választott. Látható, hogy a családokkal való kapcsolat kialakításban a gyermek fejlődése érdekében együttműködik. A családi nevelés erősségeit támogató attitűd megjelenik dokumentumaiban.	A látogatás során a családi füzeten található információból tájékozódhatunk arról, milyen a kapcsolat a kisgyermeknevelő és a család, a kisgyermeknevelők és a gyermek között. Megosztja megfigyeléseit a szülővel a gyermek fejlődéséről, változásokról, eseményekről.
3.7.	A játéktevékenységhez az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő eszközöket biztosít.	A bölcsődei csoportban nevelt, gondozott kisgyermek játéktevékenységéhez az életkornak, a spontán érés ütemének és a képességeknek megfelelő mennyiségű és pedagógiai szempontból értékes eszközöket biztosít. A játékok tárházát folyamatosan szinten tartja, a gyermekek igényeihez, érdeklődéséhez igazítja. A játékeszközöket a gyermekek számára elérhető helyen, megfelelően csoportosítva, rendezetten helyezi el a csoportszobában és a játszókertben is.	A portfólióban látható a játékeszközök kiválasztásának szempontjai, mely az általános szempontok mellett tartalmazza a csoport összetételéhez, az egyes gyermekek egyéni igényeihez és az életkorhoz kapcsolódó jellemzőket.	A játéktevékenység, kezdeményezés során pedagógiai szempontból értékes, a gyermekek fejlődését elősegítő, kifogástalan és balesetmentes eszközöket biztosít mennyiségileg elegendő a tervezett tevékenységhez.
3.8.	A kisgyermek életkori sajátosságait – különösen a megszokottól eltérő fejlődésment jellemzőit, – reakcióit toleránsan, empátiával kezeli, adekvát pedagógiai módszerekkel segíti az adott helyzet pozitív megoldását.	Képes arra, hogy felismerje a kisgyermek életkorának sajátos jellemzőit, az egyes gyermekek fejlődési nehézségeit. Szükség esetén megfelelő, adekvát nevelési, gondozási segítséget nyújt. Lehetőségeket és elegendő időt biztosít az önálló tapasztalatszerzésre. A spontán érés támogatását kiemelten kezeli. Képes a szülői kompetencia erősítésére ezen a téren is.	Portfóliójában bemutatja, hogy milyen szakmai kapcsolatot tart a társszakmákkal, szakemberekkel a kisgyermek fejlődésének támogatása érdekében. Szakemberekkel való együttműködés esetén bemutatja annak módját.	Tisztában van a kisgyermekek várható reakcióival. A megszokottól eltérő reakciókat nem túlozza el, toleránsan, a helyzetnek megfelelően reagál. A helyzethez igazítja nevelési módszereit. Pl.: konfliktusos helyzetben a szabályokat következetesen alkalmazza, határozottságot, empátiát tanúsít.
3.9.	Támogatja a gyermekek, munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodását, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket.	Igyekszik kialakítani az önállósodás igényét, a gyermekek igényeihez igazodó segítséget nyújt a kompetenciaigény, önállósodási törekvések fejlődésében.	Dokumentumaiban megjelenik támogató szemlélete, amely az önálló, megismerő, kezdeményező tevékenységekre alapozott fejlődést segíti. Olyan eszközöket készít, amely több funkció kipróbálását teszi lehetővé.	Felismeri a gyermekek kezdeményezéseit, ötleteit. Támogatja minden önálló törekvésüket a játéktevékenységekben, kreativitásuknak teret biztosít, egyértelmű pozitív megerősítést közvetít. A gondozási műveletekbe képességeik szerint bevonja őket, lehetőséget biztosít az önkiszolgálásra.
3.10.	Támogatja a munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodását, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket. Segít a digitális technológiákat kreatívan és körültekintően használni.	A munkatársak, hallgatók, egyéni kezdeményezéseit, ötleteit elismeri, támogatja szakmai fejlődésüket. Saját tapasztalataira építve, segítséget ad a digitális technológiák kreatív és etikus használatához.	A kisgyermeknevelő dokumentumaiban bemutatja a digitális eszközhasználat gyakorlatát, bemutatja, hogy hogyan fejleszti és segíti munkatársait a modern technikai eszközök használatában.	Az interjú során kitűnik, hogy pedagógiai gyakorlatában képes alkalmazni a digitális eszközöket. Bemutatja milyen online felületeket használt ötletkereséshez.

4. kompetencia: A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség				
Alapvető pszichológiai, pedagógiai és szociológiai tudással rendelkezik a személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről, a szocializációról és a hátrányos helyzetű gyermekekről, a magatartásproblémák okairól, a gyermeknevelés módszereiről. Ismeri az anyanyelv kialakulásának életkori jellemzőit, a gyermekek fogalomrendszerének alakulásában játszott szerepét. Képes a gyermekek egyéni szükségleteit figyelembe véve olyan nevelési-gondozási helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális fejlődését, az egészséges életmód kialakítását. Képes az egyénben rejlő képességeket, a nehézségekkel küzdő vagy a sajátos nevelési igényű, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket felismerni, hatékonyan nevelni, fejleszteni, számukra differenciált bánásmódot nyújtani. Döntéseiben szakmai önreflexióra és önkorrekcióra képes. Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek elsajátítására. Tiszteli a gyermekek személyiségét, képes mindenkinben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden gyermekhez. Érzékeny a gyermekek, családok problémáira, törekszik az egészséges személyiségfejlődés feltételeit biztosítani minden gyermek számára.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján	
4.1.	A nevelés folyamatában a gyermekek komplex személyiségfejlődésre fókuszál.	Dokumentumaiban megjeleníti, hogy a nevelést tervszerű és tudatos tevékenységnek tekinti, mely a gyermek optimális fejlődésének támogatására irányul.	Alapdokumentumaiban megjelenik a nevelés és a gondozás kiemelt szerepe, ill. a gondozási tevékenységek során elérendő nevelési feladat. Írásaiból kiderül, hogy ismeri a gyermek fejlődésének törvényszerűségeit, az egyes fejlődési szakaszokat, tud az egyén szükségleteihez alkalmazkodni. Figyelembe veszi a nevelési folyamatban jelenlévő hatásokat (család, környezet, gyermektársak, testi képességek, pszichés sajátosságok), és ezekre alapozza az egyes kompetenciák fejlődésének segítését. Pl.: eltérő fejlődési ütemű gyermekek számára részletes pedagógiai tervet dolgoz ki a hiányosságok pótlására.	Tevékenységét minden esetben kommunikációval kíséri, mondanivalóját a gyermek életkorához, fejlettségéhez és a tevékenységhez igazítja. Kommunikációjával, odafordulásával, figyelmével a gyermek számára könnyedén, erőfeszítés és konfliktus nélkül követhető és beépíthető mintát nyújt.
4.2.	Tudatosan teremt olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek segítik a gyermekek, munkatársak, hallgatók komplex személyiségfejlődését.	Pedagógiai tevékenységében megjelenik a gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztésére, képességeinek kibontakoztatására irányuló törekvés.	Dokumentumaiban (játéktevékenységre vonatkozó, szakmai program, jó gyakorlatok) olyan komplex tervet mutat be, melyben nyomon követhető a mozgásra, figyelemre, érzékelésre, észlelésre, gondolkodásra, emlékezetre, érzelmekre, szociabilitásra vonatkozó helyzetteremtés. Pl.: a mozgásfejlesztésre irányuló program tervezésében szerepet kapnak a hozzá kapcsolódó mondókák, az örömforrás lehetőségei, az együttesség élménye, az előzőekben megtanult mozgásformákra és versekre való alapozás.	A tevékenységek során nevelési, fejlesztési módszereit, eszközeit a gyermekek sokoldalú tájékoztatására alapozza, egy tevékenység alkalmával többfajta képesség kibontakoztatására biztosít lehetőséget. Pl.: rajzolás alkalmával beszélget a gyermekekkel arról, milyen színeket használnak, milyen virágokat ismernek, örült-e az anyukájuk az anyák napi ajándéknak, tetszik-e neki, amit a társa rajzolt.
4.3.	Tiszteli a gyermekek, munkatársak, hallgatók, személyiségét, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket, mindenkihez felelősen és elfogadóan viszonyul.	Kisgyermeknevelői munkájában figyelembe veszi és kifejezi, hogy az egyén egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Minden gyermeket különleges védelem, bánásmód illet meg.	Az Alapprogramban megfogalmazott alapelvek adaptálásánál kifejezi, hogy ő milyen módon tud alkalmazkodni ahhoz, hogy minden személy más és más, van egyéni ritmusa, egyéni fejlődési üteme, egyéni elvárásokkal és egyéni szükségletekkel rendelkezik. A kisgyermeknevelő törekszik arra, hogy minél jobban megismerje a rá bízott kisgyermeket és minél jobban tudjon eleget tenni egyéni szükségleteiknek.	A látogatás során a meleg nevelői légkör érezhető. A felnőtt magatartása elfogadó, szeretetteljes, szeretetét kimutató a gyermek és környezete felé. A gyermeket is pozitív emberi kapcsolatok kimutatására ösztönzi.
4.4.	Lehetőséget biztosít a sajátos (speciális) nevelési igény megismerésére, a kora gyermekkori intervenció megvalósulására, támogatja a társadalmi, emberi értékek, normák elfogadását és beépülését.	A gyermekek neveléséhez, gondozásához megad minden segítséget, szükség esetén különleges ellátásban részesíti őket, mellyel a gyermeki személyiség kibontakoztatását, fejlődését, az esetleges veszélyeztetett helyzet megelőzését, megszüntetését, a társadalomba való beilleszkedését szolgálja.	Az integráció és inklúzió a bölcsődében témakörben elkészített portfólió tartalmazza azokat a sajátosságokat, melyekből kiderül, hogy a kisgyermek nap, mint nap megkapja azt a speciális gondoskodást, mely egyéni igénye szerint az esélyegyenlőség és a fejlődés támogatása érdekében szükséges. Dokumentációjában meghatározza a fejlesztés irányát, tartalmát, módszereit, a mintanyújtó szerepet, mely arra irányul, hogy a csoportban lévő gyermekek megkülönböztetés nélkül, illetve segítően közelítsenek egymáshoz.	A gyermekkel kapcsolatos nevelési, gondozási és feladatait a gyermekek hovatartozásától függetlenül, azonos módon látja el. Sem szóban, sem cselekedetben, sem nonverbális jelzéseiben nem tesz különbséget egyetlen gyermek között sem. Mintanyújtásával befolyással van a gyermekekre, bizonyos segítő feladatokba bevonja őket. Pl.: add oda a babát Gyurinak, mert ő nem látja, hol van.
4.5.	Erősíti a pozitív énkép kialakulását, nevelői módszereivel támogatja a gyermek személyiségének kibontakoztatását.	Pedagógiai tevékenységével, pozitív visszajelzéseivel támogatja az énkép kialakulását és kiteljesedését.	Kisgyermeknevelői tevékenysége, jó gyakorlatai során olyan nevelői módszerek alkalmazásáról számol be, melyek a kisgyermek motiválásán, elismerésén, ösztönzésén, aktivizálásán, támogatásán, elismerésén alapulnak.	A próbálkozásokhoz elegendő időt és teret biztosít. A próbálkozások és egyéb tevékenységek során gyakran támogat, segít, mindig, minden helyzetben meggyőződéssel, tényszerűen, személyre szabottan dicséri. Aktivitásra úgy ösztönöz, hogy a siker örömét ismerteti meg a gyermekekkel.
4.6.	Tudatosan törekszik a gyermekek – köztük az eltérő fejlődésmentű/sajátos nevelési igényű/hátrányos helyzetű	A szülőkkel, kollégáival és szakemberekkel együttműködik. Saját képességeinek ismeretében önállóan vagy segítséget kérve törekszik az egyéni	Jelzőrendszeri szerepvállalásának, a kisgyermek életútjának bemutatásakor, esetmegbeszélés leírásakor kitűnik, hogy részletekre kiterjedően jól ismeri a gyermek szociális körülményeit, fejlődési ütemét, az eddig megkapott támogatásokat. Programját a hiányokra, elmaradásokra alapozza. Figyelembe veszi és adaptálja a szakemberek iránymutatásait és betartja a kompetencia határokat.	A napi tevékenység során minden gyermeket (különösen az eltérő fejlődésmentű/sajátos nevelési igényű gyermeket) egyedülként kezel. Differenciált tevékenységeket, helyzeteket teremt; az együttműködés, segítségnyújtás módját, mértékét a csoporttársak részéről történő elfogadást személyes példájával

	gyermek – sokoldalú megismerésére.	bánásmód megvalósítására. Önmagához viszonyítja a gyermek előrehaladását.		alakítja. (Amennyiben a látogatás idején nincs ilyen gyermek a csoportban, a szakmai beszélgetésben kifejti megfigyelt, vagy korábban tapasztalt gyakorlatát.)
4.7.	Felismeri a kisgyermek fejlődési megtorpanásait, lemaradásait, a megszokottól eltérő fejlődésmentes jeleit, és képes számukra és családjaik számára segítséget nyújtani vagy szükség esetén más szakembertől segítséget kérni.	Érzékeli, ha a gyermek fejlődésében elmaradás vagy megtorpanás van, de döntően a gyermek korábban tapasztalt fejlettségi szintjéhez, önmagához viszonyítja az előrehaladást vagy elmaradást.	Tevékenységtervei a gyermeknél megfigyelt fejlődési eltérést lépésenként korrigálja. Önreflexiójában kiter a fejlődés facilitálására. A fejlődési dokumentációban nyomon követhetőek az átlagostól eltérő lemaradások és a hiányok pótlására megtett lépések, szakemberrel történő kapcsolatok.	A tevékenységek során kitűnik, ki az, aki több odafigyelést, törődést igényel, Pl.: az ingerszegény környezetből érkezett gyermeknek rendszeres és hosszabb távú egyéni és csoportos fejlesztést biztosít.
4.8.	Felismeri az egyénben rejlő képességeket, a kiemelkedő fejlődést, a valamely területen mutatkozó rendkívüli képességeket, és tudatosan segíti azok kibontakozását.	Figyel a gyermek egyéni fejlődési ütemére. Önálló gondolatait, kreativitását, alkotó tevékenységét értékeli és fejleszti, a tudatosság, fokozatosság és változatosság elveit követve.	Tevékenységi és egyéni fejlődési terveiben szerepelnek a gyermekek gondolkodását, fantáziáját, kreativitását ösztönző tevékenységek és kihívást jelentő helyzetek.	A játéktevékenység során figyel arra, hogy változatos eszközök álljanak a gyermekek rendelkezésére. Ismeri az egyéni igényeket, tudja, a kiemelt képességű gyermek mivel szeret foglalkozni. Kommunikációjával támogatja a gyermekek gondolkodását, az összefüggések felismerését. Pl.: ha süt a nap, milyen színű az ég, vagy ha már itt járt a Mikulás, milyen ünnep következik?
4.9.	Az együttnevelés keretei között módot talál az egyéni bánásmód lehetőségeinek megteremtésére.	A napközbeni kisgyermekellátás során a kisgyermeknevelő a csoportot egységként kezeli, de tisztában van azzal, hogy a csoport személyiségekből, és önálló egyénekből tevődik össze.	A csoportprofil, a kisgyermek egyéni életútjának bemutatásánál és a játéktevékenység tervezésénél kitűnik, hogy a fejlődés támogatása mindig az adott gyermek és kisgyermeknevelő együttműködése, bensőséges interakciói során valósul meg. A kisgyermeknevelő mindig a gyermek aktivitására, együttműködésére épít.	A kisgyermeknevelő a gyermeket aktivitásra ösztönzi, támogatja a világ önálló felfedezését, figyelembe veszi a gyermek szükségleteit. Nem állít olyan elvárásokat, melyek messze meghaladják a gyermek adott fejlettségi szintjét.

5. kompetencia: A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre és a fenntarthatóság szempontjaira, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység				
Alapvető tudással rendelkezik a társadalmi és csoportközi folyamatokról, a demokrácia működéséről, a kulturális értékek és szokások elsajátításáról és a multikulturalizmusról. Ismeri a gyermeki szocializáció sajátosságait és közösségek pszichológiai, szociológiai, kulturális hatásait. Ismeri a gyermekek társas kapcsolataira vonatkozó fontosabb feltáró módszereket, a közösség kialakítását, fejlesztését elősegítő módszereket. Alkalmazza az együttműködést támogató, motiváló módszereket a gyermekek valamennyi tevékenységében, kiemelten a játékban. Képes értelmezni és a gyermekek érdekében felhasználni azokat a társadalmi, kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a gyermekek bölcsődei és bölcsődén kívüli életét. Képes a nyitott és elfogadó légkör megteremtésére a bölcsődében. Előítéletektől mentesen végzi nevelői munkáját, igyekszik az inklúzió szemléletét magáévá tenni. Elkötelezett a nemzeti értékek és azonosság tudat iránt, nyitott a demokratikus gondolkodásra és magatartásra, valamint a környezettudatosság iránt. Tudatosan törekszik az értékek sokféleségének elfogadására, nyitott mások véleményeinek, értékeinek megismerésére, elfogadására, tiszteletben tartására különös tekintettel az etnikumokra és nemzetiségre. Tudja, hogy a konfliktusok is a közösségi élethez tartozhatnak, képes azokat hatékonyan kezelni. Folyamatosan együttműködik a családokkal.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján	
5.1.	A csoport sajátosságainak ismeretében támogatja a családokat és segíti a gyermekeket a szocializációban.	A csoport profiljának, a társas kapcsolatok rendszerének ismeretében alakítja ki a közösségfejlesztés stratégiáját.	Az egyének közötti társas kapcsolatok alakulását támogatja, segíti. Érzelm gazdag közös programokat tervez, melyek erősítik a csoportkohéziót, ugyanakkor az egyén szocializációját is.	A társas kapcsolatokra figyelve szervezi a tevékenységeket, erősítve a közös játék és a közös tevékenység örömeit. Tudatosítja, elismeri a közösség alakulására ható pozitív cselekedeteket. Segíti a szocializáció szempontjából meghatározó közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlását.
5.2.	Megteremti az együttműködési képességek fejlődéséhez szükséges feltételeket, szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	Kommunikációjával állandó értékrendet adó, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes, elfogadó légkört teremt. Személyisége nyitott, derűs, nyugalmas áraszt.	A tevékenységtervében jelenjen meg, hogy a különböző játéktevékenységekhez milyen feltételeket teremt. Az együttműködés, együtt játszás feltétele a megfelelő idő, eszköz és hely biztosítása.	Tevékenységeiben megjelennek, a verbális és nonverbális kommunikáció eszközei. A biztonságos, elfogadó légkör tapasztalható, érzékelhető, nemcsak a tárgyi környezetben, hanem a gyermekek viselkedésében, hangulatában is.
5.3.	Szakszerűen és eredményesen alkalmazza a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módszereit, következetes szabályalkotással és kiszámítható értékeléssel.	Csoportjában (gyermekcsoport, munkatársi kollektíva) tudatosan alkalmazza a konfliktus megelőzés módszereit: a közös szabályalkotást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését.	Tevékenységtervében, stabil szokás és szabályrendszert, következetes és kiszámítható visszajelzést, konkrét konfliktus megelőzési technikákat tervez. Alkalmazza a játékfelajánlás kompromisszumos megoldását.	Kommunikációval megerősítve szabályalkotással és kiszámítható értékeléssel alkalmazza a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módszereit. A konfliktushelyzetben lehetőség szerint csak akkor avatkozik be, ha az már a gyermek testi vagy lelki épségét veszélyeztetné, vagy ha a gyermekek külső segítség nélkül nem tudnak továbblépni a megoldás irányába.

5.4.	Ösztönzi a gyermekek egymás felé irányuló kommunikációs tevékenységét, inger- gazdag kommunikációs környezetet biztosít.	Mindennapi tevékenységekben, játékban a gyermekek természetes közlési vágyának feltételeit megteremti. Érdeklődésével, kérdéseivel ösztönzi a gyermekek egymás közötti kommunikációját.	Tevékenységi terveiben kiemelt szerepet kap az élő szó, a természetes beszéd. Figyel arra, hogy kisgyermeknevelőként pozitív minta és modell legyen a gyermekek között. (Kér, megköszön.)	A tevékenységeiből egyértelműen kiderül, hogy a gyermekek beszédfejlődése érdekében életkor-specifikus és szakmailag megfelelő mondókákat, verseket épít be. Kérdéseivel a saját gondolataik megfogalmazására ösztönzi a gyermekeket. Az egymásra figyelmet, a másik fél meghallgatását megfelelően támogatja, tanítja.
5.5.	A közösség iránti elkötelezettséget és szerepvállalást erősítő pedagógiai helyzeteket teremt a családokkal és a munkatársakkal, valamint egyéb szakemberekkel együttműködésben.	Tevékenységei során együttműködik a családokkal, munkatársakkal, társintézményekkel, és azokkal a szakemberekkel, akik leginkább a közösségformáló attitűdöt képviselik.	Portfóliójában, konkrét példákon keresztül bemutatja a jó gyakorlatokat, a csoportkohézió működésére vonatkozóan. Pl: csapatépítő tréningek, munkatársi megbeszélések, közös családi és egyéb rendezvények stb.	Tevékenységeiben megjelennek a közösségformáló helyzetek, események. Az együttes élmény hatása az összetartozást, a csapatban történő pozitív szemléletet tükrözi.
5.6.	Munkájában figyelembe veszi a gyermekek és a gyermekcsoport eltérő szociokulturális, háttéréből, valamint a különleges bánásmódot igénylők speciális helyzetéből adódó sajátosságokat.	Tájékozott a gyermekek szociokulturális háttéréről, amelyet pedagógia munkája során befolyásoló tényezőként értelmez. Törekszik az eltérő szociokulturális háttérből adódó sajátosságok és az ebben rejlő értékek megismertetésére.	Tevékenységi terveiben megjelenik az eltérő kulturális háttérrel rendelkező családok értékeinek, szokásainak, hagyományainak tisztelete. A gyermeket az emberek közötti különbségek megértésére és elfogadására neveli.	Szakmai beszélgetésben kifejti, hogy elkötelezett a tekintetben, hogy egyenlő bánásmód illet meg mindenkit. Nyitott, érzékeny és tudatos annak érdekében, hogy a gyermekek minél szélesebb körben érzékenyek legyenek a sajátos (speciális) nevelési igény elfogadására.
5.7.	A gyermekeket egymás elfogadására, tiszteletére neveli.	Személyes példájával kölcsönös tiszteletre, egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevel.	Tevékenységi terveiben és a gyermekről vezetett adminisztrációjában megjelenik a pozitív közösségi érzelmeket erősítő élmények leírása.	A gyermekek megnyilvánulásait pozitív megerősítéssel kíséri. A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevel, mintaadó ebben. A közös élményekkel az összetartozás érzését erősíti a gyermekekben.

6. kompetencia: A pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése			
Ismeri a 3 év alatti gyermekek érési sajátosságait, az önmagához viszonyított fejlődés folyamatos támogatási módszereit, a különböző képességterületeken történő elmozdulás regisztrálásának módját. Az értékelés körébe bevonja a rendszeresen és célirányosan végzett megfigyelések során a gyermeki produktumokat a játékban és más tevékenységekben, a verbális és nem verbális megnyilvánulásokat, a cselekvésekben, feladat- és problémamegoldásban megnyilvánuló jellemzőket, a társas viselkedést. Az értékelés során képes figyelembe venni a differenciálást, individualizálást szempontjait, a szülőktől kapott, a gyermekük fejlődésére vonatkozó információkat. Képes az értékelés eredményeire épülő, a gyermek egyéni fejlődési tempójához illeszkedő fejlesztési feladatok meghatározására. Képes céljainak megfelelően az értékelés eszközeinek megválasztására vagy önálló eszközök elkészítésére. Reálisan ítéli meg a kisgyermekkel foglalkozó szakember/szakemberek szerepét a fejlesztő értékelés folyamatában.			
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
6.1. Jól ismeri a kisgyermekkori fejlődési szakaszok mutatóit, valamint a szakterületi protokollokat, melyek szabályait a gyermekek aktuális állapotához/szintjéhez igazítva, adaptívan alkalmazza.	Ismeri a fejlődési folyamatokat és a bölcsődei nevelés- gondozás szakmai szabályai szerint képes a feladatait az egyes gyermekek fejlettségéhez igazítani.	A kisgyermek életútját bemutató egyéni fejlődési naplóban speciális szituációkra vonatkozó javaslatokat tesz, rendszerezi az események és tevékenységek listáját, amely az ellátás megkívánt vagy minimális standardjának való megfelelést szolgálja.	A gondozási műveletek során meghatározott sorrendiséget követ és vár el a gyermekektől az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő szinten. Pl.: aki még nem tud önállóan ülni, azt ölben eteti; zsírkását ad annak a kisgyermeknek rajzoláshoz, aki még nem tudja a ceruzát megfogni.
6.2. A kora gyermekkori nevelés sajátosságainak és az adott nevelési/beavatkozási helyzetnek megfelelő ellenőrzési, fejlődési skálákat, megfigyelési módszereket alkalmaz, a kapott információk elemzését, és a következtetések levonását önállóan végzi.	A kora gyermekkori nevelés sajátosságainak és az adott nevelési/beavatkozási helyzetnek megfelelő fejlődési skálákat, megfigyelési módszereket alkalmaz, a kapott információk elemzését és a következtetések levonását önállóan végzi. Cél és módszer meghatározásával megjeleníti a fejlődés gyermekekhez igazodó támogatását.	A kisgyermek életútját bemutató egyéni fejlődési naplóban, tervei készítésénél, a jó gyakorlat bemutatásánál megjeleníti, hogy megfigyelésen alapuló nevelési feladatot végez.	Gyakorlati munkája során folyamatosan figyeli a gyermekeket, tevékenységükre folyamatosan reagál, kommunikációval kísért segítő tevékenységgel. Fokozott figyelmet fordít a túlzott aktivitású, túlzott passzivitású és a bizonytalan gyermekekre.

6.3.	Személyre szabott elemzést készít. Megfigyelései és elemzései alapján a gyermekek egyéni fejlődésmentét fejlődési naplóban dokumentálja.	Személyre szabott elemzést készít. Megfigyelései és elemzései alapján a gyermekek egyéni fejlődésmentét fejlődési naplóban dokumentálja. Spontán érés folyamatainak támogatása nyomon követhető.	A fejlődési napló szempontsorainak megfelelően rögzíti a gyermek állapotát. Reflexiójában, önreflexiójában kijelöli a gyermek optimális fejlődése érdekében történő további nevelési folyamat feladatait.	A kisgyermeknevelő 1 éves korukig havonta, 1-3 éves koruk között negyedévente vezet feljegyzést a gyermekekről a fejlődésükre vagy a fejlődésükben bekövetkezett változásokra vonatkozóan. Csoportnaplóban bejegyzései a gyermek konkrét fejlődési változására utal.
6.4.	A pedagógiai módszerek alkalmazása során figyelembe veszi azok várható hatását a gyermekek spontán érésének/eltérő fejlődési ütemének, a kora gyermekkori intervenció megvalósulásának támogatására.	A nevelési folyamat irányításánál figyelembe veszi a fejlődés eredményeit és saját megfigyelési tapasztalatait. A gyermekhez viszonyítva adekvát visszajelzéseket ad.	Tevékenységi terveiben folyamatos biztatást, visszajelzést jelöl, Pl.: a továbblépést támogató kérdések formájában.	A tevékenységek során személyes kapcsolatban, és bátorító attitűddel értékeli a gyermekek tevékenységét, magatartását. Pl.: "Hogyan lehetne másképpen is megépíteni a várunkat, hogy magasabb legyen, és ne dőljön el?" gondolkodtató kérdéssel. Pozitív megerősítéssel és az elért eredmény tudatosításával további erőfeszítésre ösztönzi a gyermekeket.
6.5.	A gyermekek számára adott visszajelzései rendszerek, egyértelműek.	Pedagógiai tevékenysége során folyamatos, pozitívumokra épülő visszajelzést ad, cselekvéshez kötötten a gyermekeknek. A gyermek fejlődését önmagához viszonyítja.	Reflexióiban a gyermekek értékelését az elért eredményekre építi. Eseménynaplójában pozitívan értékeli, ha a csapongó, kevésbé kitartó gyermek elmélyülten és hosszabb ideig képes társaival együtt játszani, tevékenykedni.	Gyakorlati munkája során gyakran hallani dicsérő, motiváló, elismerő szavakat tőle, melyek egy-egy gyermek konkrét tevékenységére. Elismeri a gyermekek erőfeszítéseit, próbálkozásait. Esetleges sikertelenség esetén sem elmarasztal, hanem biztat. Pl.: egy cipőfelhúzásnál: majd legközelebb már sikerül.
6.6.	Elősegíti a gyermekek önértékelési képességeinek kibontakoztatását, pozitív énképének fejlődését.	A gyermek tevékenysége során a saját képességeiről szerzett tapasztalata, a kisgyermeknevelő tevékenységre történő visszajelzései, a társakkal való interakciós helyzetek az önértékelést és az énkép kialakulását támogatják.	A kisgyermek életútját bemutató dokumentumokban, jó gyakorlataiban, reflexióiban megfogalmazza azokat a támogató tevékenységeket, melyekkel a játék és gondozás során olyan információt közvetít a gyermek számára, melyek az értelmi fejlődésben, a gondolkodásban, a kreativitásban, a problémamegoldó képességben asszimilálódnak, ezáltal segítve az önértékelési képességek fejlődését.	Képet mutat arról, hogy kommunikációjával, mintanyújtó szerepével, pedagógiai módszerek alkalmazásával hogyan segíti a társas helyzetek kibontakozását, a kapcsolatépítést, a játék során szerzett tapasztalatok beépülését az érzelmszabályozásba, a szerepek viselkedési sémáinak rögzülését.
6.7.	A pedagógiai munkája során világos, egyértelmű, következetes módszereket, szabályokat alkalmaz.	A tevékenységeiben a szabályok jól érthetőek a gyermekek és szülők számára. Értékelése objektív, megjelenik, hogy a társas együttélés szabályait alkalmazza, amely érthető és következetes.	Az értékelés területeiről, szempontjairól és időszakos eredményeiről a szülőket, munkatársakat, hallgatókat oly módon tájékoztatja, hogy nem minősít, hanem előremutató, jobbító javaslatokat fogalmaz meg, a pozitív értékek túlsúlya érzékelhető legyen. Dokumentumaiban a változások jól érzékelhetők.	A kisgyermeknevelő segíti a helyes viselkedés, a kognitív képességek megszilárdítását és a következő fejlettségi szint megközelítését. Pl.: a gyakran konfliktust okozó gyermeket megdicséri, ha társaival sikerül megegyeznie egy játékeszköz birtoklásában.
6.8.	Önállóan képes a gyermekek spontán érésének folyamatos értékeléséből kapott információkat elemezni és az egyéni, illetve csoportos tevékenység alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.	A gyermek aktuális fejlettségi szintje adja a kisgyermeknevelői beavatkozások alapját. Ez a gyermek fejlődésének megfigyelése és a kapott információk értékelése nyomán meghatározott egyéni fejlődési napló alapján biztosítható. A gyermek fejlődésének megfigyeléséből kapott adatokat értékelve, elemelve az adott gyermek további fejlődését elősegítve tűz ki célokat és jelöl ki hozzá nevelői munkájában feladatokat.	Tervének és a gyermekek egyéni fejlődési dokumentumainak elemzése, összevetése alapján alakítja a további fejlesztési stratégiáját. Pl.: a tavaszi napirendje szerint már 3-4 fős csoportban hozza be a gyerekeket az udvarról, de gyermekek szobatisztasági szintje nem teszi ezt még lehetővé, így újratervezi a napirendet és 1 vagy 2 gyermekkel érkezik a fürdőszobába.	A látogatás során érzékelhető, hogy a kisgyermeknevelő visszajelzései és együttműködése alapján a gyermekek tevékenységükben a szabadságot élhetik meg, ha saját vágyaiknak, igényeiknek megfelelően folyamatosan szabadon próbálkozhatnak.

7. kompetencia: A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja.			
Jártas a környezeti témákban, képes az interdiszciplináris megközelítésre és a komplex gondolkodásra. A mindennapi tevékenységek során kiemelt figyelmet fordít a környezettudatos magatartás kialakítására, ismeri azokat a módszereket és eszközöket, amelyek segítségével a környezeti nevelés megvalósulhat. Személyes életvitelével és döntéseivel példát mutat és nyitottan áll a fenntarthatósággal kapcsolatos kérdésekhez.			
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
7.1. Segíti a gyermekeket, hogy megértsék a nem fenntartható és fenntartható fejlődés különbségeit.	A gyermekek és a szülők felé közvetíti a fenntarthatóság szemléletét (családi rendezvények programjaival, példamutatásával, környezettudatos szemléletével, eszközhasználatával).	A gyermekek és a szülők felé közvetíti a fenntarthatóság szemléletét (családi rendezvények programjaival példamutatásával, környezettudatos szemléletével, eszközhasználatával).	Tevékenységeiben, csoportban újrahasznosítható eszközök találhatók, törekszik a fenntarthatóságot tükröző szemlélet bemutatására.
7.2. Kihátrnáálja saját szakterületén, illetve intézményében a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit.	Kisgyermeknevelőként munkájában környezettudatos magatartást tanúsít. Megismerteti a gyermekeket a hulladék-kezelési szokásokkal, gondozási művelet közben felhívja a figyelmet az energiatakarékosságra. Dekorációban újrahasznosított anyagokat is használ.	Kisgyermeknevelőként, munkájában, környezettudatos magatartást tanúsít. Megismerteti a gyermekeket a hulladék kezelési szokásokkal, gondozási művelet közben felhívja a figyelmet az energiatakarékosságra. Dekorációban újrahasznosított anyagokat is használ.	Gyakorlati munkájában kommunikációjában, szakmai beszélgetésben kifejti a fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységét.
7.3. Lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájáruljanak a fenntarthatósághoz, tudatosítva bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik.	A kisgyermeknevelő lehetővé teszi tapasztalatok útján, hogy a gyermekek az élő és élettelen természet változatosságát megismerhessék, ehhez biztosítja a próbálkozás, ismerkedés lehetőségét (pl. virág-, vetemény ültetés, állatok, bogarak megfigyelése).	A kisgyermeknevelő lehetővé teszi tapasztalatok útján, hogy a gyermekek az élő és élettelen természet változatosságát megismerhessék, ehhez biztosítja a próbálkozás, ismerkedés lehetőségét (virág, vetemény ültetés, állatok, bogarak megfigyelése).	Munkatervében helyet kap a környezet védelméhez és megismeréséhez kapcsolódó tevékenységek. Környezethez kapcsolódó énekek, mondókák, meséskönyv a természet változásaihoz.
7.4. Segíti a gyermekeket, hogy a múlt és a jelen tükrében kreatívan gondolkodjanak a lehetséges jövőről.	A kisgyermeknevelő a családok felé közvetíti a természeti környezethez való pozitív hozzáállást, az egészséges életmód szemléletét (Pl.: családok bevonása gyűjtő munkába, újrahasznosítás céljából).	A kisgyermeknevelő a családok felé közvetíti a környezethez való pozitív hozzáállást, az egészséges életmód szemléletét, amely a mozgás és táplálkozás, valamint az egymásra figyelem és tolerancia kialakulásának lehetőségét adja (Pl.: Családok bevonása gyűjtő munkába, újrahasznosítás céljából, belső szemléletformáló családi rendezvények).	Szakmai beszélgetésben számot ad olyan programok rendezvények szervezéséről, közös tevékenységekről, ahol segíti a preventív jellegű egészség- és környezettudatos szemléletű gondolkodást.

8. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás				
<p>Ismeri a szakmai kommunikáció sajátosságait, hatását a kapcsolatok minőségére. Tájékozott a kisgyermekkel, szülőkkel és a nevelő, gondozó szakmai munkát közvetlenül segítő szakemberekkel (szaktanácsadó, bölcsődevezető) való együttműködés módjairól.</p> <p>Ismeri a kisgyermeknevelői szerephez, feladatkörhöz tartozó elméleteket, szerepelvárásokat. Tájékozott a kapcsolattartásra vonatkozó szakmai, etikai normákat illetően. Tájékozott a kisgyermeknevelői hivatáshoz kapcsolódó információs forrásokról, szervezetekről. Képes a gyermekek tiszteletére, elfogadására, szeretetteljes kapcsolat kialakítására. A családokkal közösen képes a szakmai normáknak megfelelő együttműködési formákat kialakítani. Egyes szituációkban képes szakszerű, érthető és hiteles kommunikációra a szülőkkel, kollégáival, a társszakmák képviselőivel. A gyermekcsoportban kommunikációja a gyermekek életkorához, egyéni fejlettségéhez igazodik. Képes felismerni kommunikációs nehézségeit, törekszik a fejlődésre.</p> <p>Pedagógiai helyzetekben együttműködésre, kölcsönösségre, segítő kommunikációra képes. Nyitott arra, hogy a konfliktushelyzetek, problémák feltárása, illetve megoldása érdekében szakmai segítséget kérjen és elfogadjon. Nyitott a nevelő-gondozó tevékenységére vonatkozó építő kritikára. Képes elemezni, értékelné azt és építkezni belőle.</p>				
	Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
8.1.	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel, szakmai partnerekkel. Az együttműködés során digitális technológiát is alkalmaz.	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a szülőkkel, munkatársakkal, segítő szakemberekkel, szakmai partnerekkel. A digitális eszközöket tudatosan és etikusan használja az együttműködés során.	Szakmai életútjának bemutatásában, önreflexióiban reálisan értékeli felkészültségét, kitér azokra a szakmai szerepelemekre, melyek belsővé váltak tevékenysége során, illetve nehézséget okoztak számára.	Hitelesen közvetíti a szakmai szerepet meghatározó sajátosságokat a gyermekek, szülők és munkatársak irányában.
8.2.	A gyermek érdekében történő együttműködés elveit és formáit a megoldási stratégiákat a szülőkkel és a társszakmákkal egyeztetve alakítja ki, és valósítja meg.	A gyermekek érdekében történő együttműködés elveit és formáit a szülők bevonásával, a szaktanácsadóval és a bölcsődevezetővel egyeztetve tervezi meg. Törekszik a közös megoldási stratégiák kidolgozására és megvalósítására. Javaslati szakszerűek, kommunikációja partneri, konstruktív.	Portfóliójában megjelennek az együttműködés különböző formái. Az együttműködés formái igazodnak a gyermekek érdekeihez, szakemberek kompetenciáihoz.	A látogatás során munkatársakkal való együttműködést a napi szintű kapcsolattartáson keresztül látható. Csoportnaplóban a szülő vagy szakemberrel, kollégával történő együttműködés formája megtalálható.
8.3.	Munkája során pedagógiai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen, a szakmai elvárásoknak megfelelően kommunikál.	Kommunikációja a kisgyermek, a szülő, a munkatársak, a hallgatók felé egyértelmű, érthető, szakmai hozzáértést tükröz. Munkája során mind a hagyományos csatornákon zajló interakciókban, mind a digitális kapcsolattartás során pedagógiai céljainak megfelelően, hitelesen, a szakmai elvárásoknak megfelelően kommunikál. Dokumentumaiban tükröződik a partnerség, kölcsönösség, konstruktivitás.	Nevelési-gondozási tevékenységek tervezésében a kisgyermek beszédkörnyezetének kialakítása kiemelt szerepet kap. Írásos munkájában megjelenik a világos, egyértelmű információközlés.	Megteremti a gyermekek számára a mintaadó, nyugodt, kommunikációra ösztönző környezetet. Ügyel a mintaadásra. Olyan kommunikációs helyzeteket teremt, amelyek segítik a gyermekek beszédindulását; nagyobb gyermekeknél a szókincs bővítését játékos helyzeteken keresztül.
8.4.	Igényli pedagógiai munkájával kapcsolatban a családok, a munkatársak visszajelzéseit és nyitott azok felhasználására szakmai fejlődése érdekében.	Igényli a szülő, a gyermek, a bölcsődevezető, a munkatársak, a szaktanácsadó visszajelzéseit. Ezeket önkritikusan elemzi, értékeli, és tudatosan felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.	A szakmai életútja során kapott visszajelzésekre reflektál, bemutatja hogyan hatottak ezek szakmai fejlődésére, hogyan értékeli a szülői visszajelzéseket és hogyan építi be ezeket a szakmai munkájába, kommunikációs eszköztárába.	A gyermekek, munkatársak jelzéseire odafigyel, nyitott az egyéni kérésekre, igényekre, figyelembe veszi azokat. A gyermekek reakcióira, jelzéseire építve kezdeményez tevékenységet, éneket, mondókát stb.

8.5.	Szakmai megbeszéléseken kifejti álláspontját, képes másokat meggyőzni és ő maga is meggyőzhető.	Szakmai megbeszélések, értekezletek, házi továbbképzések aktív résztvevője, lehetőség szerint előadója is. Kulturált, konstruktív vitára képes. Érveit szakmailag megalapozottan keresi a megoldást, alternatívákban gondolkodik. Nézetkülönbség esetén kompromisszumra törekszik. Hiteles, másokra odafigyel, együttműködésre kész.	Szakmai életútja bemutatásában és elemzésében bemutatja elkötelezettségét, szakmai álláspontját. Az esetlegesen eltérő szempontokat szakmai érvekkel, tapasztalataival alátámasztja.	A látogatást követő szakmai beszélgetésen egyértelműen, szakszerűen kifejti álláspontját, szakmai nézeteit. Meggyőző és hiteles, szakmai elkötelezettsége megjelenik a kommunikációjában.
8.6.	Pedagógiai munkája során képes értő figyelemmel reagálni a gyermekek, szülők munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában kompromisszum-készséget mutat.	Szakemberként ismeri és képes munkájában alkalmazni azokat a kommunikációs technikákat, melyek segítik a gyermekek, szülők, munkatársak megértését. Értő figyelemmel fordul a környezetéhez, kompromisszum-készsége megmutatkozik kommunikációjában.	Dokumentációjában, esetleírásában, adaptációs folyamat során, megjelenik az egyéni odafigyelés, tekintettel van a gyermekek, szülők, munkatársak jelzéseire, ezt tudja jeleníteni portfóliójában. Kommunikációval kapcsolatos módszertani ismereteiről képes számot adni, azt a gyakorlatban is megjeleníteni, alkalmazni.	Megfelelő kommunikációs légkörben az adott helyzetnek megfelelően képes a kommunikációs eszközöket – értő figyelmet – alkalmazni. A megfigyelt helyzetben képes figyelemmel hallgatni, adekvát visszajelzést tenni a kommunikációban részt vevő személynek.
8.7.	A gyermeki tevékenységekhez, valamint az egyéb feladatai végzéséhez megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	Biztonságot nyújtó, szeretetteljes és nyugodt kommunikációs teret alakít ki. Szemléletmódja dokumentációjában is megjelenik.	Dokumentumaiban látható, hogy előre tervezi a kommunikációs lehetőségeket és azok feltételeit. A szükséges eszközöket előkészíti. Gondot fordít az ismétlésre, igazodik a gyermekek igényeihez, szükség esetén tervein rugalmasan változtat.	Szeretetteljes, oldott légkörben, beszédre ösztönző tárgyi környezetben bátorítja a gyermekeket az önálló megnyilatkozásra. Elegendő időt biztosít a gyermekek számára a beszédre, valamint az új eszközök megismerésére.
8.8.	Tudatosan támogatja a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	Saját megfigyeléseire építve, tudatosan támogatja a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját. Elfogadja és felismeri a beszéd egyéni ütemű fejlődését.	Tudatosan tervez változatos, inger- és érzelmgazdag kommunikációs helyzeteket.	Megragad minden, a gyermekek által kezdeményezett, vagy a mindennapi tevékenységekben, kezdeményezésekben rejlő alkalmat a mese, mondóka, ének fejlesztő hatásának érvényesítésére. Jó hangulatú, oldott légkört teremt. Kiemelten figyel a még nem beszélő, megkésett beszédfejlődésű kisgyermek jelzéseire.

9. kompetencia: Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésért			
Átlátja a kisgyermeknevelés rendszerét, képes a bölcsődében és más, a 3 év alatti korosztályt nevelő intézményben a kisgyermekneveléssel kapcsolatos feladatokat a szakmai kompetenciája alapján elvárható autonómiával és felelősséggel ellátni. Képes a szakmai innovációra, a társadalmi szerepvállalásra, a folyamatos megújulásra és fejlődésre. Önállóan képes a 3 év alatti korosztállyal kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására. A bölcsődei nevelő-, gondozó tevékenységhez kapcsolódó nézeteket felelősséggel kezeli, felvállalja. Együttműködés és felelősségvállalás jellemzi szakmájával, illetve azok képviselőivel kapcsolatban. Jelentős mértékű önállósággal rendelkezik hivatása átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában. Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepet a szakmai együttműködés kialakítására. Egyenrangú partner a szakmai kooperációban. Végig gondolja és képviseli a bölcsődei szakterület etikai kérdéseit.			
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
9.1. Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival és alkalmazkodik a szerepvállalásokhoz.	Tisztában van személyiségének sajátosságaival. Reálisan értékeli szakmai felkészültségének aktuális szintjét, erősségeit és gyengeségeit, a fejlődés érdekében tudatosan tervezi a saját szakmai jövőjét. Tisztában van a vele szembeni szerepvállalásokkal, törekszik arra, hogy megfeleljen ezeknek.	Írásbeli munkáiból jól tükröződnek a gyermek és egészségvédelem szaktudományos ismeretei. Hitelesen képviseli a gyermeket és a bölcsődét. Kompetenciahatárainak megfelelően jár el. Szakmai életútjának bemutatásában beszámol az intézményen kívüli kapcsolatokról, azok tartalmáról, eredményeiről. Pl.: milyen hatást gyakorolt szakmai fejlődésére, látásmódjára, szakmai kapcsolataira.	A bemutatott gyakorlati tevékenységét reálisan, a vonatkozó szakmai nyelv és jogszabályok ismerete alapján adekvátan mutatja be, és értékeli a látogatás után. Pl.: a gyermekek tevékenységének jellemzése, valamint a társintézményekkel való együttműködés során, a kívánt változást elérte-e.
9.2. Pedagógiai tevékenységében együttműködik munkatársaival, segítő szakemberekkel.	Pedagógiai munkáját nyitottság, érdeklődés, együttműködésre törekvés jellemzi. A kompetenciahatárok betartásával együttműködik a segítő szakemberekkel.	Szakmai életútjának bemutatásában beszámol az intézményen kívüli kapcsolatokról, azok tartalmáról, eredményeiről - a gyermek fejlődésének segítése érdekében, milyen megoldásokat alkalmazott, szakemberekkel hogyan működött együtt.	Bemutatott gyakorlati tevékenységét reálisan, a vonatkozó szakmai nyelv és jogszabályok ismerete alapján adekvátan mutatja be, és értékeli a látogatás után. Pl.: a gyermekek tevékenységének jellemzése.

9.3.	Részt vesz szakmai kooperációkban, aktív szakmai kapcsolatrendszer alakít ki az intézményen belül és kívül is, problémafelvetéseivel, javaslataival kezdeményező szerepet is vállal.	Az együttműködésről, a családról, a családi nevelés elsődlegességéről szaktudományos és módszertani ismeretekkel rendelkezik. Tájékozott az egészségvédelem, a családvédelem és a családsegítés lehetőségeit és módszereit illetően. Rendelkezik olyan tanácsadói ismeretekkel, melyek segítségével a szülőket támogatni tudja a gyermek otthoni nevelésében, szülői szerepük kiteljesítésében.	Igényes, szakirodalmi tájékozottsága írásbeli munkájában is megnyilvánul. Törekszik szaktudása folyamatos fejlesztésére, szakkönyveket, módszertani leveleket olvas, továbbképzéseken vesz részt.	Szakmai kommunikációjából kitűnik az elkötelezettsége és hite a nevelés iránt, továbbá a kisgyermekkor pedagógia elméletének és gyakorlatának alapos ismerete. Szakmai kérdésekről a látottak elemzése kapcsán biztos tudás- és szókinccsbázissal kommunikál.
9.4.	Fontos számára szakmai tudásának folyamatos frissítése, megújítása.	Rendszeresen tájékozódik a pedagógia tudományára és a bölcsődei nevelésre, gondozásra vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket. Az új ismereteket megfelelően felhasználja és beépíti munkájába.	Szakmai dokumentumaiban megjeleníti a szakterületének legújabb eredményeire épülő tudását. Tájékozott a Magyar Bölcsődék Egyesülete által kiadott szakmai anyagokról (Rabé kiadványok).	A továbbképzéseken szerzett tudást beépíti a tevékenységek, programok szervezésébe, tartalmába, módszereibe. Szakmai beszélgetésben kifejti játéktevékenységhez kapcsolódó új források, eszközök beszerzését, ötletek megvalósítását, alkalmazásának módját.
9.5.	Pedagógiai munkáját reflektivitás jellemzi.	Pedagógiai gyakorlatát szakmai fejlődését, kommunikációját folyamatosan elemzi, értékeli és fejleszti. Reflexiói tartalmasak, tudatosságot tükröznek.	Szakmai munkájában felhasználja a szakterületén elérhető online segédanyagokat, digitális eszközöket, kutatási eredményeket, módszertani útmutatókat.	Csoportszobában megtalálhatóak azok a tárgyak, amelyekhez használt digitális eszközt.
9.6.	Tisztában van digitális kompetenciái szintjével, keresi a lehetőséget azok fejlesztésére. Segíti pedagógustársait digitális kompetenciájuk fejlődésében.	Rendszeresen tájékozódik az infokommunikációs eszközökről, a nevelést támogató digitális technológia legújabb eredményeiről, és alkalmazza őket a munkája során. Felkészült és jártas az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában.	Portfóliójában kitér információszerezésének, szakmai együttműködésének online megvalósuló formáira, szakmai fejlődésére gyakorolt hatásaira. Pl.: a kérdőívek összeállítása, kitöltése.	Szakmai munkájában rendszerességgel beépíti az infokommunikációs eszközök adta lehetőségeket. Ha a tevékenység témája lehetővé teszi, alkalmazza ezeket. Pl.: a közvetlen környezet hangjai, környezetünkben élő állatok hangjai.

3. Kompetenciák és indikátorok/indikátorpéldák a szaktanácsadók és a bölcsődevezetők számára

1. kompetencia Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás

Ismeri a bölcsődei nevelés-gondozás alapvető dokumentumait, jogszabályi hátterét, a bölcsődei nevelés-gondozás céljait, alapelveit, feladatait, tevékenységformáit, módszertani eszköztárát és az azok közötti összefüggéseket. Rendelkezik a bölcsődei tevékenységek tartalmának közvetítéséhez szükséges szaktudományos és művészeti ismeretekkel. Ismeri a tevékenységek szervezéséhez szükséges módszertani eljárásokat a gondozás, a játék, a mondókázás, verselés, mesélés, az ének-zene, énekes játék, a rajzolás, festés, mintázás, alkotás, a mozgás, az egyéb tevékenységek, és a tevékenységekben megvalósuló tanulás területén. Tisztában van a játéknak, mint a kisgyermek legfontosabb tevékenységének, és mint a tanulás legfontosabb színterének a fejlődésben betöltött szerepével. Ismeri a kisgyermekkor tanulás jellemzőit. Ismeri a szakmódszertan hazai és nemzetközi eredményeit, szakirodalmát, aktuális kérdéseit. Ismeri a bölcsődés gyermek megismerő tevékenységének sajátosságait, és az élményszerű tevékenységszervezés eljárásait. Ismeri a bölcsődei tevékenységi formák céljait, feladatait, szerepét a gyermekek személyiségfejlődésében. Ismeri a 3 év alatti korosztály fejlődésének, érésének jellemzőit, a kisgyermek biológiai és pszichés szükségleteinek kielégítésével kapcsolatos feladatokat, korszerű gondozástani ismeretekkel rendelkezik, tisztában van az egészséges életmód kialakítását megalapozó eljárásokkal. Ismeri az első életévek megalapozó szerepét, a 3 év alatti gyermekek fejlődési, érési folyamatairól és azok alakulását befolyásoló tényezőkről szaktudományos ismeretekkel rendelkezik. Képes megfelelő módszerekkel és eszközökkel a korosztály fejlődésének nyomon követésére. Ismeri a fejlődés támogatásához az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével választható stratégiákat és módszereket. Ismeri a műveltségtartalmak közvetítése során felhasználható nyomtatott és nem nyomtatott és digitális információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit. Képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban. Képes a pedagógiai-pszichológiai módszerek, eljárások alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások felismerésére, megvalósítására. Képes szaktudományi, szakmódszertani, nevelési, gondozási és tanuláselméleti tudásának hatékony integrálására. Képes a nevelő, gondozó tevékenységével kapcsolatos önreflexióra és önkorrekcióra.

Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
1.1. Pedagógiai tevékenysége biztos szaktudományos tudást tükröz.	Megalapozott, átfogó és korszerű szaktudományos ismerettel és a bölcsődei ellátás vonatkozásában szakmai tudással rendelkezik.	Szakmai dokumentumaiban, szóbeli és írásbeli megnyilvánulásaiban korszerű elméleti tudáson alapuló tudást tartalmat tükröz vissza. Az Alapprogramban szereplő tevékenységterületek keretében általános emberi értékek és azok beépülését segítő kompetenciák megalapozására törekszik. Pl.: sokrétű játék és tapasztalatszerzési lehetőséget biztosít a környezet élményszerű megismerésére. Portfóliójában bemutatja korszerű tudását, Pl.: a mondókás játékok tudatos alkalmazása különböző nevelési területeken, zenei érzéketnyítő tevékenység közösen a családdal, hangszer tudatos használata a megfelelő helyzetekhez.	A tevékenységekben szakmai beszélgetésben alkalmazza a korszerű tudást tartalmakat. Az újonnan kiadott szakmai anyagok ismeretéből naprakész, tájékozott.
1.2. Rendelkezik a munkaköréhez szükséges szakmódszertani tudással.	Szakmai munkáját, tevékenységét az Alapprogramra és a bölcsőde szakmai programjára alapozza. Széleskörű módszertani eszköztárral rendelkezik.	Terveit az Alapprogramban meghatározott célok, feladatok, tevékenységrendszert figyelembevételével készíti, az alkalmazott módszereket a szakmai programban meghatározottakhoz igazítja.	A kisgyermeknevelők számára biztosítja a megfelelő tárgyi eszközöket a gyermekek játékához, és támogatja őket a nevelés és gondozás során a gyermekek egyéni sajátosságaihoz és fejlettségi szintjéhez igazodó módszerek alkalmazásában. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy ezek a szempontok nyomon követhetőek legyenek a szakmai dokumentumokban. A kisgyermeknevelők tudatosan alkalmazzák a gyermekek egyéni képességeit támogató módszereket.
1.3. Ismeri és tudatosan felhasználja a különböző tudományterületekhez tartozó, de a szakterületéhez kapcsolódó ismereteket, különös tekintettel a gyermeki fejlődés különböző szakaszaira, valamint a kora gyermekkor intervencióra.	Jól ismeri a kisgyermekkor fejlődés menétét, és a bölcsődei nevelés szakmai és jogi követelményrendszerét, alapelveit. Munkájában alkalmazza a különböző szakterületekről származó ismereteit és ennek révén képes támogatni munkatársai szakmai munkáját.	Tevékenységének tervezése során épít a gyermekek tapasztalataira, hozott ismereteire, tudására. A családból érkező információkat, ismereteket beépíti a munkájába.	A dokumentációja, reflektív interjú során adott válaszai képet adnak a kora gyermekkorhoz kapcsolódó ismeretéről, hollisztikus szemléletéről.
1.4. Ismeri és tudatosan alkalmazza a szakterülete sajátosságaihoz igazodó nevelési módszereket, eszközöket, segédanyagokat.	A szakmai, módszertani anyagokat, eszközöket ismeri, kritikusan értékeli és célszerűen, tudatosan használja. Pedagógiai/vezetői munkáját folyamatosan elemzi, értékeli, reflektál rá.	Tervezőmunkájában a nevelési módszereket, megismerési folyamatokat, különböző forrásból származó segédanyagokat, fejlesztő játékeszközöket ismeri, céljainak megfelelően használja. Változatos módszereket, eszközöket használ, figyelembe véve, hogy a bölcsődés gyermek érdeklődésének felkeltése, képességei fejlődésének támogatása, környezetének számos eleme, tárgya lehet motiváló hatású. Pl.: A bölcsődei nevelésben, a helyi szakmai programban rendelkezésre álló jó gyakorlatok, ajánlások alapján egy-egy tevékenységet, témakört hogyan	Tudatosan és változatosan alkalmazza a megismerési folyamatok fejlődésének elősegítéséhez a különböző eszközöket, segédanyagokat. Ösztönzi a kisgyermeknevelőket saját játékeszköz készítésére. A szakmai munka koordinálása során arra törekszik, hogy a kisgyermeknevelők által alkalmazott módszereivel és eszközhasználatával felkeltsék a gyermekek kíváncsiságát, önkéntelen figyelmet váltssanak ki a tevékenység iránt. Élménynyújtásával pozitív légkör teremt a játékhoz.

			tudott beépíteni a munkájába. Bölcsőde-család program. Öreflexiójában elemzi és értékeli ezeket.	
1.5.	Ismeri a szakterülete szempontjából fontos hagyományos és digitális információforrásokat, azok pedagógiai felhasználásának lehetőségeit, megbízhatóságát, etikus módját.	Felhasználja a korszerű és hiteles, nyomtatott vagy online formában elérhető szakirodalmat és szakmai anyagokat, információfeldolgozási stratégiákat és eszközöket munkája során. Példát mutat az infokommunikációs eszközök bölcsődében lehetséges alkalmazására.	Az infokommunikációs eszközök használata során tiszteletben tartja a személyiségi jogokat, méltó tartalmakat közöl és jelenít meg. Online információ esetén is megjelöli a forrást. Tevékenységi terveibe, ahol erre lehetőség nyílik, beépíti az online információszerezés lehetőségét (képek, zenék, hangok, tanulmányok, üzenetek stb.). Ismereteit, információit időközönként megosztja a családokkal, munkatársaival rendezvényeken, szakmai napokon (prezentációt és szakmai anyagokat készít).	A vezetői munkájában felhasználja és beépíti az online szerzett információkat. Ösztönzi kollégáit, hogy tevékenységeik, terveik során gyűjtsenek online anyagokat. (Képek, sablonok letöltése, ezekből dekoráció készítése, gyermekek számára képeskönyv összeállítása, fényképekből csoportkönyv, tabló készítése, gyermekdalok letöltése, házi továbbképzésre prezentáció készítése.)
1.6.	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, az adott pedagógiai, nevelési helyzethez igazodó.	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, jól érthető, szakmailag tartalmas, az adott helyzethez igazodó.	Beszámolója, munkaterve, megfigyelési jegyzőkönyveinek tartalma tükrözi a szakmai módszertani hozzáértést, az Alapprogram tartalmi eleme jelen van a dokumentumaiban.	Az interjú során adott válaszai és a helyszíni látogatásra előzetesen elkészített dokumentum tartalmi elemzése tükrözi a vezetői/szaktanácsadói kompetenciáját. A szakmai munka minőségének javítására javaslatokat, ajánlásokat fogalmaz meg.

2. kompetencia: Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók				
Képes a 3 év alatti gyermekek tevékenységének, tudatos, korosztály specifikus tervezésére. Ismeri a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodó pedagógiai–pszichológiai szempontokat. Képes az Alapprogram értelmezésére, a nevelési célok, alapelvek érvényesítésére. Munkájának megtervezésekor az Alapprogram alapján, a gyermekek életkorának, a rendelkezésre álló tárgyi feltételeknek és eszközöknek a figyelembevételével határozza meg a célokat (tevékenységi terv, beszoktatási terv, napirend, tevékenységek tervezése). Képes az adott korosztály gyermeki tevékenységeinek tudatos kiválasztására és ehhez konkrét célok kitűzésére. A nevelési folyamatok tervezésével kapcsolatban szakmai önreflexióra képes. Fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást. A tervezés során együttműködik a munkatársakkal és igyekszik figyelembe venni az adott gyermekcsoport sajátosságait.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján		A helyszíni látogatás alapján
2.1.	Tervezés során a célok meghatározásánál figyelembe veszi a szakmai előírásokat, az intézmény szakmai programját, valamint az egyén fejlődésmenetét.	A tervezés folyamatában a célok meghatározásánál figyelembe veszi a bölcsődei nevelés szakmai elvárásait, az intézmény szakmai programjában foglaltakat. Képes perspektívában gondolkodni, átgondolja szerepét az egyéni fejlődésmentésében.	Tevékenység terveiben konkretizálja az adott témakörrel kapcsolatban céljait, feladatait. Tervezési és önreflexió dokumentumaiban, elsődlegesen a célok meghatározásából indul ki. Figyelembe veszi a szakmai előírásokat, a bölcsődei nevelés specifikumait, az intézmény szakmai programját, alapelveit, feladatait és végig vezeti a dokumentációjában.	Tudatosan támogatja szakmai megfigyeléseivel a gyermeki tevékenységek és az alkalmazott nevelési módszerek által az egyéni és csoport szintű célok elérését. Pl.: egy adott ünnep kapcsán beépüljön a gyermekek gondolat- és ismeret világába, beszélgetéssel, bábozással, énekléssel, mondókázással, festéssel stb.
2.2.	Egységes rendszerbe illesztve hosszabb-rövidebb időszakokra tervezi az adott céloknak megfelelő stratégiát, folyamatot, módszereket, eszközöket.	Képes perspektívában gondolkodni. Munkáját az adott nevelési évre tudatosan, kisebb időegységekre (hónapokra) bontva tervezi meg. A megvalósítást szolgáló eszközöket, módszereket rugalmasan társítja hozzá.	Munkatervében a tanulási folyamatokat logikusan, tematikusan, rugalmasan tervezi. Fokozatosan bővíti, gazdagítja az információk és tapasztalatok tartalmát (a gyermek kíváncsiságára és tevékenység-vágyára alapozva), figyelembe véve az adott csoport életkori és fejlettségi szintjét.	Munkaterv és a csoportokban elkészített nevelői tervek összhangban vannak egymással, beépíti a korábban jól működő gyakorlati elemeket.
2.3.	Terveiben kiemelt szerepet kap a gyermekek tevékenységeinek és a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatoknak a támogatása.	Szakmai programjában/munkatervében meghatározza a tanulási folyamatok és a szakmai munka támogatásának módját, eszközeit.	Portfóliójában megjelennek a gyermekek napi tevékenységei, melyekből tükröződik tervező- szervező munkája annak érdekében, hogy a mindennapi tevékenységekben megjelenjenek a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatok. (Pl.: gondozási tevékenység- fogmosás-tanulási folyamat, a cselekvésbe ágyazva)	Munkájában, tevékenységében megjelenik a tudatosság, a kisgyermeknevelő szakmai munkájában kiemelt szerepet tulajdonít a gyermeki tevékenységnek. Fontosnak tartja vezetőként, hogy cselekvésbe ágyazottan jelenjen meg a tanulási folyamat.
2.4.	Tervező tevékenységében épít a társas helyzetekben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.	Pedagógiai nézeteiben, tevékenységében, dokumentumaiban megjeleníti, hogy épít a társas helyzetekben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.	Tervező munkájában és nevelői tevékenységében megjelenik a felnőttek és a gyermekek által közvetített pozitív példára és a társas kapcsolatokban rejlő szociális hatásra építkezés.	A környezet kialakításával megteremti a szociális tanulás azon feltételeit, melyek alapvetően szükségesek gyermek önállósodásához. Pl.: játékkészlet összeállítása a különböző tevékenység formákhoz.

2.5.	A gyermekek optimális fejlődését elősegítve, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz a különleges bánásmóddhoz igazodóan, differenciáltan segíti a kognitív folyamatok fejlődését.	A gyermekek optimális fejlődése érdekében, az egyéni fejlődési sajátosságokat figyelembe véve biztosítja a pedagógiai munka alapfeltételeit.	Tervező munkájában, nevelői tevékenységében megjelenik a gyermekek ismeretén alapuló egyéni differenciáló bánásmód, követelményállítási, motiválási, értékelési.	Szakmai beszélgetésében, megfigyeléseiben kitér a differenciálás, megnyilvánulási formájáról, intézményében.
2.6.	Terveiben szerepet kap a gyermekek érdeklődésének felkeltése és fenntartása, a tevékenységben megvalósuló tapasztalatszerzés és tanulás támogatása.	Terveiben differenciáltan megjeleníti intézményére vonatkozóan a tapasztalatszerzés, tanulás, és a szakmai munka támogatásának lehetséges módjait, helyzeteket.	Változatos, a gyermekek egyéni különböző pszichés és kulturális adottságaihoz igazodó tevékenységeket, módszereket és eszközöket tervez és alkalmazásának formáját megfigyeli a kisgyermeknevelő munkájában. Reflexiójában megjelenik, hogy az adott helyzetben mennyire volt alkalmas a gyermekek érdeklődésének felkeltésére és fenntartására.	Intézményében megszervezett programjai, bemutatják a tapasztalatszerzés és tanulás helyzetét, az ahhoz kapcsolódó módszereket.
2.7.	Tervező tevékenysége során a tanulási folyamatba illeszti a spontán érés támogatását, többféle módszertani megoldásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy beavatkozási lépés kimenetelét illetően.	Szakmai munkájában kiemelt jelentőséget kap a spontán érés támogatásának szemlélete.	Pedagógiai tevékenységében olyan módszereket, eszközöket, tevékenység-szervezési formákat alkalmaz, melyek megfelelnek a gyermekek fejlesztésében tervezett hatások kiváltásának. Reflexiójában értékeli az alkalmazott eljárások eredményességét. Terveiben, pedagógiai tevékenységeiben, módszerei alkalmazásában változatosságra, rugalmasságra törekszik, helyet adva a gyermekek aktuális pszichés állapotának. Önreflexiójában értelmezi a tervezettől eltérő cselekvés, módszer alkalmazását.	Megfigyelési tervében, szakmai beszélgetésben számot ad arról, hogy a kisgyermeknevelők szakmai munkájuk során a céljainak és a gyermekek aktuális pszichés állapotának megfelelően alkalmazzák a módszereiket.
2.8.	A gyermekek fejlettségének és egyéni sajátosságainak, a kora gyermekkori intervenció lehetőségeinek figyelembevételével bevonja őket a nevelés, gondozás helyeteibe.	Nevelés-gondozás helyzetét a kora-gyermekkori intervenció figyelembevételével, komplex módon szemléli és biztosítja a feltételeket.	Tudatosan építi a környezet szocializációs hatására. Tervező munkájában építi a gyermekek spontán és tudatosan szerzett tapasztalataira és a gyermek tanulási sajátosságaira, az érzelem-vezéreltségre, a cselekvési és a közlési vágyra, mindkét esetben bevonja a gyermeket a nevelés-gondozás helyeteibe. Önreflexiójában kitér ezen sajátosságok megnyilvánulási lehetőségeire.	A nevelési folyamatokhoz kapcsolódó kérdések esetén válaszaiban megnyilvánul a kora gyermekkori intervenció szemlélete, az egyéni sajátosságok figyelembevétele.
2.9.	Terveit a céljai elérésének függvényében felülvizsgálja, indokolt esetben módosítja.	Pedagógiai elveit, feladatait a tevékenységek megvalósítása után rendszeresen elemzi. Tudatosítja a felkészülés szerepét az elért eredményeiben. Felismeri a tervezés során elkövetett hibákat, reflektál azokra és a korábbi tapasztalatait beépíti pedagógiai/vezetői munkájába.	Terveihez kapcsolódó önreflexiói az eredmények és sikertelenségek okát feltárják, ezek alapján megfogalmazza a következő időszak nevelési tennivalóit. Pl.: nem jelentett optimális kihívást az adott feladat, zavaró körülmény merült fel, nem volt elegendő számú vagy megfelelő minőségű a tervezett eszköz stb.	Terveihez kapcsolódó önreflexiói az eredmények és sikertelenségek okát feltárják, ezek alapján megfogalmazza a következő időszak nevelési tennivalóit. Pl.: nem jelentett optimális kihívást az adott feladat, zavaró körülmény merült fel, nem volt elegendő számú vagy megfelelő minőségű a tervezett eszköz stb.
2.10.	Nevelési, tevékenysége tervezése során a pedagógiai céljainak megfelelően, ezekkel összhangban választ digitális eszközöket.	Képes a digitális eszközök pedagógiai céljaihoz igazodó tudatos és szakszerű alkalmazására.	Bölcsődevezetői/szaktanácsadói dokumentumaiból kitűnik, hogy munkájában széleskörűen ismeri és alkalmazza a digitális eszközöket, prezentációkat készít, statisztikai mérő eszközök, publikációk alkalmával használja.	Interjú során kitér arra, hogy a mindennapokban, mire és milyen gyakorisággal használja a digitális eszközöket.

3. kompetencia: A tanulás támogatása

Ismeri a 3 év alatti gyermekek fejlődési területeit és folyamatait. Az általános pedagógiai, pszichológiai és fejlődéslélektani ismereteket képes a kisgyermek fejlődésének támogatásában felhasználni. Tájékozott a korosztálynál alkalmazható nevelési, gondozási módszerek és eszközök kérdésében. Képes a gyermekek állapothoz (érzelmi, fizikai) igazítva az egyéni megsegítésre, a spontán érés támogatására. Képes biztonságot nyújtó, nyugodt, de az aktivitást, a gyermekek játéktevékenységét ösztönző, érdeklődésüket fenntartó környezetet kialakítani.

	Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
3.1.	A gyermekek és családjaik szükségleteire és a csoport sajátosságaira épít, az együttműködés érdekében igyekszik fenntartani az érdeklődést, a motivációt.	A gyermekek és családjaik szükségleteire és az adott csoportok sajátosságaira építve tervező, szervező tevékenységével biztosítja a gyermekek, családjaik és munkatársai motiváltságát.	A mindennapi tevékenységeket annak tudatában tervezi és szervezi, hogy a bölcsődés korú gyermekek játéktevékenységgel kell, hogy töltsék napjuk jelentős részét. Családi programok szervezésében, lebonyolításában részt vesz.	Beszámol arról, hogy a különböző programokon milyen eszközöket használt az érdeklődés felkeltésére, milyen helyzetekhez tudott kezdeményezéssel csatlakozni. Az életkori sajátosságok figyelembevételével milyen motivációs lehetőségeket használt.
3.2.	Figyelembe veszi a gyermekek – különösen az eltérő fejlődési üteműek – aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és ehhez igazítja, szervezi a teendőit, szükség esetén változtat előzetes tervein.	Megfigyeléseivel és szakmai javaslataival támogatja a kisgyermeknevelők kezdeményezéseit. Figyelmet fordít a spontán érés támogatásának érvényesülésére. Hangsúlyt fektet a pályakezdők, gyakoronokok szakmai fejlődésének támogatására.	A munkaterv értékelésében megjelenik megfigyelésének eredménye arról, hogy hogyan igazodtak az egyes kezdeményezések a gyermekek aktuális állapotához.	Külső hatás miatt, gyermeki igény miatt vagy kedvezőbb hatás érdekében képes változtatni a megtervezett tevékenységen, megfigyelési szempontján.
3.3.	Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal telt légkört alakít ki, ahol minden kisgyermeknek lehetősége van a fejlődésre.	Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakít ki intézményében. A gyermeki fejlődésbe vetett hit, segítőkész, támogató attitűd jellemzi.	Értékelései, összefoglaló jellemzései minden esetben tükrözik hitét a fejlődésben. Szakmai dokumentumaiban a segítőkész attitűd és a gyermekkel való szeretetteljes kapcsolat megjelenik. Visszajelzései a gyermeki tevékenységre irányulnak és nem magára a gyermekre.	Beszámol arról, hogy vezetőként, hogyan tudja segíteni a kisgyermeknevelők munkáját abban, hogy a játéktevékenység és a hozzá illeszkedő kezdeményezés során gondoskodjanak a biztonságot nyújtó környezet megteremtéséről, a szeretetteljes légkörrel, melyben bátran, szabadon tevékenykedhetnek a gyermekek, új ismereteket szerezhetnek, ismerkedhetnek egymással.
3.4.	A csoportszoba berendezésével, elrendezésével az együttműködést támogató, nyugodt és biztonságos környezetet teremt.	Gondoskodik a csoportszoba berendezésének, eszközkészletének meglétéről. Folyamatosan monitorozza azt. Szükség szerint szakmai javaslattal segíti az együttműködést támogató, nyugodt és biztonságos környezet megteremtését a csoportokban.	Portfóliójában megjeleníti, hogy a csoportszoba elrendezése, játékkészlete igazodik a gyermekek életkorához, fejlettségéhez, igényeihez. A játékhoz és az egyéb kezdeményezésekhez az eszközöket kellő pedagógiai szakértelemmel kutatja fel, az eszközök igazodnak az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez.	Biztosítja az egyéni igényeknek megfelelő tárgyi környezetet, szükség szerint alakítja azt, de mindig átgondoltan, szem előtt tartva a tárgyi állandóság fontosságát.
3.5.	Felismeri a spontán érés támogatási folyamatában felmerülő nehézségeket, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget biztosít.	A spontán érés támogatási folyamatában felmerülő nehézségek esetén szakszerű szakmai segítséget biztosít munkatársai számára. Felismeri a nehezítő tényezőket, törekszik azok enyhítésére.	Írásos munkáiban megjelenik a fejlődésbeli, érésbeli lemaradások, problémák felismerése. Képes a kompetenciahatárok betartásával segítséget kérni és biztosítani. A nehézségekre megoldásokat keres.	Interjújában megemlíti, hogy - a kisgyermeknevelők által észlelt és jelzett - adott gyermek fejlődési nehézsége esetén, milyen szakmai döntésekkel segítette a kollégáit.
3.6.	Támogatja és elősegíti a gyermekek, a munkatársak, a hallgatók fejlődését, tanulási folyamatait, a családokban szükség esetén igyekszik kialakítani a fejlődés érdekében való együttműködés igényét.	Szakmai munkája során ösztönzi, támogatja a gyermekek, munkatársak, hallgatók fejlődését. Tapasztalatszerzési lehetőségek kínálásával, megfigyelésekkel segíti őket önmaguk megismerésében, környezetük felfedezésében. Nagy hangsúlyt fektet a családokkal való partneri viszony kialakítására, fenntartására.	A feltöltött dokumentumokban és az önreflexiókban tükröződik, hogy milyen módszereket, hogyan alkalmazott, milyen szempontok alapján választott. Látható, hogy a családokkal való kapcsolat kialakításban, a gyermek fejlődése érdekében együttműködik. A családi nevelés erősségeit támogató attitűd megjelenik.	A látogatás során a válaszaiból megismerhető, hogy milyen a kapcsolat a bölcsőde-vezető/szaktanácsadó és a gyermekek családjai között.

3.7.	A játéktevékenységhez az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő eszközöket biztosít.	Az intézményben nevelt, gondozott kisgyermek játéktevékenységéhez az életkornak, a spontán érés ütemének és a képességeknek megfelelő eszközöket biztosít. Ügyel arra, hogy a csoportokban és a játszókertben is megfelelő, változatos legyen a játékkészlet. Szakmai javaslatokkal segíti a játékkészlet kialakítását.	A portfólióban látható a játékeszközök kiválasztásának szempontjai, mely az általános szempontok mellett tartalmazza a csoport összetételéhez, az egyes gyermekek egyéni igényeihez és az életkorhoz kapcsolódó jellemzőket.	A játéktevékenység, kezdeményezés során pedagógiai szempontból értékes, a gyermekek fejlődését elősegítő, kifogástalan és balesetmentes eszközöket biztosít. A csoportszobában elhelyezett eszközöket a csoportba járó gyermekek fejlődéséhez, fejlettségéhez igazítja, szükség szerint cseréli. A játékeszközök kiválasztásakor figyelembe veszi a pedagógiai és az egészségügyi szempontokat. Az elhelyezésre és a kivitelezésre is gondot fordít.
3.8.	A kisgyermek életkori sajátosságait – különösen a megszokottól eltérő fejlődésment jellemzőit, – reakcióit toleránsan, empátiával kezeli, adekvát pedagógiai módszerekkel segíti az adott helyzet pozitív megoldását.	Ismeri a kisgyermek életkorának sajátos jellemzőit, az egyes gyermekek fejlődési nehézségeit. Szükség esetén képes megfelelő, adekvát szakmai segítséget nyújtani a munkatársainak, családoknak.	Portfóliójában bemutatja, hogy milyen szakmai kapcsolatot tart a társszakmákkal, szakemberekkel a kisgyermek fejlődésének támogatása érdekében. Amennyiben együttműködik szakemberekkel, az milyen módon történik.	Szakmai beszélgetés során képet kapunk arról, hogyan támogatja a kisgyermeknevelőket az eltérő fejlődésű gyermekek ellátásában. (Milyen segítséget nyújt, ha jelzés érkezik számára, valamelyik kisgyermek fejlődési nehézségével kapcsolatban? Védőnői javaslattal érkező gyermek esetén, milyen információkat oszt meg a kisgyermeknevelővel?)
3.9.	Támogatja a gyermekek, munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodását, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket.	A gyermekek tevékenységéhez kapcsolódóan támogatja a munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodását, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket.	Feladatának tartja a gyermekek, munkatársak, hallgatók kíváncsiságának, érdeklődésének felkeltését és fenntartását. Támogatja az önálló, megismerő, kezdeményező tevékenységekre alapozott fejlődést.	Elismeri a kisgyermeknevelő támogató, bátorító munkáját, amely pozitív hatással van, teret ad gyermekek kezdeményezéseinek, ötleteinek. Elismeri és támogatja a gyermek önálló törekvését, amellyel játéktevékenységekben kreativitásuknak teret biztosít, egyértelmű pozitív megerősítést közvetít.
3.10.	Támogatja a munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodását, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket. Segít a digitális technológiákat kreatívan és körültekintően használni.	Segítséget nyújt a munkatársaknak, hallgatóknak abban, hogy képesek legyenek digitális környezetben információkat, tartalmakat keresni, elemezni és felhasználni.	Dokumentumaiból kitűnik, hogy szakmai munka támogatása során intézményében milyen formában van jelen a digitális eszközhasználat, vezetőként/szaktanácsadóként, milyen segítséget nyújt a tudatos használathoz kollégáinak.	Az interjú során kitér a digitális eszközhasználat intézményében jellemző gyakorlatára, az ehhez kapcsolódó már megvalósult és jövőbeni terveiről.

4. kompetencia: A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség				
Alapvető pszichológiai, pedagógiai és szociológiai tudással rendelkezik a személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről, a szocializációról és a hátrányos helyzetű gyermekekről, a magatartásproblémák okairól, a gyermeknevelés módszereiről. Ismeri az anyanyelv kialakulásának életkori jellemzőit, a gyermekek fogalomrendszerének alakulásában játszott szerepét. Képes a gyermekek egyéni szükségleteit figyelembe véve olyan nevelési-gondozási helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális fejlődését, az egészséges életmód kialakítását. Képes az egyénben rejlő képességeket, a nehézségekkel küzdő vagy a sajátos nevelési igényű, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket felismerni, hatékonyan nevelni, fejleszteni, számukra differenciált bánásmódot nyújtani. Döntéseiben szakmai önreflexióra és önkorrekcióra képes. Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek elsajátítására. Tiszteli a gyermekek személyiségét, képes mindenkinben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden gyermekhez. Érzékeny a gyermekek, családok problémáira, törekszik az egészséges személyiségfejlődés feltételeit biztosítani minden gyermek számára.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján	
4.1.	A nevelés folyamatában a gyermekek komplex személyiségfejlődésre fókuszál.	Dokumentumaiban megjelenik, hogy támogatja a nevelés tervszerű és tudatos alkalmazását, melyben a célrendszer a gyermek fejlődésének komplex támogatására irányul.	Alapdokumentumaiban megjelenik a nevelés és a gondozás kiemelt szerepe, illetve a gondozási tevékenységek során elérendő nevelési feladat. Írásaiból kiderül, hogy ismeri a gyermek fejlődésének törvényszerűségeit, az egyes fejlődési szakaszokat, tud az egyén szükségleteihez alkalmazkodni. Figyelembe veszi a nevelési folyamatban jelenlévő hatásokat (család, környezet, gyermektársak, testi	Szakmai munkájában, megfigyelései során pedagógiai szemléletében, támogatja a kisgyermeknevelőket a nevelés folyamatában, amely a gyermek minden fejlődési területét érinti.

			képességek, pszichés sajátosságok), és ezekre alapozza az egyes kompetenciák fejlődésének segítségét.	
4.2.	Tudatosan teremt olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek segítik a gyermekek, munkatársak, hallgatók komplex személyiségfejlődését.	Szakmai tevékenysége során tudatosan teremt olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek segítik a gyermekek, munkatársak, hallgatók komplex személyiségfejlődését.	Dokumentumaiban (szakmai program, jó gyakorlatok) olyan komplex tervet mutat be, melyben nyomon követhető a mozgásra, figyelemre, érzékelésre, észlelésre, gondolkodásra, emlékezetre, érzelmre, szociabilitásra vonatkozó helyzet-teremtés. Pl.: a mozgásfejlesztésre irányuló program tervezésében szerepet kapnak a hozzá kapcsolódó mondókák, az örömforrás lehetőségei, az együttesség élménye, az előzőekben megtanult mozgásformákra és versikékre való alapozás.	A tevékenységek során nevelési, fejlesztési módszereit, eszközeit a kisgyermeknevelők sokoldalú tájékoztatására alapozza, egy tevékenység alkalmával többfajta képesség kibontakoztatására ösztönzi kollégáit.
4.3.	Tiszteli a gyermekek, munkatársak, hallgatók, személyiségét, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket, mindenkire felelősen és elfogadóan viszonyul.	Munkájában figyelembe veszi és dokumentumaiban is kifejezi, hogy a gyermekek, munkatársak, hallgatók személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésben szemléli, az erősségeikre fókuszál. Tiszteletben tartja egyediségüket, szükségleteiket.	Az Alapprogramban megfogalmazott alapelveket dokumentumaiban megjeleníti.	A látogatás során a meleg nevelői légkör érezhető. A felnőtt magatartása elfogadó, szeretetteljes, szeretetét kimutató a gyermek és környezete felé.
4.4.	Lehetőséget biztosít a sajátos (speciális) nevelési igény megismerésére, a kora gyermekkori intervenció megvalósulására, támogatja a társadalmi, emberi értékek, normák elfogadását és beépülését.	Szakmai tevékenysége során minden kisgyermek számára biztosítja a koragymekkorai intervenció megvalósulásának feltételeit, illetve e folyamatokban közreműködik.	Az integráció és inklúzió a bölcsődében témakörben elkészített portfólió tartalmazza azokat a sajátosságokat, melyekből kiderül, hogy a kisgyermek nap, mint nap megkapja azt a speciális gondoskodást, mely egyéni igénye szerint az esélyegyenlőség és a fejlődés támogatása érdekében szükséges. Dokumentációjában meghatározza a fejlesztés irányát, tartalmát, módszereit, a mintanyújtó szerepet, mely arra irányul, hogy a csoportban lévő gyermekek megkülönböztetés nélkül, illetve segítően közelítsenek egymáshoz.	A gyermekek pozitív befolyásolására olyan játék eszközöket és kellékeket szerez be, amelyek az elfogadás gyakorlására és mintanyújtásra alkalmasak. Pl.: nemzetiségi képeskönyveket, színes bőrű vagy fogyatékkal élő babákat vásárol, és azokkal gyakran kezdeményez közös tevékenységet.
4.5.	Erősíti a pozitív énkép kialakulását, nevelői módszereivel támogatja a gyermek személyiségének kibontakoztatását.	Munkája során figyelmet fordít a kisgyermek személyiségének kibontakoztatását elősegítő, erősítő helyzetek folyamatos alkalmazására.	Bölcsődevezetői/szaktanácsadói tevékenysége, jó gyakorlatai során olyan nevelői módszerek alkalmazásáról számol be, melyek a kisgyermekek motiválásán, elismerésén, ösztönzésén, aktivizálásán, támogatásán, elismerésén alapulnak.	Vezetőként, támogatja a kollégái javaslatait, ötleteit szakmai munkájukban pl. a jó gyakorlatok beépítését, amely a gyermekek személyiségének kibontakoztatását segíti.
4.6.	Tudatosan törekszik a gyermekek – köztük az eltérő fejlődésmentű/sajátos nevelési igényű/hátrányos helyzetű gyermekek – sokoldalú megismerésére.	A szülőkkel, kollégáival és szakemberekkel együttműködik, a fennálló helyzetet feltárja, elemzi, és folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermek fejlődésében bekövetkező változásokat.	Jelzőrendszeri szerepet vállal a szakemberekkel a kisgyermek életútjának bemutatásakor. Az eszmegbeszélés leírásakor kitűnik, hogy részletekre kiterjedően jól ismeri a gyermek szociális körülményeit, fejlődési ütemét, az eddig megkapott támogatásokat. Programját a hiányokra, elmaradásokra alapozza. Figyelembe veszi és adaptálja a szakemberek iránymutatásait és betartja a kompetencia határokat.	Vezetőként ismeri a felvett gyermekek adaptációs folyamatát, ellenőrzési tervében dokumentáció elemzéséből tájékozódik a fejlesztési folyamatokról. tevékenység során minden gyermeket (különösen az eltérő fejlődésmentű/sajátos nevelési igényű gyermeket) egyedülként kezel.
4.7.	Felismeri a kisgyermekek fejlődési megtorpanásait, lemaradásait, a megszokottól eltérő fejlődésment jeleit, és képes számukra és családjaik számára segítséget nyújtani vagy szükség esetén	A kisgyermekek megszokottól eltérő fejlődésmentének tapasztalása esetén képes számukra és családjaik számára segítséget nyújtani, vagy szükség esetén más szakembertől segítséget kérni.	Tervezésében megjelenik a szülőkkel, a segítő szakemberekkel való együttműködés módja, területe és gyakorisága. Önreflexióiban elemzi a segítségnyújtás eredményességét. Önreflexiójában kitér a fejlődés facilitására. A fejlődési dokumentációban nyomon követhetőek az átlagostól eltérő lemaradások és a hiányok pótlására megtett lépések.	A fejlődési elmaradáshoz illeszkedő megoldást keres, a gyermek saját belső fejlődési programjához, tempójához, formálódó kompetenciáihoz igazodik. A tevékenységek során kitűnik, ki az, aki több odafigyelést, törődést igényel. Pl.: az ingerszegény környezetből érkezett gyermeknek rendszeres és hosszabb távú egyéni és csoportos fejlesztést biztosít.

	más szakembertől segítséget kérni.			
4.8.	Felismeri az egyénben rejlő képességeket, a kiemelkedő fejlődést, a valamely területen mutatkozó rendkívüli képességeket, és tudatosan segíti azok kibontakozását.	A szakmai feltételek megteremtésével tudatosan segíti a gyermekben rejlő képességek kibontakoztatását.	Szakmai dokumentumaiban szerepelnek a gyermekek gondolkodását, fantáziáját, kreativitását ösztönző tevékenységek és kihívást jelentő helyzetek.	A játéktevékenység során figyel arra, hogy változatos eszközök álljanak a gyermekek rendelkezésére. A játékeszközök folyamatos bővítéséről gondoskodik.
4.9.	Az együttnevelés keretei között módot talál az egyéni bánásmód lehetőségeinek megteremtésére.	Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját intézménye vonatkozásában az egyéni bánásmód megvalósítását.	Megfigyelései után elemzi, hogy a fejlődés támogatása az adott gyermek és kisgyermeknevelő együttműködése, bensőséges interakciói során hogyan valósult meg.	Reflektív interjúban beszámol, hogy milyen szakmai segítséget tud nyújtani egyedi esetek megoldásában.

5. kompetencia: A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre és a fenntarthatóság szempontjaira, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység				
<p>Ismeri a bölcsődei nevelés-gondozás alapvető dokumentumait, jogszabályi hátterét, a bölcsődei nevelés-gondozás céljait, alapelveit, feladatait, tevékenységformáit, módszertani eszköztárát és az azok közötti összefüggéseket. Rendelkezik a bölcsődei tevékenységek tartalmának közvetítéséhez szükséges szaktudományos és művészeti ismeretekkel. Ismeri a tevékenységek szervezéséhez szükséges módszertani eljárásokat a gondozás, a játék, a mondókázás, verselés, mesélés, az ének-zene, énekes játék, a rajzolás, festés, mintázás, alkotás, a mozgás, az egyéb tevékenységek, és a tevékenységekben megvalósuló tanulás területén. Tisztában van a játéknak, mint a kisgyermek legfontosabb tevékenységének, és mint a tanulás legfontosabb színterének a fejlődésben betöltött szerepével. Ismeri a kisgyermekkori tanulás jellemzőit. Ismeri a szakmódszertan hazai és nemzetközi eredményeit, szakirodalmát, aktuális kérdéseit. Ismeri a bölcsődés gyermek megismerő tevékenységének sajátosságait, és az élményszerű tevékenységszervezés eljárásait. Ismeri a bölcsődei tevékenységi formák céljait, feladatait, szerepét a gyermekek személyiségfejlődésében. Ismeri a 3 év alatti korosztály fejlődésének, érésének jellemzőit, a kisgyermek biológiai és pszichés szükségleteinek kielégítésével kapcsolatos feladatokat, korszerű gondozástani ismeretekkel rendelkezik, tisztában van az egészséges életmód kialakítását megalapozó eljárásokkal. Ismeri az első életévek megalapozó szerepét, a 3 év alatti gyermekek fejlődési, érési folyamatairól és azok alakulását befolyásoló tényezőkről szaktudományos ismeretekkel rendelkezik. Képes megfelelő módszerekkel és eszközökkel a korosztály fejlődésének nyomon követésére. Ismeri a fejlődés támogatásához az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével választható stratégiákat és módszereket. Ismeri a műveltségterületek közvetítése során felhasználható nyomtatott és nem nyomtatott és digitális információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit. Képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban. Képes a pedagógiai-pszichológiai módszerek, eljárások alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások felismerésére, megvalósítására. Képes szaktudományi, szakmódszertani, nevelési, gondozási és tanulásméleti tudásának hatékony integrálására. Képes a nevelő, gondozó tevékenységével kapcsolatos önreflexióra és önkorrekcióra.</p>				
	Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
5.1.	A csoport sajátosságainak ismeretében támogatja a családokat és segíti a gyermekeket a szocializációban.	Szakmai tevékenységében megjelenik az együttműködést támogató, motiváló módszerek alkalmazása.	Az egyének közötti társas kapcsolatok alakulását támogatja, segíti. Érzelemgazdag közös programokat tervez, melyek erősítik a csoportkohéziót, ugyanakkor az egyén szocializációját is.	A társas kapcsolatokra figyelve szervezi a tevékenységeket, erősítve a közös játék és a közös tevékenység örömeit. Tudatosítja, elismeri a közösség alakulására ható pozitív cselekedeteket. Segíti a szocializáció szempontjából meghatározó közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlását, a gyermekek közösségi tulajdonságainak és akaratának fejlődését.
5.2.	Megteremti az együttműködési képességek fejlődéséhez szükséges feltételeket, szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	Szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	Szakmai dokumentumaiban megjelenik, hogy a különböző játéktevékenységekhez milyen feltételeket teremt (megfelelő idő, eszköz és hely biztosítása).	A biztonságos, elfogadó légkör tapasztalható, érzékelhető nemcsak a tárgyi környezetben, hanem a gyermekek viselkedésében, hangulatában is.

5.3.	Szakszerűen és eredményesen alkalmazza a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módszereit, következetes szabályalkotással és kiszámítható értékeléssel.	A feladatellátás során a konfliktusok megelőzésére törekszik, például megbeszélések szervezésével, közös szabályok megfogalmazásával, diszkrét viselkedéssel. A felmerülő konfliktusokat felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli.	Munkatervében stabil szokás- és szabályrendszert, következetes és kiszámítható visszajelzést, konkrét konfliktus megelőzési technikákat tervez.	Reflektív interjúban kitér, hogy intézményében előforduló konfliktusokat hogyan előz meg, illetve hogyan kezel (kollégák-kollégák, kollégák -szülők, gyerekek-gyerekek között).
5.4.	Ösztönzi a gyermekek egymás felé irányuló kommunikációs tevékenységét, inger- gazdag kommunikációs környezetet biztosít.	Szakmai dokumentumaiban kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a változatos kommunikációs helyzetek teret kapjanak.	Szakmai dokumentumaiban kiemelt szerepet kap az élő szó, a természetes beszéd. Figyel arra, hogy bölcsődevezetőként/szaktanácsadóként pozitív minta és modell legyen a gyermekek számára.	Választékos, egyértelmű, kifejező a beszéde és ehhez alkalmas kommunikációs technikákat alkalmaz.
5.5.	A közösség iránti elkötelezettséget és szerepvállalást erősítő pedagógiai helyzeteket teremt a családokkal és a munkatársakkal, valamint egyéb szakemberekkel együttműködésben.	Munkája során többféle módon együttműködik a kisgyermeknevelőkkel, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek szüleivel, a társszakmák képviselőivel, a közösséget erősítő munkaformákat, folyamatokat preferálja.	Portfóliójában, konkrét példákon keresztül bemutatja a jó gyakorlatokat a csoportkohézió működésére vonatkozóan. Pl: csapatépítő tréningek, munkatársi megbeszélések, közös családi és egyéb rendezvények stb.	Válaszaiban megjelennek azok a közösségformáló helyzetek, események, melyek a csoportkohéziót erősítik. Az együttes élmény hatása az összetartozást, a csapatban történő pozitív szemléletet tükrözik. Csapatépítő eseményekről számol be.
5.6.	Munkájában figyelembe veszi a gyermekek és a gyermekcsoport eltérő szociokulturális, háttéréből, valamint a különleges bánásmódot igénylők speciális helyzetéből adódó sajátosságokat.	Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, empátia, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák, valamint a speciális nevelési igények elfogadása jellemzi.	Szakmai dokumentumaiban megjelenik az eltérő kulturális háttérrel rendelkező családok értékeinek, szokásainak, hagyományainak tisztelete. A gyermeket az emberek közötti különbségek megértésére és elfogadására neveli.	Szakmai munkájában elkötelezett a tekintetben, hogy egyenlő bánásmód illet meg mindenkit. Tudatosan, szakmailag kompetensen kezeli az eltérő sajátosságokat. Ismeri a speciális helyzetből adódó problémákat és felkészült a helyzet kezelésére. Nyitott, érzékeny és tudatos annak érdekében, hogy a gyermekek minél szélesebb körben érzékenyek legyenek a sajátos (speciális) nevelési igény elfogadására.
5.7.	A gyermekeket egymás elfogadására, tiszteletére neveli.	Személyes példájával kölcsönös tiszteletre, egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevel.	Szakmai dokumentumaiban megjelenik a pozitív közösségi érzelmeket erősítő élmények leírása.	A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevel, mintaadó ebben. A közös élményekkel az összetartozás érzését erősíti a gyermekekben intézményében valamilyen módon dolgozónál. Pl.: születésnapok ünneplése

6. kompetencia: A pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése				
Ismeri a 3 év alatti gyermekek érési sajátosságait, az önmagához viszonyított fejlődés folyamatos támogatási módszereit, a különböző képességterületeken történő elmozdulás regisztrálásának módját. Az értékelés körébe bevonja a rendszeresen és célirányosan végzett megfigyelések során a gyermeki produktumokat a játékban és más tevékenységekben, a verbális és nem verbális megnyilvánulásokat, a cselekvésekben, feladat- és problémamegoldásban megnyilvánuló jellemzőket, a társas viselkedést. Az értékelés során képes figyelembe venni a differenciálás, individualizálás szempontjait, a szülőktől kapott, a gyermekük fejlődésére vonatkozó információkat. Képes az értékelés eredményeire épülő, a gyermek egyéni fejlődési tempójához illeszkedő fejlesztési feladatok meghatározására. Képes céljainak megfelelően az értékelés eszközeinek megválasztására vagy önálló eszközök elkészítésére. Reálisan ítéli meg a kisgyermekkel foglalkozó szakember/szakemberek szerepét a fejlesztő értékelés folyamatában.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján	
6.1.	Jól ismeri a kisgyermekkorai fejlődési szakaszok mutatóit, valamint a szakterületi protokollokat, melyek szabályait a gyermekek aktuális állapotához/szintjéhez igazítva, adaptívan alkalmazza.	Biztos szakmai tudása van a fejlődési folyamatokról, szakmai tevékenységében az Alapprogramban megfogalmazott alapelveket alkalmazza, intézményében ellenőrzéssel nyomon követi azokat.	A kisgyermek életútját bemutató egyéni fejlődési naplóban speciális szituációkra vonatkozó javaslatokat tesz, rendszerezi az események és tevékenységek listáját, amely az ellátás megkívánt vagy minimális standardjának való megfelelést szolgálja.	Ellenőrzései, napi megfigyelései során figyelmet fordít arra, hogy a gondozási műveletek során meghatározott sorrendiséget követ a kisgyermeknevelő és csak annyit vár el a gyermekektől, ami az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő. Pl.: aki még nem tud önállóan ülni, azt ölben eteti, vagy zsírkretát ad annak a kisgyermeknek rajzoláshoz, aki még nem tudja a ceruzát megfogni.
6.2.	A kora gyermekkorai nevelés sajátosságainak és az adott nevelési/beavatkozási helyzetnek megfelelő ellenőrzési, fejlődési skálákat, megfigyelési módszereket alkalmaz, a kapott információk elemzését, és a következtetések levonását önállóan végzi.	Céljainak megfelelően tervezi feladatait, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző megfigyelési, értékelési módszereket, eszközöket, a kapott eredményekből önálló következtetéseket von le.	Munkatervét, továbbképzési tervét a dolgozók szakmai fejlődéséhez igazítja.	Gyakorlati munkája során kérdőíves felméréseket végez, melyeket megfelelően elemez.
6.3	Személyre szabott elemzést készít. Megfigyelései és elemzései alapján a gyermekek egyéni fejlődésmenetét fejlődési naplóban dokumentálja.	A fejlődési folyamatok nyomon követésére irányuló szakmai munka megfigyelése és a dokumentáció ellenőrzése, elemzése kapcsán az eredményeit dokumentálja.	A bölcsődevezető és a szaktanácsadó az elégedettségi felmérés alapján stratégiai tervet készít.	Az értékelési interjúban beszámol a stratégiai terv megvalósulásáról.
6.4.	A pedagógiai módszerek alkalmazása során figyelembe veszi azok várható hatását a gyermekek spontán érésének/eltérő fejlődési ütemének, a kora gyermekkorai intervenció megvalósulásának támogatására.	Intézményében a nevelési folyamatok irányításánál támogatja, visszajelzéseivel segíti a koragyermekkorai intervenció megvalósulását.	Tevékenységi terveiben folyamatos biztatást, visszajelzést jelöl, Pl.: a továbblépést támogató kérdések formájában. Reflexióiban az értékelését az elért eredményekre építi.	Pozitív megerősítéssel és az elért eredmény tudatosításával további erőfeszítésre ösztönzi a gyermekeket, munkatársait.
6.5.	A gyermekek számára adott visszajelzései rendszerek, egyértelműek.	Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyyszerűek, a gyermek fejlődését önmagához, induló állapotához viszonyítja.	Reflexióiban az értékelését az elért eredményekre építi.	Gyakorlati munkája során azonosítható, hogy milyen motivációs eszközöket alkalmaz, hogyan dicsér, ösztönöz.

6.6.	Elősegíti a gyermekek önértékelési képességeinek kibontakoztatását, pozitív énképének fejlődését.	Dokumentumaiban megjelenik, hogy értékeléseivel, visszajelzéseivel támogatja a batorító nevelési módszereket. Az intézménybe járó gyermekek önértékelési képességeit, családjaik fejlődését segíti.	A kisgyermek életútját bemutató dokumentumokban, jó gyakorlataiban, reflexióiban megfogalmazza azokat a támogató tevékenységeket, melyekkel a játék és gondozás során olyan információt közvetít a gyermek számára, melyek az értelmi fejlődésben, a gondolkodásban, a kreativitásban, a problémamegoldó képességben asszimilálódnak, ezáltal segítve az önértékelési képességek fejlődését.	Képet mutat arról, hogy kommunikációjával, mintanyújtó szerepével, pedagógiai módszerek alkalmazásával hogyan segíti a társas helyzetek kibontakozását, a kapcsolatépítést, a játék során szerzett tapasztalatok beépülését az érzelmszabályozásba, a szerepek viselkedési sémáinak rögzülését.
6.7.	A pedagógiai munkája során világos, egyértelmű, következetes módszereket, szabályokat alkalmaz.	A megfigyelései és ellenőrzései során értékelése objektív, érthető és következetes. Ösztönzi a kisgyermeknevelőket az önreflexió gyakorlati alkalmazására munkájuk értékelése során.	Az értékelés területeiről, szempontjairól és időszakos eredményeiről a szülőket, munkatársakat, hallgatókat, oly módon tájékoztatja, hogy nem minősít, hanem előremutató, jobbító javaslatokat fogalmaz meg, a pozitív értékek túlsúlya érzékelhető legyen. Dokumentumaiban a változások jól érzékelhetők.	Mindig konkrét tevékenységhez kötötten értékeli. Pl.: a szaktanácsadó megfigyeli a kisgyermeknevelő kommunikációját. Pl.: a bölcsődevezető ellenőrzi a kisgyermeknevelő adminisztrációját.
6.8.	Önállóan képes a gyermekek spontán érzésének folyamatos értékeléséből kapott információkat elemezni és az egyéni, illetve csoportos tevékenység alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.	A bölcsődevezető a munkatervi beszámolójában reflektál arra, hogyan valósultak meg a munkatervben megfogalmazottak. A szaktanácsadó a mentori munkája során a kisgyermeknevelő/ hallgató fejlődését elemzi, értékeli.	A szaktanácsadó a terepnaplóban dokumentálja a hallgatóval a közös munkát. Bölcsődevezető munkatervi beszámolójának értékelése.	A látogatás során érzékelhető, hogy a kisgyermeknevelő visszajelzései és együttműködése alapján a gyermekek tevékenységükben a szabadságot élhetik meg, ha saját vágyaiknak, igényeiknek megfelelően folyamatosan szabadon próbálkozhatnak.

7. kompetencia: A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja			
A környezeti nevelés kiemelten fontos a kisgyermek fejlődése és tudatformálása szempontjából, mivel segíti a környezettudatosság és a fenntartható életmód iránti elkötelezettséget. A bölcsődevezetők és a szaktanácsadók aktív formálói az ez irányú szakmai munkának. Egyrészt megteremtik a gyakorlati megvalósítás lehetőségeit, másrészt szakmai támogatást nyújtanak a környezettudatosságra nevelő tevékenységek a mindennapi rutinba történő integrálásához. Mindemellett a fenntartható életmód hiteles képviselői mind a gyakorlati tevékenységek szervezése, mind a kommunikációjuk során.			
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
7.1.	Segíti a gyermekeket, hogy megértsék a nem fenntartható és fenntartható fejlődés különbségeit.	Szakmai programjában, munkatervében megjelenik a környezettudatos szemlélet. Olyan rendezvényeket szervez, ahol a családok megismerhetik a környezetvédelem fontosságát.	Interjúban beszél olyan megvalósult rendezvényekről, ahol környezeti nevelés kapott nagyobb hangsúlyt, a fenntarthatóság jegyében.
7.2.	Kihasználja saját szakterületén, illetve intézményében a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit.	A bölcsődevezető ösztönzi, motiválja a kisgyermeknevelőket az újrahasznosított anyagok használatára, amely szemlélet megjelenik a tárgyi eszközök alkalmazása során. Segíti a kisgyermeknevelőket kreativitásuk kibontakoztatásában házi továbbképzések szervezésével.	Bemutatja, milyen pedagógiai lehetőségei vannak a kisgyermeknevelők támogatásában a természetünk megóvásában, és azokat hogyan valósította meg.
7.3.	Lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájáruljanak a fenntarthatósághoz, tudatosítva bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik.	Vezetőként biztosítja az önálló tapasztalatszerzéshez kapcsolódó eszközöket, az élményalapú környezet kialakításának lehetőségét. Szorgalmazza az élővilágról és az egészséges életmódról szóló ismeret átadását.	A szakmai beszélgetésben kitér saját felelősségére, az egészség, a környezeti gyakorlati tapasztalatszerzés megvalósításában.

7.4.	Segíti gyermekeket, hogy a múlt és a jelen tükrében kreatívan gondolkodjanak a lehetséges jövőről.	A bölcsődevezető olyan szabály- és szokásrendszert alkalmaz, amely során hagyományná válik a környezetünk tisztelete és védelme (pl. zöld napok megtartása), amely minta, példa a kisgyermeket nevelő családok számára.	A bölcsődevezető olyan szabály- és szokásrendszert alkalmaz, amely során hagyományná válik (pl. zöld napok megtartása) a környezetünk tisztelete és védelme, amely minta, példa a kisgyermeket nevelő családok számára.	Szakmai programjában megjeleníti az elérhető jövőért tett eseményeket.
------	--	---	---	--

8. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás				
A hatékony kommunikációs készségek, az együttműködési képességek, valamint a problémamegoldó technikák alkalmazása elengedhetetlen a mindennapi működés során felmerülő kihívások kezelésében és a szakmai célok elérésében. Ez a kompetencia magába foglalja a megfelelő kommunikációs csatornák használatát, az aktív hallgatás képességét, a visszajelzések adását és fogadását, valamint a konstruktív együttműködést a kollégákkal, szülőkkel és egyéb partnerekkel. Továbbá, hangsúlyt fektet a hatékony problémamegoldó stratégiák kialakítására és alkalmazására, amelyek segítenek a konfliktusok feloldásában és a gördülékeny munkafolyamatok biztosításában. Ennek a kompetenciának a fejlesztése hozzájárul a szervezet harmonikus működéséhez és a magas színvonalú szolgáltatásnyújtáshoz.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján		A helyszíni látogatás alapján
8.1.	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel, szakmai partnerekkel. Az együttműködés során digitális technológiát is alkalmaz.	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel, szakmai partnerekkel, szervezetekkel. A digitális eszközöket tudatosan és etikusan használja az együttműködés során.	Együttműködése folyamatos és eredményes. A gyermekek érdekében kezdeményező. Aktív kapcsolatot ápol szülőkkel, munkatársakkal, társszakmák szakembereivel. Leírásaiban, tervezeteiben megfogalmazza az együttműködés elveit. Nyitott a szülőkkel, munkatársakkal való partneri kapcsolatra, Pl.: szülői értekezlet, szülőcsoportos beszélgetések, munkatársi értekezlet, családi látogat, családi programok szervezése.	A tevékenységek szervezésében, lebonyolításában, a nevelésben, gondozásban közreműködő partnerekkel (Pl.: bölcsődevezető, szaktanácsadó, társ-kisgyermeknevelő, gyógypedagógus, pszichológus) építő jellegűen és hatékonyan működik együtt.
8.2.	A gyermek érdekében történő együttműködés elveit és formáit a megoldási stratégiákat a szülőkkel és a társszakmákkal egyeztetve alakítja ki, és valósítja meg.	Törekszik a konstruktív együttműködésre, a közös megoldási stratégia kidolgozására és megvalósítására. Kommunikációját partnerség, kölcsönösség és konstruktivitás jellemzi.	Portfóliójában megjelennek az együttműködés különböző formái. Az együttműködés formái igazodnak a gyermekek érdekeihez, szakemberek kompetenciáihoz. Szülői, munkatársi megbeszélések dokumentációját elkészíti.	A látogatás során megjeleníti a családokkal, szakemberekkel és/vagy munkatársakkal való együttműködést a napi szintű kapcsolattartáson keresztül.
8.3.	Munkája során pedagógiai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen, a szakmai elvárásoknak megfelelően kommunikál.	Munkája során mind a hagyományos csatornákon zajló interakciókban, mind a digitális kapcsolattartásban szakmai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen és a szakmai elvárásoknak megfelelően kommunikál. Dokumentumaiban tükröződik a partnerség, kölcsönösség, konstruktivitás.	Nevelési-gondozási tevékenységek tervezésében a kisgyermek beszédkörnyezetének kialakítása kiemelt szerepet kap. Írásos munkájában megjelenik a világos, egyértelmű információközlés.	Megteremti a gyermekek számára a mintaadó, nyugodt, kommunikációra ösztönző környezetet. Ügyel a mintaadásra. Olyan kommunikációs helyzeteket teremt, amelyek segítik a gyermekek beszédindulását, nagyobb gyermekeknél a szókinccs bővítését játékos helyzeteken keresztül.
8.4.	Igényli pedagógiai munkájával kapcsolatban a családok, a munkatársak visszajelzéseit és nyitott azok felhasználására szakmai fejlődése érdekében.	Igényli a gyermekek családjainak, és a munkatársaknak a visszajelzéseit, és tudatosan felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.	A szakmai életútja során kapott visszajelzésekre reflektál, bemutatja hogyan hatottak ezek szakmai fejlődésére, hogyan értékeli a szülői visszajelzéseket és hogyan építi be ezeket a szakmai munkájába, kommunikációs eszköztárába.	A gyermekek, munkatársak jelzéseire odafigyel, nyitott az egyéni kérésekre, igényekre, figyelembe veszi azokat. Pl.: mivel játszanak a gyermekek. A munkatársak közötti műszakcsere igény. A gyermekek reakcióira, jelzéseire építve kezdeményez tevékenységet, éneket, mondókat stb.

8.5.	Szakmai megbeszéléseken kifejti álláspontját, képes másokat meggyőzni és ő maga is meggyőzhető.	A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető. Rendszeresen szervez házi továbbképzéseket, amelyen lehetőség szerint előadó is. Hiteles, kompromisszum képes.	Szakmai életútja bemutatásában és elemzésében bemutatja elkötelezettségét, szakmai álláspontját. Az esetlegesen eltérő szempontokat szakmai érvekkel, tapasztalataival alátámasztja. Pl.: miért és hogyan kezdeményezett új programokat, tevékenységeket, miért és hogyan alkalmazott egy-egy új eszközt. Szaktanácsadó, bölcsődevezető továbbképzés téma választásának indoklása.	A látogatást követő szakmai beszélgetésen egyértelműen, szakszerűen kifejti álláspontját, szakmai nézeteit. Meggyőző és hiteles, szakmai elkötelezettsége megjelenik a kommunikációjában. Érvel és tapasztalatai összegzésére képes.
8.6.	Pedagógiai munkája során képes értő figyelemmel reagálni a gyermekek, szülők munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában kompromisszum készséget mutat.	Szakmai munkájában alkalmazza a különböző kommunikációs technikákat. A szülők, kisgyermek, munkatársak jelzéseire kompromisszumkészséget mutat.	Dokumentációjában, eseteírásában megjelenik az egyéni odafigyelés, tekintettel van a gyermekek, szülők, munkatársak jelzéseire, ezt meg tudja jeleníteni portfóliójában. Kommunikációval kapcsolatos módszertani ismereteiről képes számot adni, azt a gyakorlatban is megjeleníteni, alkalmazni.	Megfelelő kommunikációs légkörben az adott helyzetnek megfelelően képes a kommunikációs eszközöket – értő figyelmet – alkalmazni. A megfigyelt helyzetben képes figyelemmel hallgatni, adekvát visszajelzést tenni a kommunikációban részt vevő személynek. Pl.: csoportjában gyermeki jelzések figyelembevételére, értő figyelem tanúsítása; a jelzésekre való helyes kommunikációs válaszadás. Kompromisszumkészség területén megfelelő mintanyújtás.
8.7.	A gyermeki tevékenységekhez, valamint az egyéb feladatai végzéséhez megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	Biztosítja intézményében a megfelelő, biztonságos nyújtó, szeretetteljes és nyugodt kommunikációs teret, annak feltételét megteremti. Szemléletmódja dokumentációjában is megjelenik.	Dokumentumaiban látható, hogy előre tervezi a kommunikációs lehetőségeket és azok feltételeit. A szükséges eszközöket előkészíti. Gondot fordít az ismétlésre, igazodik a gyermekek igényeihez, szükség esetén, tervein rugalmasan változtat.	Szeretetteljes, oldott légkörben, beszédre ösztönző tárgyi környezetben bátorítja a gyermekeket az önálló megnyilatkozásra. Tudatosan alakítja az őket körülvevő kommunikációs teret. Pl.: a gyermekek fejlettségéhez igazodó, színes, változatos köznyelvi beszéd; ének, mondóka, mese hallgatása, élmények közös felidézése. A csendet, mint kommunikációs eszközt megfelelően használja. Elegendő időt biztosít a gyermekek számára a beszédre, valamint az új eszközök megismerésére.
8.8.	Tudatosan támogatja a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	Saját megfigyelési, ellenőrzési tapasztalataira építve tudatosan támogatja a gyermekek, családjaik, munkatársaik egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését. Szükség esetén szakmai javaslatokat tesz.	Változatos, inger- és érzelemgazdag kommunikációs helyzeteket tudatosan tervez.	Megragad minden, a gyermekek által kezdeményezett, vagy a mindennapi tevékenységekben, kezdeményezésekben rejlő alkalmat a mese, mondóka, ének fejlesztő hatásának érvényesítésére. Jó hangulatú, oldott légkört teremt. Kiemelten figyel a még nem beszélő, megkésztett beszédfejlődésű kisgyermek jelzéseire.

9. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért			
Átlátja a kisgyermeknevelés rendszerét, képes a bölcsődében és más, a 3 év alatti korosztályt nevelő intézményben a kisgyermekneveléssel kapcsolatos feladatokat a szakmai kompetenciája alapján elvárható autonómiával és felelősséggel ellátni. Képes a szakmai innovációra, a társadalmi szerepvállalásra, a folyamatos megújulásra és fejlődésre. Önállóan képes a 3 év alatti korosztállyal kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására. A bölcsődei nevelő-, -gondozó tevékenységhez kapcsolódó tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja. Együttműködés és felelősségvállalás jellemzi szakmájával, illetve azok képviselőivel kapcsolatban. Jelentős mértékű önállósággal rendelkezik, hivatása átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában. Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepet a szakmai együttműködés kialakítására. Egyenrangú partner a szakmai kooperációban. Végig gondolja és képviseli a bölcsődei szakterület etikai kérdéseit.			
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
9.1. Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival és alkalmazkodik a szerepelvárásokhoz.	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, vezetői attitűdjével. A szakmai munka szakszerű irányítása, következetessége a dokumentációjában is megjelenik, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.	Szakmai életútjának bemutatásában, önreflexióiban reálisan értékeli felkészültségét, kitér azokra a szakmai szerepelemekre, melyek belsővé váltak tevékenysége során, illetve nehézséget okoztak számára. Pl.: a szülőkkel, munkatársakkal kialakított empátikus kapcsolata segítette megtalálni a legjobb megoldást az optimális fejlődés érdekében.	Hitelesen közvetíti a szakmai szerepet meghatározó sajátosságokat a gyermekek, szülők és munkatársak irányában. Pl.: nevelő, gondozó, elfogadó, informáló, segítő.

9.2.	Pedagógiai tevékenységében együttműködik munkatársaival, segítők szakemberekkel.	Tevékenységét nyitottság, érdeklődés, kompromisszumra törekvés jellemzi. Tudatosan formálja a kollektíván belüli együttműködést.	Írásbeli munkáiból jól tükröződnek a gyermek és egészségvédelem szaktudományos ismeretei. Jelzőrendszeri tevékenységét írásban rögzíti. Hitelesen képviseli a gyermeket és a bölcsődét. Kompetencia határainak megfelelően jár el. Szakmai életútjának bemutatásában beszámol az intézményen kívüli kapcsolatokról, azok tartalmáról, eredményeiről. Pl.: milyen hatást gyakorolt szakmai fejlődésére, látásmódjára, szakmai kapcsolataira a településen, kerületen belüli szakmai munkaközösségben végzett tevékenysége. A jelzőrendszer tagjaként együttműködik a társintézményekkel, eljár a gyermek érdekében, aktív szerepet vállal esetmegbeszélésen, esetkonferencián.	A bemutatott gyakorlati tevékenységét reálisan, a vonatkozó szakmai nyelv és jogszabályok ismerete alapján adekvátan mutatja be, és értékeli a látogatás után. Pl.: a gyermekek tevékenységének jellemzése, valamint a társintézményekkel való együttműködés során a kívánt változást elérte
9.3.	Részt vesz szakmai kooperációkban, aktív szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen belül és kívül is, problémafelvetéseivel, javaslataival kezdeményező szerepet is vállal.	Tevékenységében kiemelt figyelmet fordít a szakmai kapcsolatrendszer kialakítására a szakmai munka minőségének emelése érdekében.	Igényes, szakirodalmi tájékozottsága írásbeli munkájában is megnyilvánul. Törekszik szaktudása folyamatos fejlesztésére, Pl.: szakkönyvek olvasásával, kommunikációs tréningeken való részvétellel, családi és gyermekprogramok, házi továbbképzések tartásával. Munkájáról önértékelést készít.	Szakmai kommunikációjából kitűnik az elkötelezettsége és hite a nevelés iránt, továbbá a kisgyermekkor pedagógia elméletének és gyakorlatának alapos ismerete. Szakmai kérdésekről a látottak elemzése kapcsán biztos tudás- és szókincsbázissal kommunikál.
9.4.	Fontos számára szakmai tudásának folyamatos frissítése, megújítása.	Rendszeresen tájékozódik a szakterületét érintő tudományokra vonatkozó legújabb eredményekről, használja a továbbképzési lehetőségeket. Hozzásegíti kollégáit a szakmai munkával kapcsolatos információkhoz.	Szakmai dokumentumaiban megjeleníti a szakterületének legújabb eredményeire épülő tudását. Pl.: a szociális hátrányok enyhítésére tervezett programok, gyermeki tevékenységek, együttműködések. Új ismereteit a gyakorlati munkájában felhasználja. Pl.: szülők erősítése szülői szerepükben.	A továbbképzéseken szerzett tudást beépíti a tevékenységek, programok szervezésébe, tartalmába, módszereibe. Pl.: a gyermekek játéktevékenységének gazdagítása, inspiráló játékkörnyezet megteremtése, élményeket előhívó tárgyak biztosítása, kreatív ötletek támogatása. Kommunikációjában is tükröződnek új ismeretei.
9.5.	Pedagógiai munkáját reflektivitás jellemzi.	Munkáját, szakmai fejlődését, kommunikációját folyamatosan elemzi, értékeli és fejleszt. Reflexiói tartalmasak, tudatosságot tükröznek.	Szakmai munkájában felhasználja a szakterületén elérhető digitális segédanyagokat, eszközöket, kutatási eredményeket, módszertani útmutatókat. Pl.: a cse-csemők újralesztésének lépései videón. Szakmai videók, helyes gondozási műveletek, játéksituációk. Pikler videók.	Interjújában beszámol arról, hogy milyen pedagógiai tartalmú oktató anyagokat használt már munkája során, illetve hogyan segíti kollégáit a digitális eszközök alkalmazásában.
9.6.	Tisztában van digitális kompetenciái szintjével, keresi a lehetőséget azok fejlesztésére. Segíti pedagógustársait digitális kompetenciájuk fejlődésében.	Rendszeresen tájékozódik az infokommunikációs eszközökről, a nevelést támogató digitális technológia legújabb eredményeiről, és alkalmazza őket a munkája során. Ismeri és használja a munkájához elengedhetetlen online programokat. Felkészült és jártas az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában.	Portfóliójában kitér információszerezésének, szakmai együttműködésének online megvalósuló formáira, szakmai fejlődésére gyakorolt hatásaira. Pl.: a kérdőívek összeállítása, kitöltése.	Szakmai munkájában rendszerességgel beépíti az infokommunikációs eszközök adta lehetőségeket. Prezentációkat készít, az intézmény honlapjára tájékoztató anyagokat készít.

4. Kompetenciák és indikátorok/indikátorpéldák a **konduktorok, gyógypedagógusok** számára

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás

A konduktor birtokában van a gyógypedagógia és határtudományai korszerű elméleti és módszertani ismereteinek, a konduktor tevékenységekhez szükséges képességeknek, valamint a szakterületi és gyakorlati ismereteknek. Alapvető orvosi, pszichológiai, pedagógiai és szociológiai tudással rendelkezik a sérült, fogyatékos, akadályozott, sajátos nevelési igényű gyermekek, személyek sajátosságaira, fejlődésére vonatkozóan. Ismeri a konduktív nevelés tartalmát meghatározó alapküldetés dokumentumokat. Ismeri a hatékony nevelési-fejlesztési stratégiákat, munkaformákat, módszereket, eszközöket. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a különböző motivációelméletekről, az érdeklődés felkeltésére, a gyermekek és szülei motiváltságának fenntartására alkalmazható módszerekről. Rendelkezik a tevékenységközpontú környezet fizikai, érzelmi, társas, tanulási sajátosságainak, feltételeinek megteremtéséhez szükséges ismeretekkel. Tájékozott a differenciáló pedagógiai módszerekben. Képes a pedagógiai- pszichológiai módszerek, eljárások alkalmazására, az összefüggések felismerésére, megvalósítására a képességfejlesztésben, valamint a diszfunkciók korrekciójában, kompenzálásában a korai intervencióban. Képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban. Képes a rehabilitációs, fejlesztő, tanácsadó tevékenységével kapcsolatos önreflexióra és önkorrekcióra.

	Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
1.1.	Pedagógiai tevékenysége biztos szaktudományos tudást tükröz.	Megalapozott, átfogó és korszerű szaktudományos szakterületi tudással rendelkezik.	Ismeri a gyermek fejlődésének folyamatát, továbbá az atipikus fejlődés konkrét elemeit, jellemzőit, illetve a különbségeket, az azok hátterében meghúzódó jelenségeket, s ezek tükröződnek az egyes dokumentumokban és reflexiókban.	Ismeri és érti a gyermek fejlődésének normál folyamatát, az atipikus fejlődés okait és jellemzőit, állapot-felmérési, tanácsadói, illetve terápiás munkájának bemutatása során ezen ismeretek megjelennek.
1.2.	Rendelkezik a munkaköréhez szükséges szakmódszertani tudással.	Ismeri a kisgyermekkorai fejlődési nehézségek/akadályok tüneteit, a korrekciós, beavatkozási lehetőségeket.	A dokumentumokban tükröződik, hogy az általa megvalósított állapot-felmérési, tanácsadói, illetve terápiás munkája során a módszerek széles tárházát megfelelően, tudatosan alkalmazza, illetve elemzően reflektál ezekre.	Gazdag, változatos módszertani eszköztárral rendelkezik, munkája kapcsán a megfelelő állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás eljárások alkalmazásáról számol be.
1.3.	Ismeri és tudatosan felhasználja a különböző tudományterületekhez tartozó, de a szakterületéhez kapcsolódó ismereteket, különös tekintettel a gyermeki fejlődés különböző szakaszaira, valamint a kora gyermekkorai intervencióra.	Használja a szakterületen belüli és más szakterülettel való kapcsolódási lehetőségeket.	Átfogó tudással rendelkezik a szakterülete és a bölcsődei nevelés, az egészségügy, valamint a gyermekvédelem összefüggéseiről, valamint a kompetenciahatárokról. A dokumentumok kapcsolódási pontokat, utalásokat tartalmaznak az egyes szakterületek ismeretanyagának együttes alkalmazhatóságára.	Az interjú során pontos és adekvát fogalmazást használ.
1.4.	Ismeri és tudatosan alkalmazza a szakterülete sajátosságaihoz igazodó nevelési módszereket, eszközöket, segédanyagokat.	A rendelkezésére álló szakmai, módszertani anyagokat, eszközöket, az állapotfelmérő és tanácsadói/terápiás eszközöket ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja.	A dokumentumokban tükröződik, hogy az általa megvalósított állapotfelmérő, tanácsadói, illetve terápiás munkája során a szakmai anyagokat, módszereket, eszközöket megfelelően, tudatosan alkalmazza, illetve elemzően reflektál ezekre.	Az interjú során beszámol arról, hogy állapotfelmérő, tanácsadói, illetve terápiás munkájával hogyan kapcsolódik a bölcsődei neveléshez, az elért fejlődésmentő/sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének támogatásához kitűzött célok megvalósulásához, és miként segíti ezzel a hosszabb távú érdekeiket.
1.5.	Ismeri a szakterülete szempontjából fontos hagyományos és digitális információforrásokat, azok pedagógiai felhasználásának lehetőségeit, megbízhatóságát, etikus módját.	Az eltérő fejlődésmentő/sajátos nevelési igényű kisgyermek igényeinek és az adott problémahelyzetnek megfelelő változatos egyéni/csoportos, illetve szervezeti segítő beavatkozási formákat alkalmaz.	A dokumentumokban az eltérő fejlődésmentő/sajátos nevelési igényű kisgyermek vagy kisgyermek-csoport igényeinek leginkább megfelelő korszerű módszerek, változatos beavatkozási munkaformák jelennek meg. A változatosság, mint a koncentráció segítője, motiváló erő is, sérülés specifikusan, individualizáltan is megjelenik a portfólió dokumentumaiban a különböző tevékenységek és munkaformák adaptív, kompetens problémakezelési módszereinek felsorakoztatásával.	Az interjú során ismerteti, hogyan alakította tevékenységét az eltérő fejlődésmentő/sajátos nevelési igényű kisgyermek vagy kisgyermek-csoport aktuális állapotához (Pl.: elfogadás nehézsége, krízishelyzet). A beavatkozás során az érintett kisgyermek állapotának megfelelően választja meg a különböző módszereket. Eszközbeli és módszertani gazdagság mellett, a változatos munkaformák fejlesztő erejét tudatosan használja.
1.6.	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, az adott pedagógiai, nevelési helyzethez igazodó.	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, a klienshez, az adott helyzethez igazodó.	E-portfóliója minden elemében pontosan és adekvátan alkalmazza a szakterminológiát az állapotfelmérés eredményének és a segítő beavatkozások folyamatának leírása során.	Az interjú során szakszerűen indokolja a módszer-választását, elemzi annak megvalósulását, eredményességét. Az eltérő fejlődési ütemű/sajátos nevelési igényű gyermekekhez, életkorához, a fejlődés elmaradásának mértékéhez adaptálja a fogalmakat. Szükség esetén lényegmegtartó egyszerűsítés jellemzi, figyelembe veszi a fogalmak speciális értelmezését.

2. kompetencia: Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók				
Képes a különböző fokban sérült, akadályozott gyermekek konduktív fejlesztésének, nevelésének, rehabilitációjának és rehabilitációjának komplex tervezésére. Képes a rendszerszemléletű tervezésre. Terveit a korai intervencióra vonatkozó szakmai útmutatók (köztük a családközpontú kora gyermekkori intervenció, valamint a tanácsadás módszertana), a gyermekek egyéni fejlesztésére vonatkozó célkitűzések, specifikus módszerek, eszközök figyelembevételével képes pedagógiai munkájának folyamatában, egymásra építve megjeleníteni (foglalkozásterv, folyamatterv, egyéni fejlesztési terv). Fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást, a tudatos és folyamatos visszajelzés és értékelés mozzanatát. A tervezés során a felhasználható eszközöket, módszereket kritikusan elemzi, a konkrét céloknak megfelelően választja ki, figyelembe véve az adott gyermek/csoport sajátosságait (előzetes tudás, képességek, motiváltság, szociokulturális sajátosságok). A pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezésében szakmai önreflexiókkal fejleszti saját tevékenységét.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján	
2.1.	Tervezés során a célok meghatározásánál figyelembe veszi a szakmai előírásokat, az intézmény szakmai programját, valamint az egyén fejlődésmenetét.	A célok meghatározásánál figyelembe veszi a szakmai előírásokat, az intézmény szakmai programját, valamint az egyén fejlődésmenetét.	Az állapotfelmérő, tanácsadó és terápiás terveiben, illetve önreflexiók dokumentumaiban a célok meghatározásából indul ki. Figyelembe veszi a szakmai előírásokat a bölcsődei neveléssel kapcsolatban, az intézmény szakmai programját, alapelveit, feladatait, és végig vezeti ezt saját pedagógiai gyakorlatának dokumentációjában.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkáját az előzetesen megtervezett célok szerint vezeti. A szituációhoz igazodva kreatívan tűzi ki az új célokat. Koherens szemléletét tükrözi a célok eléréséhez rendelt módszerek, eszközök, feladatok, tevékenységek megválasztása
2.2.	Egységes rendszerbe illesztve hosszabb-rövidebb időszakokra tervezi az adott céloknak megfelelő stratégiát, folyamatot, módszereket, eszközöket.	Munkáját az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű kisgyermek szükségleteinek figyelembevételével, a beavatkozás eredményességét szem előtt tartva tervezi meg.	Állapotfelmérő, tanácsadó és terápiás dokumentumai logikusan, tervszerűen vannak felépítve, folyamatjellegűek. Az intézményi szintű szakmai tevékenységei is tudatosan tervezettek, illeszkednek az intézményi tervekhez.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkája egy folyamat részeként illeszthető egymáshoz. Beavatkozási terveit rugalmasan kezeli, alkalmazkodik a kialakult helyzethez, problémához.
2.3.	Terveiben kiemelt szerepet kap a gyermekek tevékenységeinek és a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatoknak a támogatása.	Az eltérő fejlődésmenetű / sajátos nevelési igényű kisgyermek tevékenységét, a gondozási, nevelési, fejlesztési folyamatot tartja szem előtt.	A tevékenységek szervezését a komplex személyiségfejlesztés jegyében valósítja meg. Gyermekközpontú és fejlődéstámogató tevékenységeket tervez és szervez. Portfóliója képet ad fejlődéslelektani tudásáról és annak gyakorlatba ültetéséről. Ismeri az érintett gyermek(ek) sajátosságait és ennek megfelelően készíti elő a beavatkozás megfelelő lépéseit.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tanácsadói tevékenysége során a gyermek(ek) problémája a központi feladat, eköré szervezi a megfigyelés, konzultáció, direkt és indirekt segítségnyújtás, ágazatközi kapcsolatfelvétel stb. feladatait.
2.4.	Tervező tevékenységében épít a társas helyzetekben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.	Olyan módszereket tervez, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a helyes viselkedési normák megismerését, az együttműködési és kommunikációs minták beépülését.	Amennyiben releváns, tudatosan épít a csoportdinamikai folyamatokra. A nehézségekkel küzdő kisgyermek fejlődése érdekében a nevelési helyzetekben tudatosan épít az integrált nevelési helyzetből adódó szociális tanulási formákra: az utánpótlás, az azonosulás és a szereptanulás helyzeteire. Terveiben megjelennek a szociális kompetencia fejlesztésének alapterületei: a preszocialitás, a szociális kommunikáció, a kötődés, a csoportlétre, együttműködésre nevelés és az érdekérvényesítő képességek fejlesztése.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy a tervezés során milyen módon veszi figyelembe a kortárs interakciókat, ezek szabályozó, irányító funkcióját. Beszámol arról, hogy a pozitív szokások kialakítása érdekében milyen pozitív szokások kialakítását tervezi, valamint megnyilvánulásaival milyen mintát és értéket közvetít.
2.5.	A gyermekek optimális fejlődését elősegítve, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz a különleges bánásmóddal igazodóan, differenciáltan segíti a kognitív folyamatok fejlődését.	A gyermek egyéni képességstruktúrájának, fejlettségének, valamint az adott tevékenység motiváló hatásának figyelembevételével tervezi meg az egyéni fejlődést segítő differenciált tevékenységeket.	A tervezési dokumentumai tükrözik a differenciált fejlesztés-nevelés alapelveinek alkalmazását. Munkájában a differenciált nevelés evidencia az együttnevelésben. Portfóliója fejlesztési/tanácsadói dokumentumaiban ez markánsan megjelenik.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tevékenységében egységes és differenciált állapotfelmérési, tanácsadó, illetve terápiás lehetőségeket biztosít az érintett gyermekeknek és családjaiknak. Törekszik az egyéni sajátosságok és képességek szerinti differenciálásra, az elfogadás szintjeinek megfelelő tanácsadásra.
2.6.	Terveiben szerepet kap a gyermekek érdeklődésének felkeltése és fenntartása, a tevékenységben megvalósuló tapasztalatszerzés és tanulás támogatása.	Tudatosan törekszik az eltérő fejlődésmenetű/ sajátos nevelési igényű kisgyermek, családjaik motiválására, aktivizálására együttműködésük érdekében.	Dokumentumaiban a célnak és az érintett kisgyermek, valamint családjaik sajátosságainak megfelelően tervezi a külső és a belső motiválás lehetőségeit, az érdeklődés felkeltésének és fenntartásának módszereit. Önreflexiójában megjelenik a motiválás hatékonyságának értékelése. Az elkészített dokumentumok, segédanyagok tartalmazzák a motivációs, aktiváló elemeket (Pl.: változatos otthoni fejlesztési módszerek, érdekes feladatok, tevékenységek).	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tevékenysége során tudatos tervezéssel hogyan motiválja és aktivizálja az eltérő fejlődésmenetű vagy sajátos nevelési igényű kisgyermeket és családjaikat. Ennek érdekében milyen módszereket és stratégiákat alkalmaz, hogyan segíti a pozitív tapasztalatok és sikerélmények megélését, valamint mivel támogatja az együttműködést.

2.7.	Tervező tevékenysége során a tanulási folyamatba illeszti a spontán érés támogatását, többféle módszertani megoldásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy beavatkozási lépés kimenetelét illetően.	Többféle módszertani megoldásban, állapot- felmérési/beavatkozási eszközben/eljárásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy lépés kimenetelét illetően.	A feltöltött dokumentumok széleskörű módszertani eszköztár ismeretét és alkalmazását tükrözik. Vállalkozik új eljárásmodok kipróbálására, kialakítására, amelyek lehetővé teszik a célokhoz, az adott szituációhoz, a kisgyermek(ek) mentális és aktuális érzelmi állapotához való igazodást.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás tevékenysége során alkalmazott módszertani megoldásai a célhoz, az adott vizsgálati, fejlesztési vagy terápiás helyzethez igazodnak. A tervezettekhez képest a tevékenység végzése során, szükség esetén módszert tud váltani, ehhez módszertani kultúrája mozgásteret biztosít.
2.8.	A gyermekek fejlettségének és egyéni sajátosságainak, a kora gyermekkori intervenció lehetőségeinek figyelembe vételével bevonja őket a nevelés, gondozás helyeteibe.	Komplex módon veszi figyelembe a gondozási, nevelési, fejlesztési folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, az érintett kisgyermek és családjaik meglévő tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, az ellátási környezet lehetőségeit, korlátait stb.	Tudatosan épít az intézményi környezet szocializáló hatására. Tervezési dokumentumait az érintett kisgyermek és családjaik meglévő tudására, motiváltságára, életkori sajátosságaira, a meglévő környezet lehetőségeire alapozza, építi. Dokumentumaiból komplex szemléletmód tükröződik. A pedagógiai folyamatok tervezésében a speciális gyógypedagógiai tartalmakkal alkalmazkodik a kisgyermek életkori, képességbeli és fejlődésbeli sajátosságaihoz.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkája során az egyéni szempontokra is hangsúlyt fektet. A tevékenysége során pedagógiai- pszichológiai-szociálpszichológiai szempontokat követ; az egyénre, a személyiségre is fókuszál. Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tevékenysége végzésekor figyelembe veszi az intézményi nevelés-gondozás és a családi nevelés koherenciáját.
2.9.	Terveit a céljai elérésének függvényében felülvizsgálja, indokolt esetben módosítja.	Terveit az állapot felmérési cél és a beavatkozási cél elérésének függvényében felülvizsgálja.	A megvalósítás alapján felülvizsgálja előzetes terveit és önreflexióiban igyekszik a tervezés hiányosságait megfogalmazni a maga számára. Javaslatot tesz a korrekcióra.	Az interjú során megfogalmazza a felkészüléssel, tervezéssel kapcsolatos reflexióit is, elemzi, értékeli munkáját, utal a megvalósítás folyamatára, eredményeire, nehézségeire, a tervektől való eltérés indoklására és megfogalmazza a módosítás irányát. (PDCA)
2.10.	Nevelési, tevékenysége tervezése során a pedagógiai céljainak megfelelően, ezekkel összhangban választ digitális eszközöket.	Terveiben a digitális eszközök alkalmazása segíti pedagógiai céljai megvalósítását.	A dokumentumokból kitűnik, hogy a digitális eszközök használata megjelenik a tervezés és a tevékenység végrehajtása során	A beszélgetésből kirajzolódik, hogy saját tapasztalataira építve, segítséget ad a digitális technológiák kreatív és etikus használatához.

3. kompetencia: A tanulás támogatása				
Képes a különleges bánásmódot igénylő gyermekek részére egyéni, komplex fejlesztő programok vezetésére, rehabilitációs és rehabilitációs tevékenység folytatására. Tájékozott a differenciáló pedagógiai módszerek kiválasztásának és alkalmazásának kérdéseiben, képes speciális módszereivel, eszközeivel a gyermekek differenciált képességfejlesztését, egyéni megsegítését támogatni. A felfedezést segítő, aktivitást biztosító, a gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességet fejlesztő módszereket, szervezési formákat alkalmaz. Képes a hagyományos és a digitális technikai eszközök célszerű alkalmazására.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján	
3.1.	A gyermekek és családjaik szükségleteire és a csoport sajátosságaira épít, az együttműködés érdekében igyekszik fenntartani az érdeklődést, a motivációt.	Épít az eltérő fejlődésmentű/ sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik speciális szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani motivációjukat.	A dokumentumokban és a reflexiókban tükröződik, hogy az eltérő fejlődésmentű/ sajátos nevelési igényű gyermekek, (családjaik) diagnosztikai, fejlesztési, illetve terápiás folyamatát tudatosan építi fel, tervezése során figyelembe veszi a szükségleteket, az elérendő célokat. Amennyiben releváns, a folyamat megtervezése során az érintetteket bevonja a célok és az azok eléréséhez szükséges eszközök meghatározásába a saját felelősségvállalás erősítése érdekében.	Az interjú során beszámol arról, hogyan épít állapotfelmérő, fejlesztő, illetve terápiás munkájának tervezése során az eltérő fejlődésmentű gyermekek jellemzőire, speciális igényeire. A megvalósítás során felismeri az egyéni szükségleteket, az aktuális helyzetből fakadó - a tervtől eltérő - tartalmi és módszertani igényeket. Ezeknek megfelelően alakítja a munkáját annak érdekében, hogy a tevékenysége végzésekor a résztvevők motivációját fenn tudja tartani.
3.2.	Figyelembe veszi a gyermekek – különösen az eltérő fejlődési üteműek – aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és ehhez igazítja, szervezi a teendőit, szükség esetén változtat előzetes tervein.	Figyelembe veszi az eltérő fejlődésmentű/ sajátos nevelési igényű gyermekek aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és szükség esetén igyekszik változtatni előzetes gondozási, nevelési, fejlesztési tervein.	A dokumentumokban és a reflexiókban tükröződik, hogy az állapotfelmérő, fejlesztési, illetve terápiás folyamatában figyelembe veszi az eltérő fejlődésmentű/ sajátos nevelési igényű gyermekek sajátos fizikai, érzelmi állapotát. Képes a fejlődési folyamatot, illetve saját tevékenységét reflektíven követni. Reflexiói tudatosságát igazolják ezen a téren. Rendszeresen felülvizsgálja a kitűzött célokat és az ehhez rendelt eszközöket. A megvalósulás hatékonyságát értékeli, szükség szerint változtat az állapotfelmérő, fejlesztési, illetve terápiás terven.	Az interjú során beszámol arról, hogy állapotfelmérő, fejlesztő, illetve terápiás munkájának tervezése során hogyan veszi figyelembe az eltérő fejlődésmentű/ sajátos nevelési igényű gyermekek igényeit, képességeit, általános és aktuális mentális állapotát, a tevékenység végzése során vizsgálandó, illetve fejlesztendő területhez kötődően a képességüket, illetve motiváltságukat. A vizsgálat, fejlesztés vagy terápia résztvevőitől érkező kommunikációs jelek alapján rugalmasan végzi tevékenységét.

3.3.	Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal telt légkört alakít ki, ahol minden kisgyermeknek lehetősége van a fejlődésre.	Pozitív visszajelzésekre épülő, szeretet- és bizalomteljes légkört alakít ki, ahol a gyermekek fejlődésébe vetett hit alakítja a kapcsolatot. Tudatosan figyel az önálló kezdeményezések bátorítására, támogató attitűd jellemzi.	A portfólió dokumentumaiban megjelenik, hogy az állapotfelmérő, fejlesztési, illetve terápiás folyamat során teljes egészében törekszik arra, hogy ez a kisgyermekkel és a családjával együttműködésben történjen, akik a kitűzött célokkal azonosulni tudjanak. Alkalmazza a folyamatos visszajelzést, megerősítést. A hibákat a fejlődési folyamat természetes elemeiként kezeli, nem megbélyegző, hanem pozitív, támogató kommunikációval tereli az önálló, sikeres megoldás felé.	Az interjú során beszámol arról, hogy a munkája tervezésekor a módszerek kiválasztása, a feladatok felépítése során a tevékenységében részt vevők sikerélményére alapoz. A tevékenysége során megvalósuló állapotfelmérő, fejlesztési, illetve terápiás folyamatban természetesnek tekinti a hibázást, a tévedésekre adekvát módon reagál, vagy javítja azokat. Alkalmazza az értő figyelem technikáit, gondot fordít a pozitívumokat hangsúlyozó, fejlesztő hatású értékelésre.
3.4.	A csoportszoba berendezésével, elrendezésével az együttműködést támogató, nyugodt és biztonságos környezetet teremt.	Együttműködést támogató környezetet teremt például a környezet elrendezésével, az eszközök használatával.	Gondoskodik a sérülésspecifikus fejlesztő eszközökről, a speciálisan kialakított és rugalmasan alakítható tanteremről, szobáról, fejlesztő helyiségről. A fizikai környezet adottságait figyelembe véve az elrendezés változtatásával a figyelem irányítására, az érdeklődés fenntartására törekszik. A konzultációkat olyan környezetben szervezi meg, ahol a fizikai, tárgyi környezet egyaránt alkalmas a személyes, bizalomteljes légkör megteremtésére, a nyugalom biztosítására.	Beszámol arról, hogy munkája környezetének fizikai feltételeit optimalizálja. A tevékenység jellegéhez és a kiválasztott módszerekhez igazítja a tárgyi környezetet. A különböző foglalkozásszervezési elemekhez igazodó, párhuzamos és különböző tevékenységek egyidejű végzésére alkalmas, az adott csoport számára megfelelő környezetet alakít ki, amelyben egyéneknél is biztosítva vannak a fejlődést támogató környezeti feltételek.
3.5.	Felismeri a spontán érés támogatási folyamatában felmerülő nehézségeket, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget biztosít.	Felismeri és azonosítja a kisgyermek fejlődési folyamatában tapasztalható nehézségeket, megtorpanásokat, akadályokat, és megfelelő szakmai segítséget biztosít számukra.	A dokumentumokban és a reflexiókban leírja, hogy az állapotfelmérési folyamat során azonosítja a kisgyermek speciális szükségleteit, pontosan meghatározza, milyen más szakterületek tudására van szükség, ennek megfelelően figyelembe veszi a már meglévő szakmai véleményeket vagy azok hiányában bevon szakembereket. Hangsúlyt fektet a fejlődés támogatására és a nem funkciótréning alapú gyakorlásra.	Az egyéni és csoportos állapotfelmérő, fejlesztő, illetve terápiás munkája során már a tervezéskor beazonosítja az eltérő fejlődésmentű kisgyermek problémáit, ezekhez igazítja tevékenysége tematikáját, választott módszereit. Amennyiben releváns, csoportos foglalkozás során is kiemelten kezeli az egyéni problémákat, ezekre a tevékenységek alkalmával reagál, vagy azt követően keres megoldást a korrekációs lehetőségekre, akár más szakemberek bevonásával. Foglalkozásai során minden esetben gyakorlatorientált megoldási módokra törekszik.
3.6.	Támogatja és elősegíti a gyermekek, a munkatársak, a hallgatók fejlődési, tanulási folyamatait, a családokban szükség esetén igyekszik kialakítani a fejlődés érdekében való együttműködés igényét.	Tevékenysége során olyan módszereket, munkaformákat és terápiás eljárásokat választ, mellyel a kisgyermekben és a családjában kialakítja a fejlődés és együttműködés igényét.	A dokumentumokban és a reflexiókban tükröződik, hogy a módszerek kiválasztása, tevékenységei végzése során a részt vevők saját élményére és közös sikerélményekre alapoz. Az állapot felmérési, fejlesztési, illetve terápiás folyamatban épít a saját élményű, közvetlen tapasztalatszerzésre. A vizsgálati, fejlesztési, illetve terápiás folyamat teljes egészében törekszik arra, hogy ez a gyermekkel és a családjával együttműködésben történjen, a kitűzött célokkal azonosulni tudjanak.	Az interjú során beszámol arról, hogy a módszerek kiválasztása, a feladatok felépítése során a foglalkozáson részt vevők saját élményére, sikerélményekre alapoz. Tevékenységében épít az öntevékenységre, az interakciókra. A tevékenységek felépítésének része a célok meghatározása, az elvárások megfogalmazása, együttműködés a feladatok megoldásában, a visszacsatolás.
3.7.	A játéktevékenységhez az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő eszközöket biztosít.	Az inkluzív környezetben nevelődő kisgyermek játéktevékenységéhez az életkornak, az egyéni fejlődési ütemnek és a képességeknek megfelelő mennyiségű és minőségű eszközöket biztosít.	Integrált/inkluzív körülmények között felkeresi az érintett kisgyermeket befogadó kisgyermeknevelő(ke)t, segédanyagokkal, speciális eszközökkel támogatja a kisgyermek fejlődését, azt dokumentálja.	Az interjú során beszámol arról, hogy az eszközök kiválasztásában, használatuk bemutatásában milyen szerepet vállalt az inkluzív környezetben nevelkedő kisgyermek, a család és a kisgyermeknevelő támogatása érdekében, valamint az egyes eszközök beszerzési, kölcsönzési lehetőségeinek felkutatásában.
3.8.	A kisgyermek életkori sajátosságait – különösen a megszokottól eltérő fejlődésment jellemzőit, – reakcióit toleránsan, empátiával kezeli, adekvát pedagógiai módszerekkel segíti az adott helyzet pozitív megoldását.	Felismeri a kisgyermek fejlődési problémáit, szükség esetén megfelelő, adekvát szakmai segítséget kínál számukra. Figyelmet fordít a szülői kompetencia erősítésre.	Portfóliójában vázolja a releváns szakterületekkel való élő kapcsolatát (gyermekszemész, fül-orr-gégész, gyermekorvos, gyermek neurológus, ortopédorvos, gyermekpszichiáter, pszichológus, gyógytornász, a különböző mozgásterápiák képviselői, szociális munkás stb.).	Tisztában van a munkájához kapcsolódó szakterületek kompetenciahatáraival és a vonatkozó jogi szabályozással (pl.: szociális ellátásokra való jogosultság stb.); felismeri, hogy a fejlődési nehézség megoldásához mely szakterület oldaláról várhat segítséget, az érintett gyermek családjával és kisgyermeknevelőjével egyeztet a problémáról, és igény esetén konkrét szakmai segítséget kínál fel számukra.
3.9.	Támogatja a gyermekek, munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodását, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket.	Az integrációba vont kisgyermekben igyekszik kialakítani az önálló cselekvés igényét.	Fontos feladatának tartja a gyermekek kíváncsiságának felébresztését és fenntartását, támogatja az önálló, megismerő tevékenységekre alapozott fejlődést.	A foglalkozáson a lehetőségeket kihasználva teret ad az önállóságra, támogatja az önálló kezdeményezéseket.

3.10.	Támogatja a munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodását, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket. Segít a digitális technológiákat kreatívan és körültekintően használni.	nem releváns	nem releváns	nem releváns
-------	---	--------------	--------------	--------------

4. kompetencia: A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség				
Az integrált/inkluzív nevelést végző intézményekben képes a különleges bánásmódot igénylő gyermekek körében a fogyatékoság specifikus szakirányuknak megfelelő területen egyéni fejlesztési, rehabilitációs-rehabilitációs feladatok ellátására, általános konduktív segítségnyújtásra és tanácsadásra. Együttműködik a fejlesztésben vagy a gondozásban, rehabilitációban közreműködő más szakemberekkel, illetve családokkal a fejlesztés hatékonysága érdekében. Ismeri a gyermekek megismerésének módszereit. Képes reális képet kialakítani a gyermekekről, a személyiségfejlesztés lehetőségeiről, ismeri ezek fejlődésének mérési, megfigyelési módszereit. Képes az eltérő fejlődésmentű vagy a sajátos nevelési igényű, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára differenciált megsegítést biztosítani.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján		A helyszíni látogatás alapján
4.1.	A nevelés folyamatában a gyermekek komplex személyiségfejlődésre fókuszál.	Tevékenysége során a gyermek kognitív jellemzőire, érzelmi, szociális és testi sajátosságaira egyaránt figyelmet fordít.	A kisgyermek bio-pszicho-szociális fejlődését egységben kezeli. Fejlődésdiagnosztikai eljárásokat, alkalmaz. A regresszív időszakokat a fejlődés elemeként kezeli, a fejlődésdiagnózis során számol vele. Az állapotfelmérő, fejlesztő és terápiás tevékenységét az általános gyógypedagógiai célrendszerhez igazítja, amelyhez az egyéni szükségletekre épülő fejlesztési célokat veszi alapul.	Az interjú során beszámol arról, hogy a munkája során az egyéni szükségleteken alapuló fejlesztési és terápiás célokat hogyan igazította az általános konduktori célrendszerhez.
4.2.	Tudatosan teremt olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek segítik a gyermekek, munkatársak, hallgatók komplex személyiségfejlődését.	A gyermek teljes személyiségét fejlődésében szemléli, komplex fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik.	Tevékenységeiben a személyiséget komplex módon értelmezi, a teljes körű megismerést és fejlesztést képviseli. Az önállóságot speciális eszközök és tevékenységek bemutatásával, azok használatának tanításával fokozza (vizuális művészeti terápia, zeneterápia, Ayres stb.).	A speciális eszközök használatát tanítja, gyakoroltatja a lehetőségekhez mért maximális önállóság elérése érdekében. A fejlesztést tágra értelmezi, középpontba helyezi a személyiség komplex fejlesztését különböző módszerek segítségével.
4.3.	Tiszteli a gyermekek, munkatársak, hallgatók, személyiségét, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket, mindenkire felelősen és elfogadóan viszonyul.	Tiszteletben tartja a gyermekek személyiségét, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket, a gyermekekhez felelősen és elfogadóan viszonyul.	A munkájának tervezése, megvalósítása során alkalmazza a személyiségfejlődésre vonatkozó elméleteket, kutatási eredményeket. A tervezőmunkája során a gyermek és a családja erősségeit veszi számba, és erre alapozza a beavatkozás folyamatait.	Az interjú során is tapasztalható, hogy tiszteli a kisgyermek személyiségét, képes mindenkiben meglátni az értékeket; érzékeny a gyermekek problémáira, és képes személyre szabott segítséget nyújtani.
4.4.	Lehetőséget biztosít a sajátos (speciális) nevelési igény megismerésére, a kora gyermekkori intervenció megvalósulására, támogatja a társadalmi, emberi értékek, normák elfogadását és beépülését.	Különleges bánásmódot igénylő gyermek ellátásában probléma-specifikus módszertant alkalmaz.	Megfelelő tudással rendelkezik a különleges bánásmódról, kompetenciahatárain belül felismeri és kezeli azokat, kompetenciahatárain kívül bevon más szakembereket a megfelelő diagnosztizáláshoz, a fejlesztés irányának, a terápiás beavatkozásnak a meghatározásához. Állapotfelmérő, fejlesztő, illetve terápiás munkáját a különleges és speciális szükségletek ismeretében tervezi és valósítja meg. Szükség esetén hosszabb fejlesztési időre tervez, az eltérő képességekhez alkalmazkodik a fejlesztés tervezésének ütemezése.	Az interjú során bemutatja, hogyan méri fel a kisgyermek különleges vagy speciális szükségletét, indokolt esetben a csoport összetételét. Ismerteti, hogy diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkájához a különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében milyen módszereket választ, milyen esetekben kezdeményezi külső segítség igénybevételét. Bemutatja, hogy ezek ismeretében hogyan tervezi és valósítja meg a tevékenységeit.
4.5.	Erősíti a pozitív énkép kialakulását, nevelői módszereivel támogatja a gyermek személyiségének kibontakoztatását.	Munkájában a gondozást, a nevelést, a fejlesztést és a tanácsadást egységben szemléli és kezeli. A kisgyermek személyiségének kibontakoztatását erősítő módszereket alkalmaz.	Terveiben és önreflexióiban szerves egységet alkotnak az állapotfelmérést követő nevelési, fejlesztési, tanácsadási feladatok. A gyermeki személyiséget kibontakoztató, önállósodási törekvéseket támogató tevékenységformákat, módszereket és kommunikációs stílust alkalmaz. A nevelés és fejlesztés a megtapasztaláson, a fogalmi készlet bővítésén, gyakoroltatáson és ismétlésen alapszik.	Az interjú során beszámol arról, hogy állapotfelmérő, fejlesztő, illetve terápiás munkájának tervezésénél és megvalósításánál figyel a személyiség fejlődését támogató módszerek alkalmazására. A képességfejlesztést középpontba állítja, és integrált körülmények között, a befogadó kisgyermeknevelővel együtt dolgozik. Nagy hangsúlyt fektet az önállóságra törekvésre és az önkiszolgálás képességének fejlesztésére.

4.6.	Tudatosan törekszik a gyermekek – köztük az eltérő fejlődésmentű/sajátos nevelési igényű/hátrányos helyzetű gyermekek – sokoldalú megismerésére.	Tudatosan alkalmazza a gyermek sokoldalú megismerését szolgáló pedagógiai-pszichológiai, problémaspecifikus módszereket.	Saját vizsgálatait, megfigyelései és a szakértői vélemények segítségével igyekszik a gyermekek sajátos igényeit, elmaradásuk/ fogyatékoságuk speciális voltát feltárni, tapintatosan alkalmazkodik hozzá. Célzottan figyelmeztetéseket társaival, kisgyermeknevelőjével, információkat kér a szülőktől a gyermek társas viselkedésére, érzelmi-akarati életére vonatkozóan.	Az interjú során beszámol arról, hogy kisgyermek személyiségének minél szélesebb körű feltárása érdekében használja a pedagógiai, konduktori, pszichológiai módszereket. Ezeket saját maga alkalmazza és/vagy épít más szakemberek munkájára, véleményére.
4.7.	Felismeri a kisgyermek fejlődési megtorpanásait, lemaradásait, a megszokottól eltérő fejlődésment jeleit, és képes számukra és családjaik számára segítséget nyújtani vagy szükség esetén más szakembertől segítséget kérni.	Felismeri a gyermek tanulási vagy fejlődési nehézségeit, és képes számára hatékony segítséget nyújtani, együttműködve szülővel, a fejlesztésbe bevont más szakemberrel.	Megfelelő tudással rendelkezik a kisgyermekkorai fejlődési vagy személyiségfejlődési nehézségekről, azok felismerési és kezelési lehetőségeiről a diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkájának tervezése, megvalósítása során. Tevékenysége során felméri az érintett gyermek szükségleteit, ennek figyelembevételével tervezi munkáját, beépítve a korszerű módszertani lehetőségeket is, indokolt esetben külső szakember bevonását kezdeményezi.	Az interjú során bemutatja, hogy felkészültséggel, tapasztalattal és önismerettel rendelkezik, amely alkalmassá teszi arra, hogy felismerje szakmai határait, annak okán, hogy amennyiben azt meghaladó problémát észlel, képes legyen megtenni a további lépéseket. Ehhez ismeri a rehabilitációs, egészségügyi, gyermekjóléti, gyermekvédelmi, pszichiátriai ellátórendszer működését.
4.8.	Felismeri az egyénben rejlő képességeket, a kiemelkedő fejlődést, a valamely területen mutatkozó rendkívüli képességeket, és tudatosan segíti azok kibontakozását.	Felismeri gyermekekben a tehetség ígéretét, és tudatosan segíti annak kibontakozását.	A különleges bánásmód megilleti a kiemelkedő képességű gyermeket is, ami nem kifejezetten gyógypedagógiai kompetencia, azonban a kisgyermeknevelő és a család felvilágosítása, tanácsadás, speciális módszerek kipróbálása része a konduktor tevékenységének.	Az interjú során bemutatja, hogy hogyan támogatja a kollégáit, valamint a családot a kiemelkedő képességek felismerése és támogatása terén.
4.9.	Az együttnevelés keretei között talál az egyéni bánásmód lehetőségeinek megteremtésére.	Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában terve megvalósítását, az egyéni bánásmód alkalmazását.	Rendszeresen elemzi saját állapotfelmérő, fejlesztő és terápiás gyakorlatát és eredményeit, illetve az egyéni bánásmód megvalósulását munkájában.	Az interjú során szakszerűen indokolja döntéseit, amelyeket a differenciálás érdekében hozott.

5. kompetencia: A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre és a fenntarthatóság szempontjaira, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység				
Felkészült az eltérő fejlődésmentű, a fogyatékos, a sérült, az akadályozott gyermekek társadalmi környezetével, elsődlegesen családjával való együttműködésre, konduktív megsegítésére. Kompetens az érintettek és családjaik érdekképviseletében; esélyegyenlőségüket, intézményi és társadalmi integrációjukat segítő feladatok ellátásában, a tanácsadás különféle szintjeiben.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján	
5.1.	A csoport sajátosságainak ismeretében támogatja a családokat és segíti a gyermekeket a szocializációban.	Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a tevékenységek, mind a tanácsadási folyamat során.	Amennyiben releváns, munkája során projekteket, kooperatív tevékenységeket valósít meg, közösségi programokat szervez a kisgyermeknevelők és/vagy a családok részére.	Tevékenysége végzése során az együttműködések fontossága érvényesül, amelyet az egyéni bánásmód módszertana, kiemelten a motiválás, a tanácsadás és a formatív értékelés eszközével támogat.
5.2.	Megteremti az együttműködési képességek fejlődéséhez szükséges feltételeket, szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	Szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	Kommunikációjával, illetve terápiás tevékenységeivel olyan légkört teremt, amelyben az egyén, illetve a közösség is érzi a biztonságot, az elfogadást, az őszinteséget.	Példák segítségével bemutatja, hogy a verbális és a nonverbális kommunikáció eszközei a nyugalmat, a biztonságot, az empátiát és a toleranciát tükrözik és valósítják meg a tevékenységeken keresztül.

5.3.	Szakszerűen és eredményesen alkalmazza a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módszereit, következetes szabályalkotással és kiszámítható értékeléssel.	A feladatellátás során a konfliktusok megelőzésére törekszik, például megbeszélések szervezésével, közös szabályok megfogalmazásával, diszkrét viselkedéssel. A felmerülő konfliktusokat felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli.	Állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkája során a konfliktusok megelőzésére törekszik, és olyan szabályokat alkalmaz, amelyek kijelölik az együttműködés értékeit. Amennyiben releváns, közösen fogalmazzák meg a szabályokat, s azokat következetesen betartja és betartatja. A konfliktusos helyzeteket alkotó módon, konstruktívan oldja meg, és elfogadja, hogy a konfliktusok a feltáró/elfogadó folyamat velejárói. A kialakuló konfliktushelyzeteket proaktív módon kezeli.	Példák segítségével bemutatja, hogy körültekintő tervezéssel megelőzi a konfliktusok kialakulását, az állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás tevékenységének végzéséhez szükséges szabályokat betartja és betartatja. Kommunikációja erőszakmentes, a kialakuló konfliktushelyzeteket proaktívan kezeli. Felnőtt csoportjaiban szituációs játékokat alkalmaz, elemeztet.
5.4.	Ösztönzi a gyermekek egymás felé irányuló kommunikációs tevékenységét, inger- gazdag kommunikációs környezetet biztosít.	Az eltérő fejlődésű gyermekekkel kapcsolatban állók közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi, fejleszti vitakultúrájukat.	Kommunikációja erőszakmentes; a gyermekeknél és a családjaiknál is ezeket a megnyilvánulásokat erősíti. A tevékenységek végzése során segíti a kisgyermek és a családjaik verbális és nonverbális kommunikációjának fejlesztését.	Az interjú során elmondja, hogy a tevékenységének végzése során ösztönzi a véleménycserét, segíti a vele kapcsolatba kerülők verbális és nonverbális kommunikációjának fejlődését. Csoportmunka szervezésekor lehetőséget kínál a családtagok, kisgyermeknevelők, más szakmák képviselői közötti kulturált vita gyakorlására.
5.5.	A közösség iránti elkötelezettséget és szerepvállalást erősítő pedagógiai helyzeteket teremt a családokkal és a munkatársakkal, valamint egyéb szakemberekkel együttműködésben.	Munkája során többféle módon együttműködik a kisgyermeknevelőkkel, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek szüleivel, a társszakmák képviselőivel, a közösséget erősítő munkaformákat, folyamatokat preferálja.	Csoportdinamikai alapismereteinek felhasználásával segíti a közösségek kialakítását és fejlesztését. Az e-portfólió dokumentumaiban, önreflexióiban megjelenik a csoportkohézió megfelelő és változatos erősítése, amely különös hangsúlyt kap integráltan nevelt különleges bánásmódot igénylő gyermekek befogadása esetében.	Példák segítségével bemutatja, hogy a szociális kompetenciákra épített tevékenységével fejleszti a közösség értékeit. A munkatársi csoportkohézió erősítésére különböző módszereket (Pl.: drámapedagógiai és szentív környezetpedagógiai elemeket) használ. Tudatában van, hogy a közösség erősítése különös hangsúlyt kap integráltan nevelt sajátos nevelési igényű kisgyermek befogadása esetében.
5.6.	Munkájában figyelembe veszi a gyermekek és a gyermekcsoport eltérő szociokulturális, háttéréből, valamint a különleges bánásmódot igénylők speciális helyzetéből adódó sajátosságokat.	Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák, valamint a speciális nevelési igények elfogadása jellemzi.	Állapotfelmérő, tanácsadói, illetve terápiás munkája során figyelembe veszi az eltérő szociokulturális feltételeket, tevékenységében, módszereiben, eszközeiben megjelennek a hátrányok csökkentését szolgáló eljárások. A tevékenységeibe beépíti a tapasztalt különböző kulturális értékeket, szokásokat. Az e-portfólió dokumentumaiban megmutatkozik a személyiségre jellemző kongruencia, az értékek hiteles közvetítése. A megszokottól eltérő fejlődésmentellel, illetve a fogyatékossgal kapcsolatos érzékenyítő és felvilágosító tevékenységet folytat.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkájában hitelesen, egyértelműen, következetesen fejezi ki szakmai meggyőződését, elfogadását a sokszínű kultúra és támogatást igénylő állapotok iránt. Munkatársai, valamint az egyéb együttműködő csoportok körében életszerű példákkal és szituációkba ágyazottan gyakoroltatja az altruizmus és az asszertivitás kellő egyensúlyát.
5.7.	A gyermekeket egymás elfogadására, tiszteletére neveli.	Szakmai tevékenysége során egymás elfogadására, tiszteletére nevel.	Állapotfelmérő, tanácsadói, illetve terápiás munkája során, valamint szakmai programok szervezésével alkalmat teremt egymás elfogadására, az együttműködésre.	Élménymegosztást kezdeményez a csoportjaiban, vagy a tevékenységei során, egymás meghallgatására és a kiválás képességére nevel.

6. kompetencia: A pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése				
Szakszerű ismerete van az értékelés funkcióiról, folyamatáról, formáiról és módszereiről. Képes konduktív diagnózis felállítására, az ezen alapuló fejlesztési folyamatok eredményeinek hatásvizsgálatára. Képes a speciális szempontú diagnosztikus, formatív és szummatív értékelésre. Evidencia alapú vizsgálatokkal követi a gyermekek fejlődésének alakulását figyelembe véve az individualizálás szempontjait. Tisztában van az értékelés személyiségalkító hatásaival és tudatosan alkalmazza ezt a fejlődés-támogatás folyamatában. Képes a gyermekek és a szülők reális önértékelését, önbecsülését támogató értékelési forma, módszer és eszköz választására.				
	Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
6.1.	Jól ismeri a kisgyermek-kori fejlődési szakaszok mutatóit, valamint a szakterületi protokollokat, melyek szabályait a gyermekek aktuális állapotához/szintjéhez	Szakterülete tevékenységének szakmai kritériumait képes a gyermek egyéni szükségleteihez, aktuális állapotához adaptálni, eredményesen alkalmazni.	A jogszabályokban, a szakmai módszertani iránymutatásokban és az intézmény szakmai programjában megfogalmazottakat adaptívan alkalmazza munkája során. Követelményei igazodnak saját csoportjának sajátosságaihoz.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkájában megjelennek a jogszabályokban, módszertani iránymutatásokban és az intézmény szakmai programjában megfogalmazott célok, feladatok, elvárások.

	igazítva, adaptívan alkalmazza.			
6.2.	A kora gyermekkori nevelés sajátosságainak és az adott nevelési/beavatkozási helyzetnek megfelelő ellenőrzési, fejlődési skálákat, megfigyelési módszereket alkalmaz, a kapott információk elemzését, és a következtetések levonását önállóan végzi.	Céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző megfigyelési, értékelési módszereket, eszközöket, a kapott eredményekből önálló következtetéseket von le.	Az egyes értékelési módokat (diagnosztikus, segítő és összegző), és az értékelési funkciókat (pedagógiai folyamat szabályozása, a gyermeki személyiség fejlesztése, önértékelési képességük kialakítása) tudatosan és szakszerűen tervezi és használja.	Közvetlen szóbeli értékelése támogató, lényegre törő, az egyes gyermek fejlesztési céljait is figyelembe vevő. Kerüli a minősítő, szorongáskeltő visszajelzéseket. Folyamatosan tudatosítja értékelésével a viselkedésváltozásokat, és következményeiket.
6.3.	Személyre szabott elemzést készít. Megfigyelései és elemzései alapján a gyermekek egyéni fejlődésmenetét fejlődési naplóban dokumentálja.	A fejlődési folyamatok hatékonyságát mérő eszközöket használ, a folyamat eredményeit dokumentálja.	Adaptált sztenderd, esetleg saját fejlesztésű mérő- és értékelő eszközöket használ, és ezek értékelése alapján tervezi a beavatkozási folyamat további lépéseit.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy használja azokat a mérőeszközöket, amelyek hozzájárulnak az eltérő fejlődésmentű kisgyermek egyéni állapotfelméréséhez, illetve a fejlesztési irány kijelöléséhez.
6.4.	A pedagógiai módszerek alkalmazása során figyelembe veszi azok várható hatását a gyermekek spontán érzésének/eltérő fejlődési ütemének, a kora gyermekkori intervenció megvalósulásának támogatására.	Az értékelési módszerek alkalmazása során figyelembe veszi azok várható hatását a gyermekek személyiségének fejlődésére.	Tevékenységében rendszerszinten van jelen a folyamatos fejlesztő értékelés, a folyamatos visszajelzés, melyek alkalmazását megjelenti dokumentumaiban.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy egyszerű, rövid, személyes, visszajelzésével a pozitívumok hangsúlyozásával, minden gyermek esetében az önmagához mért változását értékeli. A gyerekek egymás közötti értékelésében is a pozitívumok hangsúlyozását támogatja.
6.5.	A gyermekek számára adott visszajelzései rendszerek, egyértelműek.	Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyiasak, a gyermek fejlődését önmagához, induló állapotához viszonyítja.	Szükség esetén sérülés-specifikus, egyértelmű értékelési módszereket alkalmaz. (pl.: azonnali, közvetlen verbális, taktilis visszajelzés, piktogramokkal támogatott kommunikáció)	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy rugalmasan igazítja visszajelzéseit az eltérő képességekhez, aktuális viselkedésekhez. A különleges bánásmódot igénylő gyermekekhez adaptálja a fogalmakat.
6.6.	Elősegíti a gyermekek önértékelési képességeinek kibontakoztatását, pozitív énképének fejlődését.	Fejlesztés során adott visszajelzései hozzájárulnak a gyermekek pozitív énképének alakulásához, személyiségük fejlődéséhez.	Értékelése jellemzően formatív. A kisgyermek értékelése során körültekintően jár el, mérlegeli értékelésének az adott gyermekre gyakorolt hatásait. A világos, objektív kritériumrendszeren alapuló visszajelzéseiben a gyermek önmagához viszonyított változását értékeli.	Minden pozitív változást észrevesz, a kritikai észrevételeit is a fejlesztési lehetőségek figyelembevételével fogalmazza meg. Kerüli a minősítő, szorongáskeltő visszajelzéseket. Szükség esetén speciális kommunikációs módszereket használ az egyéni értékelésben. (Pl.: augmentatív, alternatív kommunikáció).
6.7.	A pedagógiai munkája során világos, egyértelmű, következetes módszereket, szabályokat alkalmaz.	Állapotfelmérési, tanácsadó és a fejlődéstámogató munkája során következetes, egyértelmű határokat jelöl ki és tartat be a gyermekek és családjaik fejlődése érdekében.	Állapotfelmérési, tanácsadó, illetve terápiás munkája során törekszik a gyermekek és családjaik fejlesztésére, a helyes önértékelés kialakulásának facilitálására. Használja a sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus egyediségéhez illeszkedő visszajelzéseket, elősegítve ezzel a reális önértékelésüket.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az integráltan nevelt eltérő fejlődésmentű / sajátos nevelési igényű gyermekeknek is a pozitív önértékelést, az "elég jó" teljesítményt a hibázás lehetőségével, a közös javításokkal az önkorrekciót támogatja. Ügyel a gyermekek pozitív énképének kialakítására és megőrzésére.
6.8.	Önállóan képes a gyermekek spontán érzésének folyamatos értékeléséből kapott információkat elemezni és az egyéni, illetve csoportos tevékenység alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.	Önállóan képes a fejlődési folyamatok értékeléséből kapott adatokat elemezni, az egyéni, illetve a csoportos fejlesztés alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.	Állapotfelmérési, tanácsadó, illetve terápiás munkája során a kisgyermek fejlődésének eredményeit elemzi, értékeli és felhasználja. Gondosan törekszik a fejlődésben nem várt hézagok feltöltésére is, a már elért szinten tartására.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az értékelés eredményei és a közvetlen tapasztalatok alapján (melyben a gyermekek verbális, metakommunikatív visszajelzéseire is támaszkodik) szükség szerint módosítja terápiás tevékenysége gyakorlatát.

7. kompetencia: A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja				
A konduktor különböző feladatok útján tud a témához kapcsolódni. Kommunikációja során hatékonyan közvetíti a fenntarthatósági üzeneteket, környezeti nevelési programokat szervez és/vagy koordinál, támogatja a fenntartható életmód gyakorlatát a foglalkozásain és az intézmény egészében.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján	
7.1.	Segíti a gyermekeket, hogy megértsék a nem fenntartható és fenntartható fejlődés különbségeit.	Fejlesztési terveiben megjelenik, hogy hogyan közvetíti a környezettudatosság szemléletét, amely megnyilvánul pl. az eszközkészletében, mely természetes anyagokat is tartalmaz.	Szakmai programjában, munkatervében megjelenik a környezettudatos szemlélet. Olyan rendezvényeket szervez, ahol a családok megismerhetik a környezetvédelem fontosságát.	Interjúban beszél olyan megvalósult rendezvényekről, ahol környezeti nevelés kapott nagyobb hangsúlyt, a fenntarthatóság jegyében.
7.2.	Kihasználja saját szakterületén, illetve intézményében a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit.	A fejlesztési folyamat alkalmával használ újrahaznosított eszközöket. Példamutatóan viselkedik a hulladék- és energiatakarékosság terén.	Ösztönzi, motiválja a kisgyermeknevelőket az újrahaznosított anyagok használatára, amely megjelenik a tárgyi eszközök során. Segíti a kisgyermeknevelőket kreativitásuk kibontakoztatásában házi továbbképzések szervezésével.	Bemutatja, milyen pedagógiai lehetőségei vannak a kisgyermeknevelők támogatásában, a természetünk megóvásában és azokat, hogyan valósította meg.
7.3.	Lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájáruljanak a fenntarthatósághoz, tudatosítva bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik.	A kisgyermek számára beemeli az érzékszervi élmény megtapasztalásának lehetőségét, a természettel való ismerkedést.	Biztosítja az önálló tapasztalatszerzéshez kapcsolódó eszközöket, az élményalapú környezet kialakításának lehetőségét. Szorgalmazza az élővilág és az egészséges életmód ismeretének átadását.	A szakmai beszélgetésben kitér saját felelősségére, az egészség, a környezet gyakorlati tapasztalatszerzés megvalósításában.
7.4.	Segíti gyermekeket, hogy a múlt és a jelen tükrében kreatívan gondolkodjanak a lehetséges jövőről.	A gyermek számára olyan természetközeli feladatokat tervez, amelyet a szülő a gyermekkel közösen otthon elvégezhető feladat formájában is megvalósíthat (pl. termékek gyűjtése, válogatása, szárítása stb.).	Olyan szabály és szokásrendszert alkalmaz, amely során hagyománnyá válik (pl. zöld napok, megtartása) a környezetünk tisztelete és védelme, amely minta, példa a kisgyermek nevelő családok számára.	Szakmai munkájában megjeleníti az élhető jövőért tett eseményeket.

8. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás				
Kompetens a fogyatékos, a sérült, az akadályozott személyek érdekképviseletében; esélyegyenlőségüket, intézményi és társadalmi integrációjukat segítő feladatok ellátásában, a tanácsadás különféle szintjeiben. Felkészült az eltérő fejlődésű, a fogyatékos, a sérült, az akadályozott gyermekek, fiatalok, felnőttek társadalmi környezetével, a civil szervezetekkel és elsődlegesen a családjukkal való együttműködésre, konduktív megsegítésére. Az integrált/inkluzív nevelés keretében a befogadó pedagógussal való kommunikáció, tapasztalatcsere, tanácsadás kétirányú folyamatában kezdeményező és aktív szerepet vállal. A befogadó pedagógus jelzéseit mérlegeli, ezeket saját szakmai tevékenységébe beépíti. Rugalmasan alkalmazkodik a befogadó intézmény és a sajátos nevelési igényű, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szükségleteihez. Problémaorientált, konfliktushelyzetekben a gyermek érdekében konszenzusos stratégiákat alkalmaz. Pedagógiai helyzetekben képes együttműködésre, kölcsönösségre, segítő kommunikációra. Képes pedagógiai tapasztalatait és nézeteit reflektív értelmezésére, elemzésére, értékelésére.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján	
8.1.	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel, szakmai partnerekkel. Az együttműködés során digitális technológiát is alkalmaz.	A gyermek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik szülőkkel, kollégákkal, szakmai partnerekkel, szervezetekkel. A digitális eszközöket tudatosan és etikusan használja az együttműködés során.	A partnerekkel történő együttműködése folyamatos és eredményes. Aktív kapcsolatot ápol a megfelelő szakterületi munkatársakkal. Nyitott a szülőkel való partneri kapcsolatra, pl.: szülői klubot működtet szülői látogatásokat, fogadó órákat, nyílt napokat szervez.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az együttműködő felekkel a tevékenységei végzése során milyen együttműködések alakít ki, pl.: családlátogatás, segítő beszélgetések, mentális támogatás, önszervező csoport működtetése, érdekképviselet, a programokba történő bevonás (kirándulások, ünnepek).

8.2.	A gyermek érdekében történő együttműködés elveit és formáit a megoldási stratégiákat a szülőkkel és a társszakmákkal egyeztetve alakítja ki, és valósítja meg.	Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.	Állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkája során – szükség esetén – kapcsolatot kezdeményez és tart fenn a gyermekek családjával, a munkatársakkal, a bölcsődevezetővel, a gondozási, nevelési, fejlesztési tevékenységben résztvevőkkel. Szülői, munkatársi megbeszélések, konzultációk dokumentációját is tartalmazza az e- portfólió. A szülőkkel és egyéb partnerekkel nemcsak hatékonyan tud kommunikálni, de képes speciális technikákat átadni nekik, segíteni a gyermek tágabb környezetét is. A kommunikációs képességét a rábízottak érdekvédelmében hatékonyan alkalmazza.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkájában épít a tevékenységén kívüli együttműködés, a megvalósult programok elemeire. Team-munka keretében szervezi meg az egyes gyermekek körüli teendők megbeszélését. Különböző szakmai situációkban képes nyílt és hiteles kommunikációra a partnerek életkorának, kultúrájának megfelelően, képes felismerni és értelmezni kommunikációs nehézségeit és ezen a téren önmagát fejleszteni.
8.3.	Munkája során pedagógiai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen, a szakmai elvárásoknak megfelelően kommunikál.	Munkája során szakmai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen kommunikál.	Kommunikációja a kijelölt céloknak megfelelő. Segítséget nyújt társainak a pedagógus teamben. A szülővel való nehéz kommunikáció esetén képes bevinni a szupervíziós beszélgetésekbe a problémákat. Szülőkkel való kommunikációja korrekt, őszinte és empátikus. (Figyelembe veszi a szülő iskolázottságát a szakki-fejlesztések alkalmazásakor.)	Az interjú során bemutatja, hogy munkája végzése során kommunikációja tervezett, szervezett, igazodik a kommunikációs körülményekhez és a különböző munkaformáihoz. Sérülésspecifikus kommunikációs elemeket használ. Autista gyermekek nevelésében elengedhetetlen a protetikusan környezet mellett az augmentatív kommunikációs elemek alkalmazása.
8.4.	Igényli pedagógiai munkájával kapcsolatban a családok, a munkatársak visszajelzéseit és nyitott azok felhasználására szakmai fejlődése érdekében.	Nyitott a gyermekek, a szülők, a bölcsődevezető, és a gyermekkel kapcsolatban álló más szakemberek visszajelzéseire, felhasználja azokat szakmai fejlődése érdekében.	Az együttműködő felektől (a kisgyermek családja, kolléga, vezető, szakemberek stb.) érkező jelzéseket, megállapításokat kritikusan elemzi és használja fel. A külső véleményt megfontolva javít a saját munkáján. Felelősséget vállal szakmai döntéseiért, megnyilatkozásaiért, cselekedeteiért.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az együttműködő felektől érkező visszajelzéseket hogyan építi be a tevékenységeibe. Hogyan támogatja a szülőt, hogy elfogadja a gyermek eltérő fejlődését/fogyatékosságát, rá kell vezetnie a szülőt a megfelelő segítség módjára és tanítania az otthoni segédeszközök használatát.
8.5.	Szakmai megbeszéléseken kifejti álláspontját, képes másokat meggyőzni és ő maga is meggyőzhető.	A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.	Tudatosan törekszik saját szakmai tapasztalatainak megosztására. Törekszik a konfliktusok megelőzésére, a prevenciós szemléletet képviseli, és ezt közvetíti a gyermekek, az érintett szülők számára is. Álláspontját kulturáltan megfogalmazza, mérlegeli mások véleményét, és maga is meggyőzhető.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy partneri viszonyban végzi a megbeszéléseket és segítő szándékot mutat minden más szakember felé. Konfliktus esetén szupervízióba viszi tovább a problémát. Jó partneri légkört teremt, ahol bárki elmondhatja észrevételeit.
8.6.	Pedagógiai munkája során képes értő figyelemmel reagálni a gyermekek, szülők munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában kompromisszum-készséget mutat.	Munkája során figyel a gyermekek, szülők, munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában az aszertivitást részesíti előnyben.	Állapotfelmérő, tanácsadó és terápiás feladatai során a gyermekek, szülők, kisgyermeknevelők közléseit és jelzéseit meghallgatja, a belőle származó információkat a munkája folyamatos frissítéséhez használja fel. Beavatkozás során törekszik az aszertív kommunikációra.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkája végzése során a kommunikációs stratégiák kifinomult tárházából egyénre szabottan és diszkrétan válogat.
8.7.	A gyermeki tevékenységekhez, valamint az egyéb feladatai végzéséhez megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	A gyermekkel folytatott tevékenységéhez hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	Átfogó, a tapasztalatai által megerősített ismeretekkel rendelkezik a gyermekekkel és a családokkal történő kommunikáció sajátosságairól, szabályairól, kiemelten kezelve az egyéni sajátosságokat és a szükséges környezeti, tárgyi feltételeket.	Tudatosan alakítja ki a kommunikációs teret igazodva a gyermeki tevékenységekhez és egyéb feladatai végzéséhez. Szükség esetén a hatékony kommunikáció érdekében megváltoztatja a terápiás vagy a tanácsadói környezetet. A látássérült, hallássérült és autista gyermekek esetén a megfelelő kommunikáció érdekében gondoskodik a megfelelő pozicionálásról is.
8.8.	Tudatosan támogatja a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	Tudatosan támogatja az ellátottak, családjaik egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	Állapotfelmérő, tanácsadó és terápiás munkája során következetesen fejleszti az gyermekek és családjaik kommunikációját, ösztönözve őket az önérvényesítő magatartás kialakulására. A terápiás/beavatkozási tervekben megjelenik a beszéd alaki és tartalmi fejlesztése a szociális kapcsolatok kommunikációs elemeivel összhangban.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkája végzése során a gyermekek és családjaik pozitív kommunikációját megerősíti, a negatívakat visszajelzi, javítja, módosítja. Dramatikus elemeket, szerepjátékokat, szituációs játékokat alkalmaz nemcsak az ismeretelsajátítás, konfliktuskezelés, hanem a szociális szerepek gyakorlására is. AAK-s eszközökkel segíti az érintett gyermekek egymás közötti kommunikációját.

9. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért			
Szupervíziós, mentálhigiénés alkalmak résztvevője, igénye és életformája az önművelés, a szervezeti tanulás, az intézményi önképzés. Szakmai fejlődése kiterjed a legfrissebb, releváns, pedagógiai, fogyatékoságtudományi, egészségügyi, szociális és jogi stb. ismeretekre, ezek adekvát integrálására mindennapi munkájában.			
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
9.1. Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságai-val és alkalmazkodik a szerepelvárásokhoz.	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.	Szakmai ismereteit és képességbeli tudását helyesen alkalmazza feladatkörében. Reális önismerettel és önazonossággal rendelkezik, az általa összeállított e-portfólió tükrözi személyiségének vonásait is. Önreflexiói számot adnak konduktori mesterségbeli fejlődésének igényéről. Ismeri és alkalmazza lelki egészségének megőrzési módját.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkája során a kompetenciáit tudatosan alkalmazza, fejleszti.
9.2. Pedagógiai tevékenységében együttműködik munkatársaival, segítő szakemberekkel	Szakmai feladatai megoldásában együttműködik munkatársaival, a szakmai teammel, a segítő alkalmazottakkal, a gyermek fejlődését támogató más szakemberekkel.	Szakmaiságával és emberi kvalitásaival egyaránt méltón képviseli a konduktori hivatását. Intézménye falain túl is élő kapcsolatot tart szakmai, társadalmi és civil szervezetekkel. Kiemelt feladatának tekinti a szülővel való partneri együttműködést.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy a munkatársaktól kapott szakmai információkat folyamatosan, tudatosan alkalmazza a munkájában is.
9.3. Részt vesz szakmai kooperációkban, aktív szakmai kapcsolatrendszer alakít ki az intézményen belül és kívül is, problémafelvetéseivel, javaslataival kezdeményező szerepet is vállal.	Élő szakmai kapcsolatrendszer alakít ki az intézményen belül és kívül is.	Szakmai fejlődéséről, konduktori elméleti és gyakorlati módszertani tudásáról önreflexiókkal igyekszik reális képet kialakítani, valamint kijelölni a következő fejlődési irányait. Önelemzésében alkalmazza a PDCA- ciklust. Kommunikációját a célokra és az interperszonális kapcsolatoknak megfelelően fejleszti. Munkája során a megfelelő kommunikációs elemeket, technikákat alkalmazza a gyermekekkel és a családokkal. Írásbeli munkái szakszerű és adekvát terminológiát tartalmaznak. Pedagógia munkája során a különböző társadalmi szereplőkkel kialakított kapcsolat során a megfelelő kommunikációs elemeket alkalmazza.	Az interjú során példák segítségével bemutatja tevékenységei szakmai és logikai elemeinek tervezését, célkitűzéseinek meghatározási módját, a gyermekek fejlesztésében elért eredményeit. Bemutatja továbbá, hogy munkája során milyen kommunikációt valósít meg (nyíltan kommunikál, instrukciói egyértelműek), valamint a gyermekek és a családok reakcióira hogyan reagál. Kulturált beszédmódjával például szolgál ellátottjai számára.
9.4. Fontos számára szakmai tudásának folyamatos frissítése, megújítása	Rendszeresen tájékozódik a szakterületét érintő tudományokra vonatkozó legújabb eredményekről, használja a továbbképzési lehetőségeket.	Szakirányú továbbképzéseken részt vesz, autodidakta módon is fejleszti tudását. Lehetőségeihez mérten kihasználja a pedagógiai továbbképzések kínálta lehetőségeket konduktori tudományos és gyakorlati, módszertani, fogyatékoságtudományi témáiban egyaránt. Szervezeti tanulás keretében megosztja új szakmai információit munkatársaival.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás munkájában megjelennek a témához tartozó aktuális, legújabb szaktudományos és módszertani ismeretei. Gyakorlatában alkalmazza az újonnan elsajátított elméleti ismereteket.
9.5. Pedagógiai munkáját reflektivitás jellemzi.	Saját szakterületére vonatkozó gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti. Tudatosan fejleszti szakterületével kapcsolatos kommunikációját.	Munkacsoportok, szülők, tanítványok eléréséhez hatékonyan alkalmazza az e-mail és a közösségi oldalak adta lehetőségeket, ügyelve az etikai és biztonsági vonatkozásokra.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkájában információforrásként és kommunikációs eszközként felhasználja az online csatornákat is.
9.6. Tisztában van digitális kompetenciái szintjével, keresi a lehetőséget azok fejlesztésére. Segíti pedagógustársait digitális kompetenciájuk fejlődésében.	Rendszeresen tájékozódik a digitális szakmai fejlesztések legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat. Felkészült és jártas az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatában.	Felhasználói szinten mindennapi gyakorlatában és tudásmegosztásában is készségszinten alkalmazza az IKT- elemeket. Szakmai, jogi, társadalomtudományi, etikai és orvostudományi vonatkozású ismereteit online módon is bővíti. Érzék-szervi fogyatékos gyermekek esetében speciálisan akadálymentesített digitális tananyagokat választ.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy a diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás tevékenységében az IKT-eszközöket a témának, szakmai felkészültségének és az adott körülményeknek megfelelően használja.

5. Kompetenciák és indikátorok/indikátorpéldák a pszichológusok számára

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás

Az általa ellátott szakterület alapvető fogalmainak, ezek összefüggéseinek, megismerési-, problémamegoldási módszereinek, szaktudományos követelményeinek birtokában van. Mindezek ismeretében, valamint a szakterületi protokollokban lefektetett és más szakmai szttenderdekben meghatározott feltételek megteremtése révén, képes olyan körülményeket biztosítani, amelyek révén lehetővé válik a kliensek személyes szükségleteit és igényeit szolgáló készségek és attitűdök megerősítése vagy megváltoztatása. Képes a különböző fejlesztési céloknak megfelelő állapotfelmérő eljárások, valamint egyéni vagy csoportos beavatkozási stratégiák kiválasztására és alkalmazására. Ismeri a hagyományos és az információs-kommunikációs technikákra épülő eszközöket, a digitális anyagok hatékony és szakszerű alkalmazását. Képes azonosítani a fejlődési akadályozottság területére, illetve a kiemelkedő képességre vonatkozó speciális szakmai kompetenciák érvényességi körét, erős oldalait és korlátait, ezzel együtt ismeretekkel bír a kliens más kompetenciaterületeit is érintő megismerési és beavatkozási lehetőségekről. Törekszik arra, hogy szaktudományos, valamint gyakorlati szakmai ismereteit, attitűdjét és készségeit minél hatékonyabban integrálja az eredményes felmérés és beavatkozás megvalósítása érdekében. Felismeri, mikor van szüksége a kliensnek a lényegi, központi problémáján túl más kompetenciaterületeket előtérbe állító megismerési, illetve beavatkozási eljárások igénybevételére és munkája során fel is használja ezeket. Képes rugalmasan alakítani az alkalmazott vizsgálati/beavatkozási módszereket a megismerési/fejlesztési/terápiás célokkal összhangban és a kezelendő problémának vagy a kliens szükségleteinek megfelelően, ahhoz igazodva használja azokat. Munkájában fontosnak tartja a racionális és az intuíción alapuló, a deklaratív és a procedurális, a formális és a tapasztalaton alapuló tudás összekapcsolását.

	Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
1.1.	Pedagógiai tevékenysége biztos szaktudományos tudást tükröz.	Megalapozott, átfogó és korszerű szaktudományos és szakterületi tudással rendelkezik.	Ismeri a gyermek fejlődésének normál folyamatát, továbbá az atipikus fejlődés konkrét elemeit, jellemzőit, illetve a különbségeket, az annak hátterében meghúzódó jelenségeket, s ezek tükröződnek az egyes dokumentumokban és reflexiókban.	Ismeri és érti a gyermek fejlődésének normál folyamatát, az atipikus fejlődés okait és jellemzőit, állapot-felmérési, tanácsadói, illetve terápiás munkájának bemutatása során ezen ismeretek megjelennek.
1.2.	Rendelkezik a munkaköréhez szükséges szakmódszertani tudással.	Rendelkezik az állapotfelmérésekhez és beavatkozásokhoz szükséges módszertani tudással.	A dokumentumokban tükröződik, hogy az általa megvalósított diagnosztikai, tanácsadói, illetve terápiás munkája során a módszerek széles tárházát megfelelően, tudatosan alkalmazza, illetve elemzően reflektál ezekre.	Gazdag, változatos módszertani eszköztárral rendelkezik, munkája kapcsán a megfelelő állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás eljárások alkalmazásáról számol be.
1.3.	Ismeri és tudatosan felhasználja a különböző tudományterületekhez tartozó, de a szakterületéhez kapcsolódó ismereteket, különös tekintettel a gyermeki fejlődés különböző szakaszaira, valamint a kora gyermekkori intervencióra.	Kihasználja a kliens egyedi jellemzői közötti (belső) és a támogató társas környezet erőforrásai közötti (külső) kapcsolódási lehetőségeket.	Korszerű átfogó tudással rendelkezik szakterülete, a bölcsődei nevelés, az egészségügy, a gyermekvédelem összefüggéseiről, valamint a kompetenciahatárokról. A dokumentumok kapcsolódási pontokat, utalásokat tartalmaznak az egyes szakterületek ismeretanyagának együttes alkalmazhatóságára.	Az interjú során pontos és adekvát fogalmazást használ.
1.4.	Ismeri és tudatosan alkalmazza a szakterülete sajátosságaihoz igazodó nevelési módszereket, eszközöket, segédanyagokat.	A rendelkezésre álló állapotfelmérő és fejlesztő/tanácsadó/terápiás eszközöket (a digitális eszközöket is beleértve) ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja.	A dokumentumokban tükröződik, hogy diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkája során a szakmai anyagokat, módszereket, eszközöket megfelelően, tudatosan alkalmazza, illetve elemzően reflektál ezekre.	Az interjú során beszámol arról, hogy diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkájával hogyan kapcsolódik a bölcsődei integrációs célok megvalósulásához, és miként segíti ezzel a kliensek, a gyermekek és családjaik hosszabb távú érdekeit.
1.5.	Ismeri a szakterülete szempontjából fontos hagyományos és digitális információforrásokat, azok pedagógiai felhasználásának lehetőségeit, megbízhatóságát, etikus módját.	Ismeri a kliens igényeinek és egy adott probléma-helyzetnek megfelelő változatos egyéni/ intrapszichikus, csoportos illetve szervezeti segítő beavatkozási formákat, azokat alkalmazza.	A dokumentumokban megjelennek a kliensek igényeinek és a problémahelyzetnek leginkább megfelelő korszerű módszerek, változatos egyéni vagy csoportos beavatkozási formák.	Az interjú során ismerteti, hogyan alakította tevékenységét a kliens(ek)/csoport(ok) aktuális állapotához (Pl.: krízishelyzet, adaptációs nehézség, regulációs zavar).
1.6.	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, az adott pedagógiai, nevelési helyzethez igazodó.	Fogalomhasználata szakszerű, pontos, jól érthető, szakmailag tartalmas, az adott helyzethez igazodó.	E-portfóliója minden elemében pontosan és adekvátan alkalmazza a szakterminológiát az állapotfelmérés eredményének és a segítő beavatkozások folyamatának leírása során.	Az interjú során szakszerűen indokolja a módszer- választását, elemzi annak megvalósulását, eredményességét. Az eltérő fejlődési ütemű/ sajátos nevelési igényű gyermekekhez, életkorához, a fejlődés elmaradásának mértékéhez adaptálja a fogalmakat. Szükség esetén lényegmegtartó egyszerűsítés jellemzi, figyelembe veszi a fogalmak speciális értelmezését.

2. kompetencia: Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók				
Képes szakterületén a kliens életkorának megfelelő, problémáspecifikus egyéni és csoportos felmérések előkészítésére és megtervezésére, az egyéni vagy csoportos tevékenység tervének elkészítésére, illetve több ülést átfogó hosszútávú beavatkozási tervek létrehozására. Korszerű szakterületi ismereteinek birtokában, céljainak megfelelően képes véleményt alkotni a kiválasztott feladat, stratégia kliensre gyakorolt hatásáról. Képes a tervezés során komplex módon figyelembe venni az egyének vagy csoportok erős oldalait, valamint a környezet védőtényezőit, miközben beszámítja a személyes sérülékenységet és a környezeti kockázatokat is. A rendelkezésére álló eszközöket, módszereket képes kritikusan elemezni és a konkrét céloknak megfelelően kiválasztani. Az előtörténeti és vizsgálati adatok szerteágazó elemei közötti összefüggéseket és kölcsönhatásokat felismeri és felhasználja. A tervezés során többféle vizsgálati/ beavatkozási eszközben/eljárásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy lépés kimenetelét illetően. Terveit reflektív módon képes elemezni, értékelni. Szakmai esetkonzultációs üléseken nyitott a terápiás terv közreadása révén a munkatársakkal való együttműködésre.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján	
2.1.	Tervezés során a célok meghatározásánál figyelembe veszi a szakmai előírásokat, az intézmény szakmai programját, valamint az egyén fejlődésmenetét.	A célok meghatározásához figyelembe veszi a kliens állapotát és az állapothoz illeszkedő eljárásokat, a szakmai protokollokat, valamint az intézmény szakmai programját.	A diagnosztikus, tanácsadó és terápiás terveiben, illetve önreflexiók dokumentumaiban a célok meghatározásából indul ki. Figyelembe veszi a szakmai protokollokat, az intézmény szakmai programját, alapelveit, feladatait, és végig vezeti saját pszichológiai gyakorlatának dokumentációjában.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkáját az előzetesen megtervezett célok szerint vezeti. A szituációhoz igazodva kreatívan tűzi ki az új célokat. Terápiás szemléletét tükrözi a célok eléréséhez rendelt módszerek, eszközök, feladatok, tevékenységek megválasztása.
2.2.	Egységes rendszerbe illesztve hosszabb-rövidebb időszakokra tervezi az adott céloknak megfelelő stratégiát, folyamatot, módszereket, eszközöket.	Szakmai munkáját a kliens szükségleteinek figyelembevételével, a beavatkozás eredményességét szem előtt tartva egyéni vagy csoport szinten tervezi meg.	Diagnosztikus, tanácsadó és terápiás dokumentumai logikusan, tervszerűen vannak felépítve, folyamatjellegűek. Az intézményi szintű szakmai tevékenységei is tudatosan tervezettek, illeszkednek az intézményi tervekhez.	Szakmai munkáját a kliens szükségleteinek figyelembevételével, a beavatkozás eredményességét szem előtt tartva egyéni vagy csoport szinten tervezi meg.
2.3.	Terveiben kiemelt szerepet kap a gyermekek tevékenységeinek és a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatoknak a támogatása.	A kliens tevékenységét, a terápiás/tanácsadó tevékenységet, a fejlődési folyamatot tartja szem előtt.	A tevékenységek szervezését a komplex személyiségfejlesztés jegyében valósítja meg. Gyermekközpontú és fejlődéstámogató tevékenységeket tervez és szervez. Portfóliója képet ad fejlődéslélektani tudásáról és annak gyakorlatba ültetéséről. Ismeri az érintett gyermek(ek) problémáját és ennek megfelelően készíti elő a beavatkozás megfelelő lépéseit.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy terápiás tevékenysége során a gyermek(ek) problémája a központi feladat, eköré szervezi a megfigyelés, konzultáció, direkt és indirekt segítségnyújtás, ágazatközi kapcsolatfelvétel stb. feladatait.
2.4.	Tervező tevékenységében épít a társas helyzetekben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.	Csoportos tevékenységi terv készítésénél támaszkodik a társas helyzetekben rejlő szociális tanulási lehetőségekre.	Amennyiben releváns, a terápiás munkában tudatosan épít a csoportdinamikai folyamatokra. Terveiben megjelennek a szociális kompetencia fejlesztésének alapterületei: a proszocialitás, a szociális kommunikáció, a kötődés, a csoportlétre, együttműködésre nevelés és az érdekérvényesítő képességek fejlesztése.	Példák segítségével bemutatja, hogy tevékenysége során milyen módon veszi figyelembe a kortárs interakciókat, ezek szabályozó, irányító funkcióját.
2.5.	A gyermekek optimális fejlődését elősegítve, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz a különleges bánásmóddhoz igazodóan, differenciáltan segíti a kognitív folyamatok fejlődését.	Szakképesítésétől függően a kliens problémájához igazodó és a protokollok ajánlásait figyelembe vevő egyéni vagy csoportos tevékenységi-, terápiás vagy tanácsadási tervet készít.	A tervezési dokumentumai tükrözik a differenciált tevékenység alapelveinek alkalmazását. Önreflexiójában megjelenik a differenciálás értékelése. Munkájában a differenciált bánásmód evidencia az együttnevelésben. Portfóliója diagnosztikai/terápiás/tanácsadói dokumentumaiban ez markánsan megjelenik.	Példák segítségével bemutatja, hogy tevékenységében egységes és differenciált diagnosztikus, tanácsadó, illetve terápiás lehetőségeket biztosít az érintett gyermekeknek és családjainak. Törekszik az egyéni sajátosságok és képességek szerinti differenciálásra, az elfogadás szintjeinek megfelelő tanácsadásra.
2.6.	Terveiben szerepet kap a gyermekek érdeklődésének felkeltése és fenntartása, a tevékenységben megvalósuló tapasztalatszerzés és tanulás támogatása.	A vizsgálat/beavatkozás során ráhangolódik a kliens érzelmi-motivációs állapotára, képes azt befolyásolni.	Dokumentumaiban a célnak és a kliensek, valamint családjaik sajátosságainak megfelelően tervezi a külső és a belső motiválás lehetőségeit, az érdeklődés felkeltésének és fenntartásának módszereit. Önreflexiójában megjelenik a motiválás hatékonyságának értékelése.	Bemutatja, saját gyakorlatából vett példákkal alátámasztja, hogy tevékenysége során hatékonyan és széles eszköztárral, folyamatosan motivál. Bizalmat és támogatást nyújt a motiváció fenntartásához és belsővé válásához annak érdekében, hogy a kliens(ek) és családja(ik) a pozitív tapasztalatok és a sikerélmények következtében az együttműködés és az önbizalom fokozódását éljék meg.

2.7.	Tervező tevékenysége során a tanulási folyamatba illeszti a spontán érés támogatását, többféle módszertani megoldásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy beavatkozási lépés kimenetelét illetően.	A tervezés során többféle vizsgálati/ beavatkozási eszközben/eljárásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz egy-egy lépés kimenetelét illetően.	A feltöltött dokumentumok széles módszertani eszköztár ismeretét és alkalmazását tükrözik. Vállalkozik új eljárásmodok kipróbálására, kialakítására, amelyek lehetővé teszik a célokhoz, az adott szituációhoz, a kisgyermek(ek) mentális és aktuális érzelmi állapotához való igazodást.	Gyakorlatából kiemelt példákkal bemutatja, hogy diagnosztikus, tanácsadó, illetve terápiás tevékenysége során alkalmazott módszertani megoldásai a célhoz, az adott vizsgálati, fejlesztési vagy terápiás helyzethez igazodnak. Érzékelhető, hogy a tervezettekhez képest a tevékenység végzése során, szükség esetén módszert tud váltani, ehhez módszertani kultúrája mozgásteret biztosít.
2.8.	A gyermekek fejlettségének és egyéni sajátosságainak, a kora gyermekkori intervenció lehetőségeinek figyelembe vételével bevonja őket a nevelés, gondozás helyzeteibe.	Komplex módon veszi figyelembe a vizsgálati/beavatkozási folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a kliens(ek) és családjaik meglévő tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, az ellátási környezet lehetőségeit, korlátait stb.	Tudatosan épít az intézményi környezet szocializáló hatására. Tervezési dokumentumait az érintett kisgyermek és családjaik meglévő tudására, motiváltságára, életkori sajátosságaira, a meglévő környezet lehetőségeire alapozza, építi. Dokumentumaiból komplex szemléletmód tükröződik. A terápiás folyamatok tervezésében a speciális tartalmakkal alkalmazkodik a kisgyermek(ek) életkori, képességbeli és fejlődésbeli sajátosságaihoz.	Az interjú során saját példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikus, tanácsadó, illetve terápiás munkája során az egyéni szempontokra is hangsúlyt fektet. Tevékenysége során pedagógiai-pszichológiai-szociálpszichológiai szempontokat követ; az egyénre, a személyiségre is fókuszál.
2.9.	Terveit a céljai elérésének függvényében felülvizsgálja, indokolt esetben módosítja.	Terveit az állapotfelmérési cél és a beavatkozási cél elérésének függvényében felülvizsgálja.	Tevékenysége eredményeit önkritikusan elemzi, reálisan értékeli, és ennek megfelelően alakítja a további diagnosztikus, tanácsadási, vagy terápiás tevékenységeit.	Az interjú során saját példák segítségével bemutatja, hogy tevékenysége során rugalmasan alkalmazkodik az aktuális helyzethez az eredményesség érdekében. Megfogalmazza a felkészüléssel, tervezéssel kapcsolatos reflexióit is, elemzi, értékeli munkáját, utal a megvalósítás folyamatára, eredményeire, nehézségeire, a tervektől való eltérés indoklására és megfogalmazza a módosítás irányát. (PDCA)
2.10.	Nevelési, tevékenysége tervezése során a pedagógiai céljainak megfelelően, ezekkel összhangban választ digitális eszközöket.	Képes a digitális eszközök pedagógiai céljaihoz igazodó tudatos és szakszerű alkalmazására.	A dokumentumokból kitűnik, hogy a digitális eszközök használata megjelenik a tervezés és a tevékenység végrehajtása során	A beszélgetésből kirajzolódik, hogy saját tapasztalataira építve, segítséget ad a digitális technológiák kreatív és etikus használatához.

3. kompetencia: A tanulás támogatása

Állapotmegismerő tevékenysége során a különféle fejlődési zavarok azonosításánál a szakterületi protokollok ajánlásainak figyelembevételével végzi munkáját. Speciális erőfeszítést tesz az érzelmi és motivációs akadályok feltárására. Képes a kliensek táján értelmezett tanulási folyamatának támogatására. Tevékenysége során figyelembe veszi a kulturális különbségeket, a hátrányos helyzetből adódó nehézségeket. Terápiás munkájában sajátos hangsúlyt helyez az elemi készségek fejlesztésére, a teljesítményt befolyásoló negatív érzelmek, például szorongás, harag, tehetetlenség élmény csökkentésére. Tevékenysége eredményessége érdekében konzultál a folyamatban érintettekkel, képes a folyamatok koordinálására, ezzel támogatja az attitűdváltozás és készségfejlesztés kiterjesztését, melyet kétszemélyes helyzetben vagy fejlesztő/terápiás kiscsoportban a kliensre összpontosítva kezdeményezett. Képes a hagyományos és a digitális technikai eszközök célszerű alkalmazására.

	Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
3.1.	A gyermekek és családjaik szükségleteire és a csoport sajátosságaira épít, az együttműködés érdekében igyekszik fenntartani az érdeklődést, a motivációt.	Épít a kliensek egyéni szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődésüket.	A dokumentumokban és a reflexiókban tükröződik, hogy az ellátottak, családjaik diagnosztikai, fejlesztési, illetve terápiás folyamatát tudatosan építi fel, amelynek tervezése során figyelembe veszi a szükségleteket, az elérendő célokat. Amennyiben releváns, a folyamat megtervezése során az ellátottat bevonja a célok és azok eléréséhez szükséges eszközök meghatározásába a saját felelősségvállalás erősítése érdekében (pl.: szerződéskötés).	Az interjú során beszámol arról, hogy diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkájának tervezésében, hogyan épít az ellátott vagy az ellátotti csoport jellemzőire, speciális igényeire. A megvalósítás során felismeri az egyéni szükségleteket, az aktuális helyzetből fakadó – a tervtől eltérő – tartalmi és módszertani igényeket. Ezeknek megfelelően alakítja a munkáját annak érdekében, hogy a tevékenysége végzésekor a résztvevők motivációját fenn tudja tartani.
3.2.	Figyelembe veszi a gyermekek – különösen az eltérő fejlődési üteműek – aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és ehhez igazítja, szervezi a teendőit, szükség esetén változtat előzetes tervein.	Viselkedési és beilleszkedési problémák esetén különösképpen figyelembe veszi a kulturális különbségekkel, a hátrányos helyzettel, a gyermek családjának befolyásoló hatásával összefüggő következményeket, saját reagálásában ehhez igazodik.	A dokumentumokban és a reflexiókban tükröződik, hogy a gyermek(ek), családja(ik) diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás folyamatát rendszeresen felülvizsgálja, a kitűzött célokat és az ehhez rendelt eszközök megvalósulását, a megvalósulás hatékonyságát értékeli, szükség szerint változtat a terápiás terven.	Az interjú során beszámol arról, hogy diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkájának tervezése során hogyan veszi figyelembe a kliens(ek) igényeit, képességeit, általános és aktuális mentális állapotát, a tevékenység végzése során a képességüket, illetve motiváltságukat. Az egyéni és csoportfolyamatokat kontroll alatt tartja. A vizsgálat, tanácsadás vagy terápia résztvevőitől érkező kommunikációs jelek alapján rugalmasan végzi tevékenységét.
3.3.	Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal telt légkört alakít ki, ahol minden kisgyermeknek lehetősége van a fejlődésre.	A klienssel megvalósított kapcsolatában pozitív visszajelzésekre épülő, bizalom teli légkört alakít ki, amiben lehetséges a hibázás is.	Portfóliójában tükröződik, hogy a diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás folyamat során teljes egészében törekszik arra, hogy ez a klienssel és annak családjával együttműködésben történjen, ők a kitűzött célokkal azonosulni tudjanak. Amennyiben releváns, a tevékenység megtervezése során bevonja őket a célok és azok eléréséhez szükséges eszközök meghatározásába a saját felelősségvállalás erősítése érdekében.	Beszámol arról, hogy az elérendő célhoz szükséges módszereket a kisgyermek képességeire, szükségleteire igazítja, beépítve a saját élményre alapított feladatokat. A módszerek kiválasztása, a terápiás / fejlesztő programok felépítése során a részt vevők sikerélményére alapoz. A tevékenysége során megvalósuló diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás folyamatban természetesnek tekinti a hibázást, a tévedésekre adekvát módon reagál, vagy javítja azokat.
3.4.	A csoportszoba berendezésével, elrendezésével az együttműködést támogató, nyugodt és biztonságos környezetet teremtet.	Együttműködést támogató környezetet teremtet például a környezet elrendezésével, az eszközök használatával. Beilleszkedési problémák és viselkedésszempontok állapotfelmérése során speciális erőfeszítést tesz az egyéni fejlődési ritmus megismerésére, a hiányosságok feltárására, az érzelmi és motivációs akadályok azonosítására.	Portfóliójából kitűnik, hogy a klienssel és a családjával történő konzultációkat olyan környezetben szervezi meg, ahol a fizikai, tárgyi környezet is alkalmas a személyes, bizalomteljes légkör megteremtésére, a nyugalom biztosítására. A fizikai környezet adottságait figyelembe véve az elrendezés változtatásával, a figyelem irányítására, az érdeklődés fenntartására törekszik.	Az interjú során beszámol arról, hogy diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkája környezetének fizikai feltételeit hogyan optimalizálja. Bemutatja, hogy a tevékenység jellegéhez és a kiválasztott módszerekhez milyen módon igazítja a tárgyi környezetet. Gondolataiból kitűnik, hogy munkája során külön figyelmet fordít a különböző magatartási zavarokkal, rossz szociális készségekkel küzdő résztvevőkre és alternatív megoldásokat kínál számukra.
3.5.	Felismeri a spontán érés támogatási folyamatában felmerülő nehézségeket, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget biztosít.	Felismeri és azonosítja a kisgyermek és családjaik problémáit, és megfelelő szakmai segítséget biztosít számukra. Szűrést végez az eltérő fejlődésment/ személyiségfejlődési anomália megfelelő időben történő felismerésére.	Portfóliója dokumentumaiban leírja, hogy felméri, hogy a szükségletek pontos meghatározásához milyen más szakterületek tudására van szükség, ennek megfelelően figyelembe veszi a már meglévő szakmai véleményeket vagy azok hiányában bevon szakembereket. Más területek szakembereinek bevonásával diagnosztizálja a problémákat, és ezen vélemények, ajánlások alapján alakítja a diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás folyamatot.	Az interjú során beszámol arról, hogy az egyéni és csoportos munkája során már a tervezéskor beazonosítja a kliens(ek) problémáit, ezekhez igazítja tevékenysége tematikáját, választott módszereit. Az elmondottakból kitűnik, hogy amennyiben releváns, a csoportos tevékenységek során is kiemelten kezeli az egyéni problémákat, ezekre a tevékenységek alkalmával reagál, vagy azt követően keres megoldást a korrekciós lehetőségekre, akár más szakemberek bevonásával.
3.6.	Támogatja és elősegíti a gyermekek, a munkatársak, a hallgatók fejlődési, tanulási folyamatait, a családokban szükség	A kliens(ek)ben, családjaikban igyekszik kialakítani a fejlődés és együttműködés igényét.	A dokumentumokban és a reflexiókban tükröződik, hogy a vizsgálati, tanácsadási, illetve terápiás folyamat teljes egészében törekszik arra, hogy ez az ellátottal, családjával együttműködésben történjen, azok a kitűzött célokkal azonosulni tudjanak.	Az interjú során beszámol arról, hogy a módszerek kiválasztása, a feladatok felépítése során a tevékenységben részt vevők saját élményére, sikerélményekre alapoz. Gondolataiból kitűnik, hogy tevékenységében épít az öntevékenységre, az interakciókra. A tevékenységek felépítésének része a célok meghatározása, az

	esetén igyekszik kialakítani a fejlődés érdekében való együttműködés igényét.			elvárások megfogalmazása, együttműködés a feladatok megoldásában, a visszacsatolás, az értékelés.
3.7.	A játéktevékenységhez az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő eszközöket biztosít.	A kisgyermek terápiás tevékenységéhez az életkornak, az egyéni fejlődési ütemnek és a képességeknek megfelelő eszközöket biztosít.	Portfóliójában megnevezi azokat az eszközöket, melyeket a terápiás helyzetekben az életkori és fejlettségi szinthez igazodóan alkalmaz.	Az interjú során bemutatja az adekvát terápiás eszköztárát, életkor- illetve problémáspecifikus kedvelt eszközeit. (pl.: báb, világláték stb.)
3.8.	A kisgyermek életkori sajátosságait – különösen a megszokottól eltérő fejlődésment jellemzőit, – reakcióit toleránsan, empátiával kezeli, adekvát pedagógiai módszerekkel segíti az adott helyzet pozitív megoldását.	Egyéni/csoportos segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott fejlődési- és adaptációs jellemzők esetében (terápia, tanácsadás, konzultáció).	Portfóliójában vázolja a releváns szakterületekkel való kapcsolatát (gyermekorvos, gyermekneurológus, gyermekpszichiáter, gyógytornász, a különböző mozgásterápiák képviselői, szociális munkás stb.), melyeket a szűrések során felismert nehézségek megoldásához a kliensei érdekében vesz igénybe.	Az interjú során kirajzolódik, hogy tisztában van a munkájához kapcsolódó szakterületek kompetencia-határaival és a vonatkozó jogi szabályozással (Pl.: szociális ellátásokra való jogosultság stb.); felismeri, hogy a fejlődési, illetve adaptációs nehézség megoldásához mely szakterület oldaláról várhat segítséget, az érintett gyermek családjával és kisgyermeknevelőjével egyeztet a problémáról, és igény esetén konkrét szakmai segítséget kínál számukra.
3.9.	Támogatja a gyermekek, munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodását, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket.	nem releváns.	nem releváns	nem releváns
3.10.	Támogatja a munkatársak, hallgatók kreativitását, gondolkodását, elismeri kezdeményezéseiket és ötleteiket. Segít a digitális technológiákat kreatívan és körültekintően használni.	nem releváns	nem releváns	nem releváns

4. kompetencia: A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség				
A szakmai protokolloknak megfelelően kezdeményez és tart fenn segítő kapcsolatot. A preventív szemlélet alapján egyéni segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott, de a diagnosztikus kritériumot el nem érő magatartási/viselkedési problémák esetében (vizsgálat, tanácsadás, konzultáció). A kliens teljes személyiségének megismerésére, ismereteinek, tudásának kibontakoztatására törekszik. Megfelelően összehangolt és rugalmasan változtatható rövid és hosszú távú célok alapján végez egyéni terápiát, tanácsadást. A kliens személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében értelmezi, dokumentumelemzés, strukturált interjúk, élettörténet, anamnézis alapján. Az egyéni beavatkozás megvalósítása során integrálni tudja a klienssel történt múltbeli eseményeket a jelennel és a jövőképpel, figyelembe veszi a kliens-tanácsadó kapcsolaton kívüli társas környezet hatásait is. Képes egy átfogó rendszerben szemlélni a kliens viselkedésváltozásának alakulását. Megfelelő döntéseket hoz arról, hogy az egyéni terápiára szánt ülések sorozatán belül milyen arányban szükséges a gyermek klienssel foglalkozni, és milyen arányban ajánlatos a szülővel vagy a gyermek kisgyermeknevelőjével konzultációt folytatni.				
	Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
4.1.	A nevelés folyamatában a gyermekek komplex személyiségfejlődésre fókuszál.	Munkájában egyaránt figyelembe veszi a kliens kognitív jellemzőit és a személyiség-állapotot tükröző fejlődési szükségleteit is.	A diagnosztikai, tanácsadó és terápiás tevékenységét az általános személyiségfejlődési célrendszerhez igazítja, amely folyamathoz az egyéni szükségletekre épülő terápiás célokat veszi alapul.	Az interjú során beszámol arról, hogy az egyéni szükségleteken alapuló terápiás célokat a tevékenységek során hogyan igazította az általános személyiségfejlődési célrendszerhez.

4.2.	Tudatosan teremt olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek segítik a gyermekek, munkatársak, hallgatók komplex személyiségfejlődését.	A kliens teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik.	Tevékenységében a személyiséget komplex módon értelmezi, a teljes körű megismerést és fejlesztést képviseli.	Az interjú során beszámol arról, hogy munkáját tudatosan, egyénre szabottan végzi a különböző kliensekkel. Épít az előzetes tapasztalásra. Visszajelzései személyre szabottak, fejlesztő jellegűek. A pozitív visszacsatolás támogató hatását kihasználja.
4.3.	Tiszteli a gyermekek, munkatársak, hallgatók, személyiségét, tudatosan keresi a bennük rejlő értékeket, mindenkihez felelősen és elfogadóan viszonyul.	A kliens személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli.	A diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkájának tervezése, megvalósítása során alkalmazza a személyiségfejlődésre vonatkozó elméleteket, kutatási eredményeket. A kliens(ek) vizsgálata, terápiája a már megelőző személyiség-állapotra vonatkozó előzmények összegyűjtésén, elemzésén alapul. Ezt követően elvégzi az aktuális személyiségállapot értékelését, annak változásait nyomon követi, és ezen alapulva fogalmazza meg javaslatait, illetve beavatkozásait.	Az interjú során bemutatja, hogyan érhető tetten diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkája során az, hogy a figyelmé középpontjába helyezi a gyermek(ek) egyéni sajátosságait, személyiségállapotának alakulását, annak változásait, és ezeknek megfelelően alakítja terápiás munkáját.
4.4.	Lehetőséget biztosít a sajátos (speciális) nevelési igény megismerésére, a kora gyermekkori intervenció megvalósulására, támogatja a társadalmi, emberi értékek, normák elfogadását és beépülését.	Különleges bánásmódot igénylő kliens el látásában problémáspecifikus módszertant alkalmaz.	Megfelelő tudással rendelkezik a különleges és speciális szükségletekről, kompetenciahatárain belül felismeri és kezeli azokat, vagy bevon más szakembereket a megfelelő diagnosztizáláshoz, a fejlesztés irányának, a terápiás beavatkozásnak a meghatározásához. A gyermekek diagnosztikájának, terápiájának érdekében beszerzi és megismeri azokat az előzményeket, amelyek a különleges vagy speciális szükségletekről nyújtanak információkat. Diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkáját a különleges és speciális szükségletek ismeretében tervezi és valósítja meg.	Az interjú során bemutatja, hogyan méri fel a gyermekek különleges vagy speciális szükségletét, indokolt esetben a csoport összetételét. Ismerteti, hogy diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkájához a különleges és speciális szükségletű kisgyermek(ek) esetében milyen módszereket választ, milyen esetekben kezdeményezi külső segítség igénybevételét. Bemutatja azt is, hogy ezek ismeretében hogyan tervezi és valósítja meg a tevékenységet.
4.5.	Erősíti a pozitív énkép kialakulását, nevelői módszereivel támogatja a gyermek személyiségének kibontakoztatását.	Munkájában egyaránt figyelembe veszi a kliens kognitív jellemzőit és a személyiség-állapotot tükröző fejlődési szükségleteit is.	Munkáját komplex módon értelmezi, ennek megfelelően tervezi és végzi az kliens(ek)kel, családjaikkal kapcsolatos tevékenységét, melyben a személyiségfejlődési állapotokat és szükségleteket koherenciájukban szemléli.	Az interjú során beszámol arról, hogy diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkájának tervezésénél és annak megvalósításánál a kijelölt célokat tartja szem előtt, azokat komplex módon valósítja meg.
4.6.	Tudatosan törekszik a gyermekek – köztük az eltérő fejlődésmentű/sajátos nevelési igényű/hátrányos helyzetű gyermekek – sokoldalú megismerésére.	A kliens személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel.	A diagnosztikai munkájának tervezése, megvalósítása során a gyermeki személyiség minél szélesebb körű feltárása érdekében használja az adekvát pszichológiai módszereket. Ezeket kiegészíti más szakemberek megfigyeléseivel.	Az interjú során beszámol arról, hogy diagnosztikai munkájának tervezésénél és megvalósításánál az egyéni szükségleteket, valamint a más szakterületű munkatársak megfigyeléseit figyelembe veszi. Kitűnik, hogy egyaránt épít a gyermekek egyéni sajátosságaira, amennyiben releváns, a csoport ismérveire.
4.7.	Felismeri a kisgyermek fejlődési megtorpanásait, lemaradásait, a megszokottól eltérő fejlődésment jeleit, és képes számukra és családjaik számára segítséget nyújtani vagy szükség esetén más szakembertől segítséget kérni.	Felismeri a kliensek kognitív és személyiségfejlődési problémáit, kiemelkedő képességeit és képes számukra segítséget nyújtani vagy más szakembertől segítséget kérni.	Megfelelő tudással rendelkezik a gyermekek személyiségfejlődési nehézségeiről, azok felismerési és kezelési lehetőségeiről. Tevékenysége során a gyermekek szükségleteinek figyelembevételével tervez, beépítve a korszerű módszertani lehetőségeket is, indokolt esetben külső szakember bevonását kezdeményezi.	Az interjú során bemutatja, hogy vizsgáló, tanácsadó, illetve terápiás munkája során az adott gyermek/gyermekcsoport esetében milyen személyiségfejlődési nehézségek jelennek, jelenhetnek meg, továbbá kifejezetten számol az egyéni szükségletekkel.
4.8.	Felismeri az egyénben rejlő képességeket, a kiemelkedő fejlődést, a valamely területen mutatkozó rendkívüli képességeket, és tudatosan segíti azok kibontakozását.	nem releváns	nem releváns	nem releváns

4.9.	Az együttnevelés keretei között módot talál az egyéni bánásmód lehetőségeinek megteremtésére.	Egyéni beavatkozásra vonatkozó munkáját a kliens elégedettsége és az elfogadott állapotfelmérési /beavatkozási protokollok alapján elemzi és értékeli.	Rendszeresen elemzi saját diagnosztikai, tanácsadó és terápiás gyakorlatát és eredményeit, illetve az egyéni bánásmód megvalósulását munkájában.	Az interjú során bemutatja, hogy diagnosztikai, tanácsadó, terápiás munkájában az egyéni bánásmód megvalósulását milyen módon elemzi, értékeli.
------	---	--	--	---

5. kompetencia: A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre és a fenntarthatóság szempontjaira, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység				
A csoportos beavatkozások során képes a társas kapcsolódás, az együttműködés képességeinek fejlesztésére. Ennek megvalósításában figyelembe veszi az eltérő csoportos munkaformák specialitásait, a résztvevő lehetőségeit, az együttműködő, biztonságot adó csoporthelyzetben. A csoportos tanácsadó/terápiás/ tréning során harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt. A csoportszervezésben és vezetésben érvényre juttatja a beavatkozások elfogadott protokolljait, azok kritériumait, melyek a minőséghez, az eredményességhez, az eljárásrendhez, a kliens és a segítő szakember közti kapcsolat létrehozásához adnak útmutatást. Képes mérlegelni, hogy a csoporttagok részvételének önkéntessége, illetve annak hiánya, a tagok létszáma, az időpont és a helyszín körülményei, a tagok csoporton kívüli kapcsolatai milyen befolyást gyakorolhatnak a csoportdinamikára. A csoportos beavatkozások alkalmazása során különbséget tud tenni a tréning, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés, képzés különféle jellemzői és eltérő módszertana között. Ezek tekintetében tisztában van saját kompetenciáival. Szakmai hozzáértéssel tölti be a csoportvezető szerepét a csoportos tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés különféle helyzeteiben. Szülői önismereti csoport vezetése esetén, szülői esetkonzultációs csoportban, szülői értekezleten megválasztja és alkalmazza a helyzethez illő kommunikációs módokat. Szervezeti szintű mentálhigiénés programok kidolgozásában és megvalósításában történő részvétel esetén képes érzékelni, hogy egyszerre többfajta klienssel lép kapcsolatba, és az ilyen komplex helyzetekre megfelelően reagál.				
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák		
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján	
5.1.	A csoport sajátosságainak ismeretében támogatja a családokat és segíti a gyermekeket a szocializációban.	Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a tevékenységi egység keretében, mind a szabadidős tevékenységek során.	Amennyiben releváns, munkája során kooperatív tevékenységeket valósít meg, közösségi programokat szervez.	Példák segítségével bemutatja, hogy tevékenysége végzése során az együttműködések fontossága érvényesül, amelyet az egyéni bánásmód módszertana, kiemelten a motiválás, a fejlesztés és a formatív értékelés eszközével támogat.
5.2.	Megteremti az együttműködési képességek fejlődéséhez szükséges feltételeket, szakmai tevékenysége során biztonságos, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.	A csoportos fejlesztő/tanácsadó/terápiás/tréning során harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt.	Kommunikációjával és diagnosztikai, illetve terápiás tevékenységeivel olyan légkört teremt, amelyben az egyén, illetve a közösség is érzi a biztonságot, az elfogadást, az őszinteséget.	Az interjú során érzékelhető, hogy verbális és nonverbális kommunikációs eszközei a nyugalmat, a az empátiát és a toleranciát tükrözik, képes biztonságot nyújtó, elfogadó légkör megteremtésére.
5.3.	Szakszerűen és eredményesen alkalmazza a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módszereit, következetes szabályalkotással és kiszámítható értékeléssel.	Szakmai hozzáértéssel reagál a csoportos tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés különféle helyzeteire.	Szervezeti szintű mentálhigiénés vagy egyéb programok kidolgozásában és megvalósításában történő részvétel esetén észleli, hogy egyszerre többfajta klienssel lép kapcsolatba és az ilyen komplex helyzetekre megfelelően reagál.	Példák segítségével bemutatja, hogy körültekintő tervezéssel megelőzi a konfliktusok kialakulását, az állapotfelmérő, tanácsadó, illetve terápiás tevékenységének végzéséhez szükséges szabályokat betartja és betartatja. Kommunikációja erőszakmentes, a kialakuló konfliktushelyzeteket proaktívan kezeli. Felnőtt csoportjaiban szituációs játékokat alkalmaz, elemzettet.
5.4.	Ösztönzi a gyermekek egymás felé irányuló kommunikációs tevékenységét, inger- gazdag kommunikációs környezetet biztosít.	A kliensek közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi, fejleszti vitakultúrájukat.	Kommunikációja erőszakmentes, s klienseknél és családjaiknál is ezeket a megnyilvánulásokat erősíti. A terápiás munka során segíti a gyermekek és családjaik verbális és nonverbális kommunikációjának fejlesztését.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy a tevékenységének végzése során hogyan ösztönzi a véleménycserét, segíti a kliensek verbális és nonverbális kommunikációjának fejlődését.
5.5.	A közösség iránti elkötelezettséget és szerepvállalást erősítő pedagógiai helyzeteket teremt a családokkal és a munkatársakkal, valamint egyéb	A csoportszervezésben és vezetésben érvényre juttatja a beavatkozások elfogadott protokolljait, melyek a minőségi ellátáshoz, a kliens és a segítő szakember közti kapcsolat létrehozásához adnak útmutatót.	Csoportos segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott, érzelmi-magatartási problémák esetében (terápia, tanácsadás, konzultáció), melyek során a beavatkozások elfogadott protokolljai szerint jár el. Mérlegeli, hogy a csoporttagok részvételének önkéntessége, annak hiánya, a csoportlétszám, az időpont, a helyszín, a tagok csoporton kívüli kapcsolatai milyen befolyást gyakorolhatnak a csoportdinamikára, s ennek megfelelő döntéseket hoz.	Az interjú során bemutatja, hogy szakmai jegyzőkönyvet vezet a csoporttörténekről, reflexiókkal reagál a csoporteseményekre és saját csoportvezetői tevékenységére a csoport iránti elköteleződéséről számol be.

	szakemberekkel együttműködésben.			Ammennyiben az intézményben vezet esetmegbeszélő csoportot, megfelelően mérlegeli és kezeli a csoport funkcionálásával összefüggő vezetői, pedagógiai, szülői reagálásokat.
5.6.	Munkájában figyelembe veszi a gyermekek és a gyermekcsoport eltérő szociokulturális, háttérből, valamint a különleges bánásmódot igénylők speciális helyzetéből adódó sajátosságokat.	Munkájában figyelembe veszi a kliensek és családjaik eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.	Amennyiben releváns, az e-portfólió dokumentumaiban, önreflexióiban tükröződik érték közvetítő tevékenysége, az együttműködés, nyitottság, más kultúrák elfogadása. Megmutatkozik a személyiségére jellemző kongruencia, az értékek hiteles közvetítése.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkájában hitelesen, egyértelműen, következetesen fejezi ki szakmai meggyőződését. Tevékenységét oly módon végzi, ami elősegíti a kliensek számára mások elfogadását, a mások tiszteletére való nevelést.
5.7.	A gyermekeket egymás elfogadására, tiszteletére neveli.	Szakmai tevékenysége során egymás elfogadására, tiszteletére nevel.	Diagnosztikai, fejlesztési, illetve terápiás munkája során alkalmat teremt egymás elfogadására, az együttműködésre.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, milyen eszközökkel nevel egymás meghallgatására, a kivárást, késleltetés képességére.

6. kompetencia: A pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése

Szakterületének megfelelő minőségi, sztenderdizált és protokollok által támogatott állapotfelmérő eszközöket használ munkájában, szükség esetén egyszerű kérdőíves felmérő eszközöket készít. Tisztában van az alapvető értékelési és mérés metodikai szabályokkal, összefüggésekkel, és elfogadja ezek szükségességét a szakmai tevékenységek elemzésében, értékelésében. Értékeléseit és visszajelzéseit úgy végzi, hogy ezzel a kliens fejlődését segítse. A klienssel fenntartott kapcsolatában szem előtt tartja, hogy a segítő kapcsolat a direkt értékeléstől mentes hatásokon nyugszik, értékelés szükségessége esetén segítő értékelést alkalmaz, minősítő értékelést állapotfelmérés eredményének közlése során végez. A tanácsadó/terápiás/konzultatív kapcsolat fenntartása során tudatában van annak, hogy a szakember-kliens kapcsolatban a közvetlen készségfejlesztés, az önfeltárás, a kliens dinamikus önmegértésének önálló cselekvésének segítése eltérő szintű értékelő megnyilatkozások szükségességét igényli. A klienssel fenntartott kapcsolatban folyamatosan kész saját érzéseit pontosan észlelni és saját érzéseinek, reakcióinak kliensre gyakorolt hatását értelmezni. Saját munkájának eredményességét, céljainak elérését képes kvantitatív mérésekkel is ellenőrizni és az ily módon nyert adatokat értékelni.

	Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
6.1.	Jól ismeri a kisgyermek-kori fejlődési szakaszok mutatóit, valamint a szakterületi protokollokat, melyek szabályait a gyermekek aktuális állapotához/szintjéhez igazítva, adaptívan alkalmazza.	Jól ismeri szakterületén a protokollok által támogatott állapotfelmérő és beavatkozási eljárásokat, ezek figyelembevételével, valamint saját kompetenciáinak és a kliens szükségleteinek ismeretében következetesen alkalmazza azokat.	A jogszabályokban, a szakmai módszertani iránymutatásokban és az intézmény szakmai programjában megfogalmazottakat adaptívan alkalmazza munkája során.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkájában megjelennek a jogszabályokban, módszertani iránymutatásokban és az intézmény szakmai programjában megfogalmazott célok, feladatok, elvárások, a kliensek szükségleteire adaptálva.
6.2.	A kora gyermekkorú nevelés sajátosságainak és az adott nevelési/beavatkozási helyzetnek megfelelő ellenőrzési, fejlődési skálákat, megfigyelési módszereket alkalmaz, a kapott információk elemzését, és a következtetések levonását önállóan végzi.	A klienssel fenntartott kapcsolatában szem előtt tartja, hogy a segítő kapcsolat a direkt értékeléstől mentes hatásokon nyugszik, az értékelés szükségessége esetén segítő értékelést alkalmaz, minősítő értékelést csak az állapotfelmérés eredményének közlése során végez.	A sokoldalú értékeléshez pontosan választja meg az értékelés módszereit. Az egyes értékelési módokat (diagnosztikus, segítő és összegző) tudatosan és szakszerűen tervezi és használja.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy tudatosan alkalmazza a formatív, a diagnosztikus és a minősítő értékelési formákat, eszközöket. Közvetlen szóbeli értékelése támogató, lényegre törő. Folyamatosan tudatosítja értékelésével a viselkedésvárásokat, és következményeiket.

6.3	Személyre szabott elemzést készít. Megfigyelései és elemzései alapján a gyermekek egyéni fejlődésmenetét fejlődési naplóban dokumentálja.	Szakterületének megfelelő standardizált és protokollok által támogatott állapotfelmérő eszközöket használ munkájában, szükség esetén egyszerű kérdőíveket dolgoz ki.	Adaptált sztenderd és saját fejlesztésű mérő- és értékelő eszközöket használ. Tevékenységi eredményvizsgálati módszereket alkalmaz, és eszközöket készít a kliensek, a kliensek csoportjai és a közösségei megismeréséhez, fejlődéséhez, az elért eredmények értékeléséhez.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy használja azokat a mérőeszközöket, amelyek hozzájárulnak a kliensek egyéni és csoportos felméréséhez, illetve fejlesztéséhez.
6.4.	A pedagógiai módszerek alkalmazása során figyelembe veszi azok várható hatását a gyermekek spontán érzésének/eltérő fejlődési ütemének, a kora gyermekkori intervenció megvalósulásának támogatására.	A tanácsadó/terápiás /konzultatív kapcsolatban a segítő beszélgetés – direkt értékeléstől mentes – speciális készségeit alkalmazza, a készségfejlesztés során törekszik a folyamatos visszajelzésre.	Tevékenységében rendszerszinten van jelen a folyamatos fejlesztő értékelés. Az értékelés, a folyamatos visszajelzés alkalmazását megjelenti dokumentumaiban. Egyszerű, rövid, személyes visszajelzésével a pozitívumok hangsúlyozásával, a kliens önmagához mért változását értékeli.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az ellátottak megnyilvánulásaira folyamatos visszajelzéseket ad. A szöveges értékelés fontosságát elfogadja és alkalmazza. Amennyiben releváns, megbeszélések, kliensi önértékelések, csoportmegbeszélés felhasználása történik a terápiában.
6.5.	A gyermekek számára adott visszajelzései rendszerek, egyértelműek.	Értékelései, visszajelzései pontosak, világosak, egyértelműek.	Az ellátottak egyéni adottságaihoz, képességeihez igazodó értékelési módszereket alkalmaz. Az eredményekről folyamatosan, objektíven visszajelzést ad.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy milyen módon ad fejlesztő visszajelzéseket a kliensek tevékenységeire és eredményeire.
6.6.	Elősegíti a gyermekek önértékelési képességeinek kibontakoztatását, pozitív énképének fejlődését.	Ha az ellátott szakfeladat a kliens értékelését lehetővé teszi, értékeléseit és visszajelzéseit úgy végzi, hogy ezzel a kliens fejlődését segítse.	Értékelése jellemzően formatív. Az ellátott értékelése során körültekintően jár el, mérlegeli értékelésének az egyénre gyakorolt hatásait. A világos, objektív kritériumrendszeren alapuló visszajelzéseiben a gyermek/család önmagához viszonyított változását értékeli.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy értékelése hogyan támogatja a kliensek és családjaik fejlődését. Érzékelhető, hogy minden pozitív változást észrevesz, dicsér. Kritikai észrevételeit is a fejlesztési lehetőségek figyelembevételével fogalmazza meg.
6.7.	A pedagógiai munkája során világos, egyértelmű, következetes módszereket, szabályokat alkalmaz.	A tanácsadás/ fejlesztés/ terápia/ konzultáció során olyan módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a kliens önértékelési képességének kialakulását, fejlesztését.	Diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkája során törekszik az ellátottak, családjaik fejlesztésére, a helyes önértékelés kialakulására.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy a diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás tevékenysége során kiemelt szerepet tulajdonít a kliensek, családjaik fejlesztésének, az önértékelés javulásának. Ügyel a pozitív énképük kialakítására, megőrzésére.
6.8.	Önállóan képes a gyermekek spontán érzésének folyamatos értékeléséből kapott információkat elemezni és az egyéni, illetve csoportos tevékenység alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.	Önállóan képes a kliens állapotának, változásának folyamatos értékeléséből kapott adatokat elemezni (folyamatdiagnosztika), az egyéni/csoportos beavatkozás alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.	Diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkája során az eredményeket elemzi, értékeli és felhasználja. Gondosan törekszik a fejlődésben nem várt hézagok feltöltésére is, a már elért szinten tartására.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az értékelés eredményei és a közvetlen tapasztalatok alapján szükség szerint hogyan módosítja a diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás tevékenysége gyakorlatát.

7. kompetencia: A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja			
Szakterületéhez kapcsolódóan él a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselőjével. Munkájában jelen van a környezettudatos szemlélet. Eszközkészletében hangsúlyt fektet a természetes anyagok használatára, saját készítésű eszközei is vannak. Követi és figyelembe veszi munkájában a helyi innovációk eredményeit. A fenntarthatóság témakörében tájékozottság és önálló, tudományos adatokon és tapasztalati elemzésen nyugvó véleményalkotás jellemzi. Szerepvállaló és kezdeményező szervezeti szintű megbeszéléseken, amely szóban és írásban egyaránt megnyilvánul.			
Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
		A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
7.1. Segíti a gyermekeket, hogy megértsék a nem fenntartható és fenntartható fejlődés különbségeit.	Fejlesztési terveiben megjelenik, hogy hogyan közvetíti a környezettudatosság szemléletét, amely megnyilvánul pl. az eszközkészletében, mely természetes anyagokat is tartalmaz.	Szakmai programjában, munkatervében megjelenik a környezettudatos szemlélet. Részt vesz olyan rendezvények szervezésében, ahol a családok megismerhetik a környezetvédelem fontosságát.	Interjú során beszél olyan megvalósult rendezvényekről, ahol környezeti nevelés kapott nagyobb hangsúlyt, a fenntarthatóság jegyében.

7.2.	Kihasználja saját szakterületén, illetve intézményében a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit.	A fejlesztési folyamat alkalmával használ újrahasznosított eszközöket. Példamutatóan viselkedik a hulladék- és energiatakarékosság terén.	Ösztönzi, motiválja a kisgyermeknevelőket, szülőket az újrahasznosított anyagok használatára, amely megjelenik a saját tárgyi eszközei használata során. Házi továbbképzések szervezésével támogatja ennek megvalósulását.	Bemutatja, milyen lehetőségei vannak a kisgyermeknevelők támogatásában a természetünk megóvásában és abban milyen szerepet szán magának.
7.3.	Lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájáruljanak a fenntarthatósághoz, tudatosítva bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik.	A kisgyermek számára beemeli az érzékszervi élmény megtapasztalásának lehetőségét, a természettel való ismerkedést.	Biztosítja az önálló tapasztalatszerzéshez kapcsolódó eszközöket, az élményalapú környezet kialakításának lehetőségét. Szorgalmazza az élővilág és az egészséges életmód ismeretének átadását.	A szakmai beszélgetésben kitér saját felelősségére, az egészség, a környezet gyakorlati tapasztalatszerzés megvalósításában.
7.4.	Segíti gyermekeket, hogy a múlt és a jelen tükrében kreatívan gondolkodjanak a lehetséges jövőről.	A gyermek számára olyan természetközeli feladatokat tervez, amelyet a szülő a gyermekkel közösen otthon elvégezhető feladat formájában is megvalósíthat (pl. termékek gyűjtése, válogatása, szárítása stb.).	Olyan szabály és szokásrendszert alkalmaz, amely a környezetünk tisztelete és védelme, minta, példa a kliensek számára.	Szakmai munkájában megjeleníti az élhető jövőért tett tevékenységeit.

8. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

Kommunikációját szakmai tevékenységének valamennyi érintettjével a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi. Kommunikációja megfelel a partner kognitív és érzelmi állapotának, aktuális jellemzőinek. Képes a kommunikáció során a kliens érdekeinek védelmére. A partnerek visszajelzéseit fogadja és felhasználja saját fejlődése, illetve szakmai tevékenysége fejlesztése érdekében. Nyitott a konfliktushelyzetek és a problémák feltárására és megoldására, szükség esetén külső szakmai segítség felhasználásával. Különböző szakmai helyzetekben képes nyílt és hiteles kommunikációra, képes felismerni és értelmezni kommunikációs nehézségeit és ezen a téren önmagát fejleszteni. Tájékozott a szakterületéhez kötődő információs forrásokról, szervezetekről és ezek elérhetőségéről, kezeléséről. Ezeket a forrásokat készségszinten használja szakmai munkájában. A szakmai team és/vagy a munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal. Együttműködik az intézménye munkatársaival a különböző szakmai feladatok megvalósításában. Tevékenysége során tudatosan épít a szervezeten belüli és kívüli kapcsolatokra, együttműködési lehetőségekre. A kliensre vonatkozó titoktartási és az információ –megosztási kötelezettségeit különös felelősséggel alkalmazza akut krízishelyzet és gyermekbántalmazás vélelme esetén. Követi és figyelembe veszi munkájában a helyi innovációk eredményeit. Szakmai kérdésekben tájékozottság és önálló, tudományos adatokon és tapasztalati elemzésén nyugvó véleményalkotás jellemzi. Szerepvállaló és kezdeményező szervezeti szintű megbeszéléseken, szóban és írásban egyaránt megnyilvánul.

	Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
8.1.	A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, szülőkkel és a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel, szakmai partnerekkel. Az együttműködés során digitális technológiát is alkalmaz.	A kliens érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a munkatársakkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.	A partnerekkel történő együttműködése folyamatos és eredményes. Aktív kapcsolatot ápol a megfelelő szakterületi munkatársakkal, a kliensek családjával.	Az interjú során példák segítségével bemutatja az együttműködő felekkel a tevékenységei végzése során kialakított együttműködési formákat. Pl.: segítő beszélgetések, mentális támogatás, önszempont működtetése, érdekképviselet (egyesület formájában), a programokba történő bevonás (kirándulások, ünnepek), önismereti csoport, gyászcsoporthoz, trauma feldolgozó csoport.
8.2.	A gyermek érdekében történő együttműködés elveit és formáit a szülőkkel és a társszakmákkal egyeztetve alakítja ki, és valósítja meg.	Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.	Diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkája során szükség szerint kapcsolatot kezdeményez és tart fenn a kliensek családjával, a munkatársakkal, a bölcsődevezetővel, a gondozási, nevelési tevékenységben résztvevőkkel. Szülői, munkatársi megbeszélések, konzultációk dokumentációját is tartalmazza az e-portfólió. A kliensek családjával nemcsak hatékonyan tud kommunikálni, de képes speciális technikákat átadni nekik, ezzel segítve a család tágabb környezetét is.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkájában épít a tevékenységén kívüli együttműködés, a megvalósult programok elemeire. Amennyiben lehetősége van rá, kikéri a kliensek véleményét saját munkájával kapcsolatosan, meghallgatja kéréseiket, jelzéseiket, s ezeket kellő megfontolás után beépíti szakmai gyakorlatába.
8.3.	Munkája során pedagógiai céljainak megfelelően érthetően és hitelesen, a szakmai elvárásoknak megfelelően kommunikál.	A kliensnek nyújtott szakmai kommunikációjában érzékenyen reagál a kulturális különbségekre, alkalmazkodik a kliens mindenkorai nyelvi és problémaészlelési készségeihez.	Kommunikációja a kijelölt célokra megfelelő. A kliensekkel, családjakkal való kommunikációja korrekt, őszinte és empatikus. Különböző szakmai szituációkban képes nyílt és hiteles kommunikációra a partnerek életkorának, kultúrájának megfelelően. Szülői önismereti csoport vezetése esetén, szülői esetkonzultációs csoportban, szülői értekezleten megválasztja és alkalmazza a helyzethez illeszkedő kommunikációs módokat.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkája végzése során kommunikációja tervezett, szervezett, igazodik a kommunikációs körülményekhez és terápiás helyzetekhez. Klienseivel bensőséges, egyértelmű, nyílt kommunikációt folytat a gyermekszemélyiség tiszteletét mindig szem előtt tartva. Pedagógiai konzultációs csoport vezetése során, nevelőtestületi értekezleten vagy más jellegű

				rendezvényen a helyzethez illeszkedő kommunikációs módokat választ és alkalmaz.
8.4.	Igényli pedagógiai munkájával kapcsolatban a családok, a munkatársak visszajelzéseit és nyitott azok felhasználására szakmai fejlődése érdekében.	Nyitott a szülő, a gyermek/serdülő, az bölcsődevezető, a munkatársak, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.	Az együttműködő felektől (kliens, kliens családja, kolléga, vezető, szakemberek stb.) érkező jelzéseket, megállapításokat kritikusan elemzi és használja fel. Felelősséget vállal szakmai döntéseiért, megnyilatkozásaiért, cselekedeteiért.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy az együttműködő felektől érkező visszajelzéseket hogyan építi be a tevékenységeibe.
8.5.	Szakmai megbeszéléseken kifejti álláspontját, képes másokat meggyőzni és ő maga is meggyőzhető.	A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.	Tudatosan törekszik saját szakmai tapasztalatainak megosztására. Amennyiben releváns, a prevenció szemléletet képviseli, és ezt közvetíti kliensei és családjai felé is. Meghallgatja kliensei (ellen)véleményét, partnerként kezeli őket. Álláspontját kulturáltan megfogalmazza, mérlegeli mások véleményét, és maga is meggyőzhető.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkájában mintát mutat a kulturált vitára, a vélemények megfelelő megfogalmazására. Partneri viszonyban végzi a megbeszéléseket és segítő szándékot mutat minden más szakember felé. Konfliktus esetén szupervízióba viszi tovább a problémát. Partneri légkört teremt, ahol bárki elmondhatja észrevételeit.
8.6.	Pedagógiai munkája során képes értő figyelemmel reagálni a gyermekek, szülők munkatársak jelzéseire, valamint kommunikációjában kompromisszum készségeket mutat.	A titoktartási és az információ megosztási kötelezettségeit különös felelősséggel alkalmazza akut krízishelyzet és gyermekbántalmazás vélelme esetén.	Portfóliója dokumentumai igazolják a kliens(ek)kel való empatikus, odaforduló kommunikációs stílust. Felelősséggel kezeli a tudomására jutott információkat, a beavatkozások során a kisgyermek érdekeinek sérelmét elkerülve jár el.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkája végzése során a titoktartási és információ megosztási kötelezettségével kapcsolatban különös figyelmet fordít a kisgyermek mindennek fölé álló érdekének védelmére.
8.7.	A gyermeki tevékenységekhez, valamint az egyéb feladatai végzéséhez megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	A klienssel folytatott munkához megfelelő, hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	Átfogó, a tapasztalatai által megerősített ismeretekkel rendelkezik a kliensekkel történő kommunikáció sajátosságairól, szabályairól, kiemelten kezelve az egyéni sajátosságokat és a szükséges környezeti, tárgyi feltételeket.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkája végzése során tudatosan és a célszerűen rendez be, ha szükséges, változtatja vizsgálati, fejlesztő, illetve terápiás terét, külön ügyelve a különleges, illetve speciális szükségletű kliensek igényeire. A vizsgálati, fejlesztői, illetve terápiás tevékenységek tervezésekor és szervezésekor figyelembe veszi az ergonómiai és személyi feltételeket.
8.8.	Tudatosan támogatja a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	Foglalkozik szociális kompetenciák, szociális készségek fejlesztésével.	Diagnosztikai, tanácsadói, illetve terápiás munkája során következetesen fejleszti a kliensek és családjaik kommunikációját, ösztönözve őket a kulturált magatartásra. Amennyiben releváns, alkalmazza a "beszélgetőkört", az egymás meghallgatására való képesség fejlesztésének módszerét.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy munkája végzése során a kliensek pozitív kommunikációját megerősíti, a negatívakat visszajelzi, javítja, módosítja. Dramatikus elemeket, szerepjátékokat, szituációs játékokat alkalmaz nemcsak az ismeretelsajátítás, konfliktuskezelés, hanem a szociális szerepek gyakorlására is.

9. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért				
Elhivatottság, a kliensek iránti elkötelezettség a folyamat valamennyi szereplője és önmaga iránti felelősség jellemzi. Képes az önelemzésre, a saját és a környezet erőforrásainak célszerű, etikus felhasználására. Munkáját úgy végzi, hogy az megfeleljen a képzettségére és szakterületére vonatkozó szakmai etikai kódex előírásainak. Törekszik önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére, a segítő kapcsolat hitelességének fenntartása érdekében gondot fordít saját mentálhigiénés állapotának karbantartására. Folyamatosan tájékozódik szakterülete legfrissebb eredményeiről, készségeit, eljárásait továbbképzéssel korszerűsíti. Jól eligazodik a szakterületével összefüggő szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási, fejlesztési eredményeit, tisztában van a szaktudományos kutatás, fejlesztés és innováció sajátosságaival. Meghatározott időközönként szakmai konzultációt/szupervíziót vesz igénybe tapasztaltabb, képzettebb szakemberektől. Képes a helyi közösség képviselőivel szakmai párbeszédet, egyeztetést kezdeményezni bölcsőde szakmai területéről, munkavégzéséről és specifikus feladatellátásának kérdéseiről. Képes megfelelően mérlegelni valamely új eljárás bevezetéséhez kapcsolódó kedvezőtlen hatás kockázatait és a remélt hatékonyság előnyeit. Munkájában felmerülő problémái megértéséhez és megoldásához képes adekvát szakirodalmat keresni, felhasználni.				
	Indikátorok	Bölcsődei értelmezés	Szakterületi, szakmaspecifikus példák	
			A portfólió alapján	A helyszíni látogatás alapján
9.1.	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságai-val és alkalmazkodik a szerepelvárásokhoz.	Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.	Szakmai tudását helyesen alkalmazza feladatköreiben. Reális önismerettel és önazonossággal rendelkezik, az általa összeállított e-portfólió tükrözi személyiségének e vonásait is. Ismeri és alkalmazza lelki egészségének megőrzési módját.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás munkája során a kompetenciáit tudatosan alkalmazza, fejleszti.
9.2.	Pedagógiai tevékenységében együttműködik munkatársaival, segítő szakemberekkel	Élő szakmai kapcsolatrendszer alakít ki az intézményen kívül is.	Szakmai kérdésekről rendszeresen konzultál a kollégáival. Intézménye falain túl is élő kapcsolatot tart szakmai, társadalmi és civil szervezetekkel.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy a munkatársaktól kapott szakmai információkat folyamatosan, tudatosan alkalmazza a munkájában is.
9.3.	Részt vesz szakmai kooperációkban, aktív szakmai kapcsolatrendszer alakít ki az intézményen belül és kívül is, problémafelvetéseivel, javaslatokkal kezdeményező szerepet is vállal.	Saját szakterületére vonatkozó gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti. Tudatosan fejleszti szakterületével kapcsolatos kommunikációját.	Tervező, megvalósító tevékenységeire önszabályozó céllal reflektál. Önreflexiói számot adnak szakmai fejlődésének igényéről. Kliensei eredményeit saját munkája hatékonyságának elemzésére is alkalmazza.	Az interjú során példák segítségével bemutatja tevékenységei szakmai és logikai elemeinek tervezését, célkitűzéseinek meghatározási módját. Bemutatja, hogy diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkája során tudatos kommunikációt vállal: nyíltan kommunikál, instrukciói egyértelműek.
9.4.	Fontos számára szakmai tudásának folyamatos frissítése, megújítása	Rendszeresen tájékozódik a szakterületére vonatkozó és a szakterülethez kapcsolódó legújabb tudományos eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.	Szakirányú továbbképzéseken részt vesz, autodidakta módon is fejleszti tudását. Lehetőségeihez mérten kihasználja a továbbképzések kínálta lehetőségeket. Szervezeti tanulás keretében megosztja új szakmai információit munkatársaival.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkájában megjelennek a témához tartozó aktuális, legújabb szaktudományos és módszertani ismeretei.
9.5.	Pedagógiai munkáját reflektivitás jellemzi.	Az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.	Kapcsolattartásában épít a korszerű eszközök és online csatornák lehetőségeire, ügyelve az etikai és biztonsági vonatkozásokra.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, tanácsadó, illetve terápiás munkájában felhasználja az online csatornákat információforrásként és kommunikációs eszközként is.
9.6.	Tisztában van digitális kompetenciái szintjével, keresi a lehetőséget azok fejlesztésére. Segíti pedagógustársait digitális kompetenciájuk fejlődésében.	Rendszeresen tájékozódik a digitális állapotfelmérő/ fejlesztő eszközökről, a szakterületét érintő, azt támogató digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat.	Felhasználói szinten mindennapi gyakorlatában és tudásmegosztásában is készségszinten alkalmazza az IKT- elemeket. Szakmai ismereteit online módon is bővíti.	Az interjú során példák segítségével bemutatja, hogy diagnosztikai, fejlesztő, illetve terápiás tevékenységében az IKT-eszközöket a témának, szakmai felkészültségének és a körülményeknek megfelelően használja.